

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVljen 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
531

Subotica, 7. lipnja 2013. Cijena 50 dinara

SVE VIŠE ILEGALNIH
MIGRANATA

TEKIJE - VJERA U NAŠOJ
SVAKIDAŠNJICI

U SUSRET KULTURNOJ
STRATEGIJI

INTERVJU
VLADIMIR STOJANOVIĆ

Javno komunalno preduzeće „SuboticaGas“ - Subotica
Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka
Javno komunalno poduzeće „Suboticaplin“ - Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211

**PRAVA INFORMACIJA
PARA VREDI!**

**Svake nedelje
preko 4000
novih oglasa
i šansi**

www.svastara.rs

**VOJVODANSKA
Svaštara**

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

Širi mrežu **TippNetovaca**

OSIGURAJ
BESPLATAN INTERNET
ZA SEBE!

Korisnik si TippNet 5G Interneta?

Pozovi drugare da i oni to postanu. Dovedi svoju ekipu u TippNet i surfaj besplatno. Za svakog novog korisnika, koji po tvojoj preporuci postane TippNet-ov 5G korisnik, ti dobijaš po mjesec dana besplatnog Interneta.

Više informacija
pronađi na sajtu
www.tippnet.rs

Posjeti nas:
Karadorđev put 2, Subotica
Ili nas pozovi: 024/555-765

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
24000 Subotica, Karadorđev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
e-mail: mios@tippnet.rs
www.milenijum-osiguranje.rs
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

Planirati se mora

Strategija, infrastruktura, projekt, akcijski plan... već dulje vrijeme nezaobilazni su pojmovi u funkcioniranju i planiranju razvoja svake organizacije, institucije, sektora... Premda vrlo učestalo korišteni, možda i nije baš sasvim jasno što ovi pojmovi znače. Tako je na jednoj od radionica posvećenih ovoj tematici prvo od pitanja koje je postavljeno bilo upravo – što je to strateško planiranje i upravljanje? Je li to sofisticirana metoda za uništenje dobro uhodanog sustava, ili je možda skup tehnika koje tvorci strategija koriste kako bi od klijenata mogli izvući novac koji se mogao pametnije iskoristiti?

Iako se ponekad doima kako je izrada sveprisutnih strategija samoj sebi cilj, i da nakon što se izrade ostaju mrtvo slovo na papiru, pa bi odgovor na gornje pitanje bio potvrđan, ipak se danas ne može zamisliti razvoj u bilo kojoj instituciji, organizaciji, zajednici ili oblasti bez strateškog planiranja, razvijene infrastrukture, projektnog definiranja željenih aktivnosti – a preko kojih se dolazi i do neophodnih financijskih sredstava. Tako da bez obzira u kojoj smo oblasti, organizaciji ili instituciji, ovladavanje ovim pojmovima i tehnikama strateškog planiranja jesu neophodni. Neophodni su nam kako bismo odlučili koju promjenu ili razvojni smjer želimo napraviti ili postići, kako je želimo postići i kroz koje vremensko razdoblje! Piše sve to u literaturi o strateškom planiranju, tako da ne treba izmišljati toplu vodu, samo treba uložiti ne mali napor za kreiranje ostvarljive strategije.

Protekloga vikenda u Monoštoru je održan prvi radni sastanak predstavnika hrvatskih udruga kulture u organizaciji Zavoda za kulturu vođanskih Hrvata u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem, a na temu Kulturne strategije Hrvata u Srbiji za razdoblje do 2020. godine. Pozvane su bile sve udruge s ciljem da se u kreiranje strategije uključe svi akteri na kulturnoj sceni hrvatske zajednice u Srbiji. Od četrdeset udruga pozivu se odazvalo njih 27. Ukupno je sudjelovalo 48 predstavnika udruga i institucija, a interesantna je i »statistika« nedolaska. Najveći odaziv je bio među udrugama iz Sombora i Podunavlja, slabiji odaziv je bio iz Subotice, došli su predstavnici deset od petnaest udruga, a najmanji odaziv je bio od strane udruga iz Srijema – od jedanaest udruga predstavnike je poslalo tek pet udruga. Neke od očekivanih koristi od strateškog planiranja su da omogućuje konsenzus oko razvojnih prioriteta i jača sinergiju među aktivnostima koje provode različiti sudionici u procesu, ograničava ili pomaže u rješavanju antagonizama, stvara atmosferu pozitivnih očekivanja, omogućuje aktivniji utjecaj na budućnost... Ako imamo u vidu da i među hrvatskim udrugama antagonizmi postoje, šteta je što se nije iskoristio trenutak za njihovo moguće prevladavanje.

J. D.

7. lipnja 2013.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Izvanredna sjednica HNV-a

POTPORA RJEŠAVANJU PITANJA UDŽBENIKA.....6

TEMA

Izvješće Republike Srbije o provedbi Okvirne konvencije

BROJNE TVRDNJE KOJE NE ODGOVARAJU STVARNOSTI....10-11

INTERVJU

Dr. sc. Vladimir Stojanović, redoviti profesor na PMF Novi Sad

OD TRADICIJE BI TREBALO STVARATI BREND.....12-13

SUBOTICA

Uskoro na portalu Historijskog arhiva Subotica

MATIČNI PODACI BLIŽI ISTRAŽIVAČIMA.....22-23

DOPISNICI

Kanal Dunav-Tisa-Dunav

PLOVIDBA KRVOTOKOM RAVNICE.....27

KULTURA

U Monoštoru održan radni susret predstavnika hrvatskih udruga kulture

U SUSRET KULTURNOJ STRATEGIJI HRVATA U SRBIJI.....32-34

SPORT

Mario Major, nogometaš

ZA ONO ŠTO VOLIŠ VRIJEDI SE ŽRTVOVATI.....49

Nakon desetljeća čekanja, moljenja, preklinjanja i zaklinjanja u europske vrijednosti, u demokraciju, u približavanje građanima, ipak je preteško. Preteško je jer se niti ne pokušava. Decentralizacija. Koliko li se brka s autonomijom, kako li se zlorabi. Na svim izborima je odličan argument za prevaljivanje krivnje na središnju vlast, uvijek prolazi kao snažno predizborno obećanje, a prvo se zaboravlja u deliriju izborne noći.

Ne radi se samo o onoj velikoj decentralizaciji, možemo se zaustaviti i na maloj, lokalnoj.

Mjesnim zajednicama se toliko smanjuju ovlasti, ukoliko ih uopće još imaju, da se postavlja pitanje njihove smislenosti. Zajednice se pitaju, ali ne odlučuju o prioritetima javnih poduzeća na svojem teritoriju. Oni nemaju izvore sredstava, čast izuzecima, a transferi su mršavi. Koliko sam čuo, možda neće imati niti svoje račune.

A što li je tek s prigradskim općinama? Subotica bi mogla imati tri prigradske općine – na zapadu, istoku i jugu. U okviru Subotice mogla bi postojati efektivna decentralizacija. Ljudi u selima bi mogli rješavati svoje životne probleme bez toga da ih netko primorava da financiraju nešto što im ne treba. Možda seljanima više znači autobus od bazena. Možda im je tekuća voda bitnija od kazališta. Možda im je protugradna zaštita dragocijenija od natalitetnog plana koji im otima mlade sa sela. Možda ni mještani sela nisu bolji od stanovnika građana. Možda bi i kod njih novac nestajao u nepoznatim smjerovima. Ali, nestajalo bi ga manje, a krivac bi se lakše oćio.

Već nekoliko političkih ciklusa promatram ova obećanja o lokalnoj decentralizaciji. Ona su opće mjesto izbornih gubitnika koji ih zazivaju i vape dok se opet ne popnu na vlast. A onda više nije važna ni inicijativa ministra financija koji je iz Beograda došao podržavati projekt općine Bajmok, nisu važne parole »misli globalno, djeluj lokalno«, nema više lokalpatriotizma, samo je važno da se sačuva velika kasa i vlast nad njom.

Protratil smo jedno desetljeće jer probleme rješavamo naopako, od najtežeg. Tek kada riješimo Kosovo, europske integracije, gospodarstvo, onda ćemo učiniti nešto logično i lako ostvarivo za građane. Građani će se naravno strpjeti, ili će u suprotnom već otići negdje drugdje, prosvjeda zasigurno neće biti. Jer, svima nam je lakše okrenuti glavu nego reći da je car gol. A nije samo problem što je car gol, već smo i mi goli. »Di su naši novci«, bila je samo poštapalica čiji se odgovor ne nalazi samo u Beogradu. Dok se decentralizacija ne dogodi i dalje ćemo živjeti kao zaostali u društvenom razvoju, osobe pod staranjem, lica nesposobna za život kojima tutori priječe slobodu i čuvaju lisnice. Proteklog je tjedna baš Grad Beograd započeo decentralizaciju svojih općina. Iz koje li je stanke ono njihov gradonačelnik?

Nikola Perušić

IZVANREDNA SJEDNICA HNV-A

Potpora rješavanju pitanja udžbenika

Vijećnici Hrvatskog nacionalnog vijeća poduprli su jednoglasno Ugovor s nakladničkom kućom »Kreativni centar« glade izdavanja i tiskanja udžbenika na hrvatskom jeziku za školsku 2013./2014. godinu. Glavna je to odluka s izvanredne sjednice Vijeća održane u prošlu srijedu, 29. svibnja, u sjedištu HNV-a u Subotici. Ugovor podrazumijeva poslovno-tehničku suradnju sa spomenutom nakladničkom kućom u vezi prijevoda i izdavanja udžbenika od prvog do četvrtog razreda osnovne škole za nastavne predmete matematika, svijet oko nas i glazbena kultura.

»Svakako da postoje oprečna mišljenja, ali se većina nastavnika složila da su ovo vrlo kvalitetni udžbenici koji će na pravi način zadovoljiti potrebe nastave na hrvatskom jeziku«, rekla je obrazlažući prijedlog ove odluke članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za obrazovanje *Andela Horvat*. Svi vijećnici koji su ovom prilikom iznijeli mišljenja, podržali su stajalište da se na rješavanje pitanja udžbenika više ne smije čekati te da je pitanje obrazovanja jedno od najvažnijih glade ostvarivanja manjinske samouprave.

Vijećnik *Petar Balažević* smatrao je da postoje manje formalno-pravne manjkavosti ugovora (koje nisu usvojene), te je ukazao na potrebu raspisivanja javnog natječaja (tendera) ukoliko HNV bude trebao financirati tiskanje udžbenika. Naime, kako se čulo na sjednici, u HNV-u se nadaju da će tiskanje udžbenika financirati Ministarstvo prosvjete, temeljem nedavnog usmenog obećanja iz toga resornog tijela.

Na sjednici je potvrđena i prethodna suglasnost za izbor ravnatelja Politehničke srednje škole u Subotici, a riječ je o kandidatu *Isi Planiću*.

Sjednici je nazočilo 18-ero od ukupno 29 vijećnika.

D. B. P.

SASTANAK ČELNIH LJUDI NOVOG SADA I VUKOVARA

Ima prostora za poboljšanje manjinskih prava

Gradonačelnik Novog Sada *Miloš Vučević* sastao se tijekom prethodnog vikenda s gradonačelnikom Vukovara *Željkom Sabom* u Gradskoj kući povodom raz-

govora o manjinskim pravima Hrvata u Novom Sadu i Srba u Vukovaru.

»Smatram da je vidljiv napredak u ostvarivanju i zaštiti garantiranih prava nacionalnih zajednica koje žive u Republici Srbiji i u Republici Hrvatskoj, ali naravno da ima još mnogo prostora za poboljšanje i mislim da svi trebamo raditi na tome. Iza nas je burna prošlost i vjerojatno se nećemo složiti oko definiranja nekih događaja, ali ono što nam je zajedničko jesu sadašnjost i budućnost. Mi želimo biti u korektnim odnosima s Gradom Vukovarom i u partnerskim odnosima s Republikom Hrvatskom«, rekao je gradonačelnik Novog Sada Miloš Vučević i čestitao Republici Hrvatskoj ulazak u Europsku Uniju, koji će se ozvaničiti 1. srpnja ove godine.

»Sigurno je da i Vukovar i Novi Sad, kao lideri ove regije, imaju veliku perspektivu, a ukoliko uspostavimo bližu suradnju, pridonijet ćemo kvalitetnijem razvoju svojih zajednica. Nismo sami sebi dovoljni i trebamo biti u partnerskim odnosima kako bismo pružali maksimum svojim sugrađanima. Lakše je dogovarati se u okviru nižih razina vlasti, jer je visoka politika često talac izbora i kampanja. Trebamo donositi odluke koje će nas voditi u suradnju, jer je rat iza nas, a život i budućnost ispred nas«, rekao je gradonačelnik Grada Vukovara Željko Sabo.

Dva gradonačelnika, kojima je ovo bio prvi zajednički susret, razmijenili su iskustava s obje strane o razini dostignutih manjinskih prava i o mogućnostima za njihovo poboljšanje.

(Danas)

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA OBRAZOVANJE, UPRAVU I NACIONALNE ZAJEDNICE

Objavljeni rezultati natječaja za organizacije etničkih zajednica

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice objavilo je rezultate natječaja za dotacije organizacijama etničkih zajednica u Vojvodini. Tim natječajem organizacijama iz hrvatske zajednice dodijeljeno je ukupno 3.130.000 dinara. Sredstva je dobilo ukupno 32 organizacije, a visina dobivenih iznosa kreće se od minimalnih 20 do 200 tisuća dinara. Namjena sredstava je različita – od redovite djelatnosti, projekta ili organiziranja manifestacije, do nabave opreme i investicijskih ulaganja.

Detaljniji rezultati natječaja dostupni su na internetskim stranicama ovoga Tajništva: www.puma.vojvodina.gov.rs

PROJEKT VLADE VOJVODINE

Subvencije za 47 novih radnih mjesta

Predsjednik Vlade AP Vojvodine *Bojan Pajtić* obišao je poduzeće TRS Swiss Production u Petrovaradinu, koje se bavi reproizvođenjem toner kertridža za laserske printere. Vlada Vojvodine osigurala je subvencije za 47 novih radnih mjesta u tom poduzeću. Predsjednik Pajtić je direktorici

Snežani Vuković uručio ugovor, na osnovi koga su isplaćene subvencije iz pokrajinskog proračuna u iznosu od 6,13 milijuna dinara.

»Jedini način da se pobijedi kriza jest smanjenje broja zaposlenih u javnom sektoru, a povećanje broja zaposlenih u proizvodnom sektoru i potpora proizvodnji. Pokrajinska Vlada je zbog toga u protekloj godini smanjila za više od 10 posto broj zaposlenih u pokrajinskoj administraciji. Tijekom ove godine, u gospodarstvu i poljoprivredi zaposlit ćemo između deset i jedanaest tisuća ljudi. Našu potporu koncentrirat ćemo na programe zapošljavanja u poduzećima koja su uspješna i koje izvoze i tako poboljšavaju našu vanjskotrgovinsku bilancu, kao što je to TRS u Petrovaradinu«, rekao je predsjednik pokrajinske Vlade Bojan Pajtić nakon obilaska tvornice.

U kolovozu 2011. godine američko poduzeće Clover Holdings Inc, svjetski lider u industrijskim rješenjima za očuvanje životnog okoliša, uključujući reciklažu i reproizvodnju kertridža za printere, kupila je TRS grupu. Ovom akvizicijom TRS je dodatno ojačala svoju poziciju jednog od najboljih proizvođača kompatibilnih laserskih tonera u Europi, rekla je o kompaniji direktorica Snežana Vuković. Ona se zahvalila Vladi Vojvodine na subvencijama za zapošljavanje novih 47 osoba u tvornici. »Subvencija je došla u prave ruke, zato što TRS može služiti na čast ne samo lokalnoj zajednici, nego Vojvodini i čitavoj Srbiji, i to na osnovi svih financijskih i proizvodnih parametara«.

H. R.

Radni posjet »Večernjaku«

Thomas Šujić, tehnički urednik našeg tjednika »Hrvatska riječ«, boravio je prošloga tjedna u radnom posjetu redakciji zagrebačkih dnevnih novina »Večernji list«, gdje ga je *Dalibor Pinjuh*, direktor proizvodnje, upoznao s procesom tehničkog uređivanja »Večernjeg lista«. Stečena profesionalna iskustva Thomas Šujić će ugraditi u daljnji razvoj vizualnog izgleda našeg tjednika. Zahvaljujemo se domaćinima na suradnji i lijepom prijemu.

H. R.

USPJEH ZA PUBLIKACIJU UČENIKA HRVATSKOG ODJELA

»Slatki c« u »Bazi znanja«

Publikacija s receptima pod nazivom »Slatki c«, na hrvatskom i srpskom jeziku, uvrštena je u »Bazu znanja« među 184 od 322 pristigla rada, u okviru ovogodišnjeg natječaja »Kreativna škola«, kojega provodi Zavod za unapređivanje obrazovanja i odgoja. Kao takav, rad će biti objavljen na internetskoj stranici projekta www.kreativnaskola.rs. Mentorica projekta »Slatki c« je *Biljana Vojnić Hajduk*, učiteljica hrvatskih odjela 2. i 3. c u OŠ »Ivan Milutinović« u Subotici. Kuharica »Slatki c« naći će se i na DVD-u koji će biti promoviran na Saboru učitelja Srbije, koji se održava sredinom lipnja u Beogradu.

Stvaranje znanstvene infrastrukture

»Ovaj projekt je pokazao kako se u Subotici i Vojvodini stvara znanstvena infrastruktura koja će moći nastaviti slična istraživanja i osvijetliti različite aspekte života Hrvata u Vojvodini«, ocijenio je prof. dr. sc. Siniša Tatalović

Zbornik »Hrvati u Vojvodini: Identitet(i), procesi i društvene aktivnosti« predstavljen je u Subotici prošloga petka, 31. svibnja, u organizaciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. U zborniku se nalazi jedanaest radova kojima se s povijesnog, političkog,

prof. dr. sc. Boško Kovačević i ravnatelj ZKVH-a Tomislav Žigmanov, obojica iz Subotice.

RAZUMIJEVANJE POLOŽAJA

Prof. dr. sc. Siniša Tatalović je naveo kako istraživanja

koja se tiču manjina nastalih raspadom Jugoslavije, među koje spada i hrvatska manjina u Srbiji, nemaju dugu tradiciju. Hrvatska manjina u Srbiji je dugo vremena tražila svoj status suočavajući se s različitim problemima. Danas su ta prava formalizirana i institucionalizirana, što, po

mišljenju Tatalovića, ne znači da ona zadovoljavaju interese zajednice koji su prvenstveno usmjereni na očuvanje jezičnog i kulturnog identiteta, odnosno stvaranja uvjeta za dugoročnu opstojnost u tom identitetu.

Govoreći o zborniku, prof. dr. sc. Siniša Tatalović je ustvrdio kako se manjinska prava provode i u području znanosti kako bi neka zajednica bolje razumijela svoj položaj u društvu i osmislila načine za daljnji put u ostvarivanju svojih prava.

»Ovaj projekt je pokazao kako se u Subotici i Vojvodini stvara znanstvena infrastruktura koja će moći nastaviti slična istraživanja i osvijetliti različite aspekte života Hrvata u Vojvodini«, ocijenio je Tatalović te se osvrnuo i na druge značajke ove znanstvene publikacije. »Tu su tekstovi različite razine. Imamo tekstove koji su nastali kao rezultat empirijskih istraživanja, a imamo i tekstove koji na jedan korektan način opisuju određene događaje i procese iz prošlosti. Smatram da je to važnost ovog zbornika, jer na jednom mjestu možete pronaći ono što očekujete u jednoj knjizi pod ovakvim naslovom«, kazao je on.

POPUNJAVANJE PRAZNI-NA

Prof. Tatalović je primijetio i da u zborniku nema tekstova koji se odnose na suvremenost Hrvata u Vojvodini,

Dobar odnos prema manjinama indikator je i dobrosusjedskih odnosa te demokratičnosti neke države

pravnog i sociološkog stano- višta sagledavaju vojvođan- ski Hrvati, a riječ je o suna- kladničkom projektu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Instituta za migra- cije i narodnosti iz Zagreba. Uredili su ga Mario Bara i Aleksandar Vukić, uz potpo- ru Državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske.

Na subotičkom predstav- ljanju o zborniku su govo- rili savjetnik predsjednika Republike Hrvatske i politolog prof. dr. sc. Siniša Tatalović, politolog prof. dr. sc. Čedomir Čupić iz Beograda, politolog

MANJINE SU KRHKE

Tatalović je ovom prigodom izrazio neslaganje s često rabljenom političkom kvalifikacijom kako su manjine »mostovi među državama«.

»Manjine su toliko krhke i osjetljive biti da preko njihovih leđa ne može ići taj teret suradnje između dviju država. A u slučaju, ne daj bože, zaoštavanja odnosa među država- ma, onda su mostovi ti koji se prvi ruše. Stoga bi manjine trebalo promatrati kao čimbenike vezane uz razvijanje dobrosusjedskih odnosa i iskazivanja poštovanja. Jer ako jedna država ne iskazuje poštovanje prema manjini koja živi na njezinom prostoru sasvim sigurno ne može biti uvjerljiva u iskazivanju dobrosusjedskih odnosa s matič- nom državom te manjine. Zato mislim da su manjinska prava indikator odnosa među državama. Dobar odnos prema manjinama je indikator i dobrosusjedskih odnosa, te demokratičnosti neke države«, kaže prof. Tatalović.

TVENE AKTIVNOSTI

budući da su tekstovi više usmjereni na analizu onih događaja koji su vezani za bližu ili daljnju prošlost.

Razloge ovoga stanja pojasnio je sljedećim riječima: »Hrvatska zajednica u Vojvodini nije imala priliku, uvjete niti infrastrukturu da može provoditi ta istraživanja kontinuirano kroz aktualno vrijeme. Ovaj je zbornik, prema mom mišljenju, popunjavanje praznina koje postoje u razumijevanju onoga što se događalo i što je bilo povezano sa statusom i životom Hrvata u Vojvodini. Početak je to jednog dobrog projekta da se sustavno istraže svi procesi koji su se događali u prošlosti u vezi hrvatske zajednice. Jer ukoliko ne poznajete svoju prošlost teško možete odgonetnuti kuda se kretati u budućnosti«, kazao je Tatalović dodavši, kako

Tomislav Žigmanov, Siniša Tatalović, Čedomir Čupić i Boško Kovačević

DIJALOG I TOLERANCIJA

Prof. Čedomir Čupić je ocijenio kako je zbornik značajan spis za Hrvate i sve druge narode koji žive s njima, ali i za obje države – Srbiju i Hrvatsku. Po njegovim riječima, autori su identificira-

bačkih Hrvata, čiji su autori dr. sc. *Jasminka Dulić* i dr. sc. *Zlatko Šram*.

»Otvorenost autora da priopće probleme javnosti u obje države omogućuje njihovo bolje razumijevanje, ali i rješavanje. Ovaj je zbornik i prilog formiranju svijesti i samosvijesti o suživotu, odnosno o onima koji s nama žive, o njihovim sličnim, ali i različitim problemima s kojima se suočavaju. Upravo u tim sličnostima i razlikama ogleda se bogatstvo jednog života. Tamo gdje dobro funkcioniraju sličnosti i razlike i gdje razlike ne dovode do loših posljedica, tamo se život proširuje, produbljuje i što je najvažnije, obogaćuje. Na taj se način formira obrazac koji ljude približava i na duži rok se gradi povjerenje i stvaranje stabilnih odnosa u zajedničkom životu«, kazao je Čupić.

Uz konstataciju kako osjećaje ugroženosti i neravnopravnosti ne treba prešućivati, Čupić je naglasio kako zbornik pokreće dijalog, te poziva na toleranciju. »Knjiga poziva na toleranciju, da se vide različiti pogledi i interesi, nađu usklađenost«, dodao je

on te zaključio kako knjiga pokreće i pitanje »institucionalnog povjerenja« koje je ključno za život u višenacionalnim sredinama.

NACIONALNE DRŽAVE I MANJINE

Prof. dr. sc. Boško Kovačević je naveo kako se zna da nacionalna država ima ograničenja kada je riječ o različitostima. »I tu leži problem, kako u skučenim uvjetima formirati i usustaviti vrstu kolektivnog identiteta manjinske zajednice na etno-nacionalnoj ravni. Jedno je kada manjina postoji desetljećima, a drugo kada jedan narod od jučer postane manjina. Ona se mora formatirati i dimenzionirati«, naveo je Boško Kovačević. Predstavljanju zbornika nazočili su zamjenik predstojnice Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske *Petar Barišić*, ravnatelj Hrvatske matice iseljenika *Marin Knezović*, te veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu *Željko Kuprešak*, kao i predstavnici hrvatskih manjinskih institucija.

D. Bašić Palković

SLABOSTI SE NADOMJEŠĆUJU

Ravnatelj ZKVH-a Tomislav Žigmanov je ukazao kako su povijesno naslijeđe i aktualni društveni položaj Hrvata u Vojvodini i Srbiji nedovoljno znanstveno elaborirani.

»Djelo je nastalo kao rezultat potrebe da se tematizacija u području znanosti, kada je riječ o hrvatskoj zajednici u Vojvodini, usustavi i osnaži. Tu postoje određeni deficiti i slabosti prije svega kada govorimo o znanstvenoj eliti unutar same hrvatske zajednice koja je još u procesu konstituiranja i 'porođajnih muka' glede njezine izgradnje. S druge strane, bili smo objektom prešućivanja od akademske zajednice Republike Srbije, uz časte izuzetke, i određene vrste odsustva interesa od znanstvene zajednice u Republici Hrvatskoj. S ovakvim aktivnostima te se slabosti nadomještaju, te Hrvati u Vojvodini postaju relevantan čimbenik u prostoru znanosti«, kazao je Žigmanov dodavši kako je knjiga nastala kao rezultat planske suradnje ZKVH-a sa znanstvenom zajednicom u Hrvatskoj.

bi Hrvati u Vojvodini trebali započeti i projekte u kojima se analiziraju suvremeni procesi povezani sa životom hrvatske zajednice.

li jedan broj problema koji prate Hrvate u Vojvodini, a kao posebno zanimljiv izdvojio je rad o političko-ideološkim orijentacijama kao komponentama političke kulture

IZVJEŠĆE REPUBLIKE SRBIJE O PROVEDBI OKVIRNE KONVENCIJE

Brojne tvrdnje koje ne odgovaraju stvarnosti

HNV dostavio brojne primjedbe Savjetodavnom odboru Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe

Tijekom boravka u Novom Sadu, izaslanstvo Savjetodavnog komiteta Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe razgovaralo je prošlog tjedna i s predstavnicima nacionalnih

Republike Srbije, sastavljeno je Treće periodično izvješće Republike Srbije o provedbi Okvirne konvencije. Uvid u to Izvješće imali smo tek nekoliko dana prije sastanka u Novom Sadu, a izvješće sadrži blizu 400 stranica i bio je

PROBLEMI U PROVEDBI OKVIRNE KONVENCIJE

Glede problema u provedbi Konvencije spram hrvatske manjine, u pisanom osvrtnu HNV-a navodi se nedovoljna zastupljenost hrvatske manji-

Ističe se kako je najteže stanje u obrazovanju, jer u razmatranom razdoblju vlasti nisu tiskale niti jedan udžbenik za nastavu na hrvatskom jeziku, a nije riješeno ni stručno osposobljavanje nastavnika na hrvatskom.

U osvrtnu HNV-a se, među

Franjevački samostan u Baču

NESRAZMJERNO

Glede dijela Izvješća »Zaštita kulturnog naslijeđa«, u osvrtnu HNV-a se navodi kako se u Baču, kao i u cijeloj Vojvodini, nesrazmjerno ulaže u obnovu nepravoslavne kulturne baštine, u slučaju Hrvata, katoličke baštine.

ostalim, navodi kako u informiranju postoji izrazita nesrazmjernost u ostvarivanju prava spram drugih manjina, jer se manje sredstava izdvaja, manja je minutaža na elektroničkim medijima i manje je uposlenih u uredništvima, a nesrazmjer je u odnosu na druge manjine i u području kulture, jer su nepoznati kriteriji raspodjele sredstava na manjine i nedovoljno se poštuje uloga nacionalnih vijeća u raspodjeli sredstava.

OSPORAVANJE POJEDINIH PODATAKA IZ IZVJEŠĆA

Osvrt HNV-a sadrži i brojna upozorenja na tvrdnje ili činjenice iz Izvješća koje ne odgovaraju stvarnosti. Među ostalim, o dijelu Izvješća

vijeća nacionalnih zajednica. Na sastanku je bio nazočan i predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća Darko Sarić Lukendić.

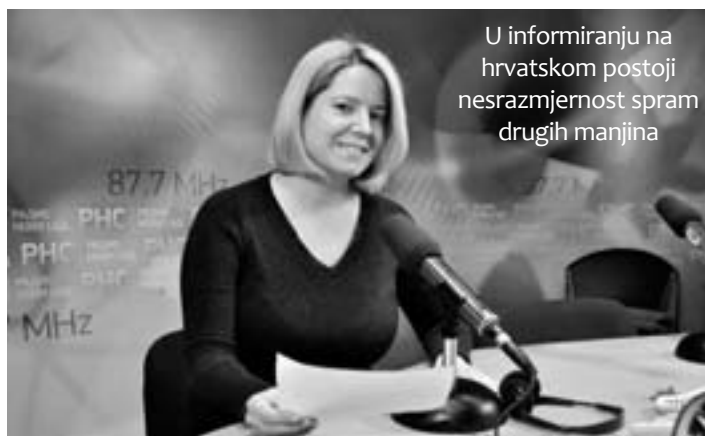
»Prije godinu i pol dana zatraženo je i od HNV-a da dostavi primjedbe na ostvarenje obveza proisteklih iz Okvirne konvencije. Temeljem materijala dostavljenih od nacionalnih vijeća, ali većim dijelom i na osnovi podataka radnog tijela Vlade

veliki izazov adekvatno odgovoriti na njega. Osim neposrednog razgovora na sastanku, jedino je HNV, od svih nacionalnih vijeća, uručio izaslanstvu u pismenoj formi osvrt na Izvješće u kojemu smo dali sažetak problema u provedbi Konvencije spram hrvatske manjine i upozorili na najvažnije tvrdnje ili činjenice iz Izvješća koje ne odgovaraju stvarnosti«, kaže Darko Sarić Lukendić.

ne u državnim i javnim službama, te aktivno sudjelovanje vlasti u sporovima o nacionalnoj samobitnosti, osobito kroz favoriziranje Bunjevaca, koje za cilj ima fragmentiranje hrvatske manjine radi lakše asimilacije, što je osobito vidljivo kod standardizacije bunjevačke ikavice, od koje, iako je hrvatski dijalekt, srpske kulturne i znanstvene institucije nastoje stvoriti zaseban jezik.

UKRATKO O STVARNOSTI

U osvrtu HNV-a navodi se kako su najveće neistine u dijelu Izvješća »Dostupnost udžbenika i nastavnih sredstava«, jer dio navedenih udžbenika nikada nije tiskan ni korišten u nastavi, a ostali udžbenici su odobreni za uvoz iz Hrvatske i to samo za neke predmete, koji opet ne odgovaraju sadržaju nastavnog plana u Srbiji, pa se u školama ni ne koriste. Ukratko, u promatranom razdoblju nije tiskan nijedan udžbenik na hrvatskom!

U informiranju na hrvatskom postoji nesrazmjernost spram drugih manjina

»Mjere za provedbu preporuka iz Rezolucije odbora ministara«, HNV navodi kako su na izborima za manjinska vijeća 2010., protivno Zakonu o nacionalnim vijećima, sudje-

lovale nemanjinske političke stranke, te da na taj način nemanjinske stranke upravljaju nekim manjinskim vijećima, dok o dijelu Izvješća »Zastupljenost u predstavničkim tijelima«, HNV naglašava kako Republika Srbija ne želi provesti odredbu Sporazuma o zaštiti manjina s Republikom Hrvatskom, kojom je predviđeno da osigura zajamčene mandate za hrvatsku

zajednicu u Srbiji, kao što je Hrvatska osigurala zajamčene mandate za srpsku zajednicu u Hrvatskoj. Glede dijela Izvješća »Bilateralni sporazumi«, HNV ističe kako se Sporazum o zaštiti manjina s Hrvatskom slabo primjenjuje, a Sporazum s Hrvatskom o suradnji u području prosvjete i kulture uopće nema utjecaja na ostvarivanje manjinskih prava.

Z. Sarić

KORAK UNAZAD

»Na sastanku sam ukazao kako se priprema 'klima' za pokretanje procesa izmjena i dopuna Zakona o nacionalnim vijećima. Tendencija je da se taj zakon uskladi s resornim zakonima u područjima obrazovanja, informiranja, kulture i službene uporabe jezika. Zakon je donesen nakon što su doneseni resorni zakoni, a valjda bi se resorni zakoni sada trebali usklađivati s krovnim zakonom koji uređuje ovu problematiku u odnosu na nacionalne manjine, a ne obrnuto, jer bi se time dovelo do umanjenja nadležnosti nacionalnih vijeća«, kaže Darko Sarić Lukendić.

DELEGACIJA SAVJETODAVNOG KOMITETA OKVIRNE KONVENCIJE ZA ZAŠTITU NACIONALNIH MANJINA VIJEĆA EUROPE U SKUPŠTINI AP VOJVODINE

Što su točno nacionalna vijeća?

Odlukom Ustavnog suda Srbije, kojom je dio odredaba Zakona o utvrđivanju nadležnosti AP Vojvodine ocijenjen neustavnim, dovedeno je u pitanje ostvarivanje prava nacionalnih zajednica na nivou pokrajine, ocijenila je potpredsjednica Skupštine AP Vojvodine *Ana Tomanova Makanova* na sastanku delegacije Savjetodavnog komiteta okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe i predstavnika Skupštine AP Vojvodine, održane 29. svibnja. To se, prema njenim riječima, najviše osjeti u dijelu koji se odnosi na prijenos osnivačkih prava s pokrajine na nacionalna vijeća i na službenu uporabu jezika i

pisma. Tomanova Makanova je ukazala da je potrebno sinkronizirati propise u toj oblasti, jer trenutačno postoji njihova velika disharmonizacija, posebno u dijelu kojim se regulira rad nacionalnih vijeća, gdje je čak potrebno i točno odrediti što su to nacionalna vijeća i jesu li ona državna tijela. A nacionalne zajednice, odnosno njihova vijeća, najbolje znaju definirati što je njihov interes u oblasti kulture, informiranja, obrazovanja, i upravo zbog toga je potrebno njihove predstavnike značajnije uključiti u upravljačke funkcije tamo gdje se odlučuje o interesima manjina.

Cilj boravka članova Savjetodavnog komiteta u Srbiji je stjecanje uvida u

implementaciju odredaba Okvirne konvencije. U okviru ustanovljene prakse je da Savjetodavni komitet okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe prati poštovanje Okvirne konvencije u zemljama potpisnicama tog sporazuma, među kojima je i Republika Srbija. Praksa Vijeća Europe je da podatke o položaju i pravima nacionalnih manjina u jednoj državi ne dobiva samo na osnovi državnog izvješća, već i iz drugih izvora, neposrednim razgovorima s predstavnicima, različitih vladinih i nevladinih institucija i organizacija, predstavnicima nacionalnih vijeća, OEES-a, i drugih međunarodnih i domaćih organizacija. U tom smislu, tijekom boravka

u Novom Sadu delegacija Savjetodavnog komiteta je, u sklopu monitoringa o provođenju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina u Republici Srbiji, razgovarala i s predstavnicima Pokrajinskog ombudsmana, gradske vlasti, nacionalnih vijeća nacionalnih zajednica i Radio televizije Vojvodina, kako bi dobili što potpuniju i objektivniju sliku o ostvarivanju obveza proisteklih iz Okvirne konvencije. Pokraj Ane Tomanove Makanove sastanku su prisustvovali i predsjednik i zamjenik predsjednika te tajnica Odbora za međunacionalne odnose *Bora Kutić, Daniel Ungur i Svetlana Popadić Ležimirac*.

H. R.

DR. SC. VLADIMIR STOJANOVIĆ, REDOVITI PROFESOR NA PMF NOVI SAD

Od tradicije bi trebalo stvarati brend

Razgovor vodio: Ivan Andrašić

Osnovni cilj projekta »Sinergija kulture i turizma: korištenje kulturnih potencijala u manje razvijenim ruralnim područjima« je poboljšanje menadžmenta kulturnih resursa u ruralnim područjima, a sve u cilju unapređenja njihovog ekonomskog i društvenog razvoja

Dr. sc. Vladimir Stojanović rođen je u Odžacima. Osnovnu školu i prirodno-matematički smjer Gimnazije »Jovan Jovanović Zmaj« završio je u rodnom mjestu, a studij geografije na Prirodno-matematičkom fakultetu u Novom Sadu. To je bio početak njegove stručne karijere, koja u ovoj instituciji traje do danas. Magistrirao je i doktorirao na temama iz zaštite životnog okoliša, preciznije, zaštite prirode. Studentima predaje geografiju turizma i ekologije. Predavao je i predmete iz zaštite životnog okoliša na PMF-u u Kragujevcu i Tuzli. Do sada je sudjelovao u radu više fakultetskih i sveučilišnih tijela, a prošle godine je izabran za šefa Katedre za geoekologiju, najmlađe katedre na PMF-u.

HR: Rođeni ste u Odžacima, a dio korijenja s majčine strane vam je i u

Sonti. Kakve su danas vaše veze s ova dva mjesta?

Odžaci su za mene više-struko važni. Mnogi izbjegavaju spomenuti svoje rođenje i odrastanje u malom mjestu, osobito ukoliko to mjesto nema neki upečatljiv identitet ili veći značaj. S tim nemam problema. Naprotiv, za mene je to izazov i na stručnom planu. U svom dosadašnjem radu često sam se bavio Odžacima. Rezultat toga je i monografija o urbanoj morfologiji mjesta, koju sam napisao 2007. godine. Ukoliko me pitate za vezu sa Sontom, faktografski to izgleda ovako. Moji preci stoljećima žive u tom selu. Djed *Stipan Martinović* je Valpovčan, baka *Manda*, rođena *Brkin* je iz dijela sela kojega nastanjuju Kranjci. Moja majka je rođena u Sonti. Za mene je Sonta i podsjećanje na dvojni identitet, pošto sam potekao iz mješovitoga braka. Nedavno

sam sa svojim kolegama posjetio etno-kuću u Sonti. Miris kuće od naboja i prizor posude s pisanicama u korpi na stolu, istodobno su me vratili u djetinjstvo i podsjetili na Sontu iz tog razdoblja mog života. Često smo ovdje boravili. Osobito sam vezan za rit i riječne rukavce u okolini Sonte. Sjećam ih se još iz doba kada sam provodio vrijeme na salašu zvanom po grdnom imenu obitelji moje-ga djeda – Kitin salaš.

HR: Kažite nam nešto o projektu Sinergija kulture i turizma: korištenje kulturnih potencijala u manje razvijenim ruralnim područjima, i svojoj ulozi u tom projektu.

Ovaj je projekt jedan od najznačajnijih u kojem Departman za geografiju, turi-

zam i hotelijerstvo trenutno sudjeluje, pod vodstvom prof. dr. *Jasmine Đorđević*. Projekt se zasniva na sticanju sinergije kulture i turizma u manje razvijenim i pretežito ruralnim područjima, primjerice kroz razvoj kulturnog i ruralnog turizma. Ja sam ravnopravni član tima s još osam svojih kolega i angažiran sam u realizaciji brojnih zadataka, počevši od izdvajanja primjera dobre prakse na području koje istražujemo, do programa edukacije u Somboru i Apatinu. Bilo je zanimljivo susretati se s mnogima koji rade u turizmu i kulturi i razmjenjivati s njima stavove.

HR: Osim Departmana za geografiju, turizam i hotelijerstvo Prirodno matematičkog fakulteta u Novom Sadu, na projektu

u svojstvu partnera sudjeluje i Gospodarska komora Vojvodine. Koja je njezina uloga?

Gospodarska komora Vojvodine ima ulogu u uključenju zainteresiranih strana u projekt, odnosno u dio koji je u realizaciji u našoj zemlji. Projektnim zadacima je predviđeno da Komora povezuje institucije od značaja za realizaciju projekta.

HR: U ovom projektu sudjeluju i partneri iz inozemstva. Koji i na koji način?

Eksperti iz šest zemalja i to iz Italije, Slovenije, Mađarske, Srbije, Bugarske i Grčke angažirani su na projektu o kojem govorimo. Oni dolaze iz različitih institucija, primjerice, znanstvenih instituta, gospodarstvenih komora, općinskih i regionalnih uprava, te fakulteta. Svatko od njih radi na realizaciji projektnih zadataka na svojem pilot području, upravo onako kako mi s Prirodno-matematičkog fakulteta to radimo u Srbiji, na prostoru općina Sombor i Apatin. Svi skupa ulažemo velike napore kako bi ruralni prostori unutar pilot područja dobili novu šansu kroz razvoj turizma.

HR: Koji su osnovni ciljevi ovog projekta?

Osnovni cilj projekta je poboljšanje menadžmenta kulturnih resursa u ruralnim područjima, a sve u cilju unapređenja njihovog ekonomskog i društvenog razvoja. Brojni sudionici u projektu imaju za zadatak razvijanje i promicanje zajedničke metodologije za upravljanje kulturnim resursima. U tom procesu, a u okviru pilot područja, trebali bi sudjelovati svi akteri koji su u vezi s kulturom i turizmom. Primjerice, to su lokalna kulturno-umjetnička

društva, vlasnici etno-kuća, predstavnici državnih muzeja i galerija, vlasnici malih muzejskih postavki, turističke organizacije, turističke agencije i brojni drugi subjekti. Da pojednostavim, brojni kulturni resursi – spomenici kulture, povijesni značajni objekti, materijalna i nematerijalna baština, imaju veći potencijal nego što nam se to trenutačno čini. Naše metodologije inzistiraju na njihovoj boljoj promidžbi i prezentaciji u okviru turizma. To bi djelomice moglo utjecati na stvaranje novog smisla u životu ruralnih krajolika, a dobro znamo kako je smisao života na selu poljuljan bremenom teškoga života i ekonomske krize.

HR: Pilot područja za provođenje ovog projekta u Srbiji su područja općina Sombor i Apatin. Što ih je dovelo u tu poziciju?

Srbija ima jako puno izvornih i očuvanih ruralnih krajolika, koji mogu biti predmet istraživanja ovog i sličnih projekata. Ipak, morali smo se odlučiti za jedan. Prijedlog da to budu općine Sombor i Apatin predložila je profesorica Đorđević, a mi ostali članovi tima to smo podržali. U zemljopisnom smislu prostor tih dviju općina je poseban, baš da ne kažem jedinstven. Njegova priroda je obilježena Dunavom. Za sve nas na ovim prostorima to je posebno značajna rijeka. U društvenom i kulturnom smislu na ovom prostoru obitavaju brojni narodi, pa tako imamo mogućnost istraživanja više zajednica. Konačno, desetljećima se ovdje govori o razvoju turizma koji još uvijek nije dao svoje prave rezultate, dapače. Kako se može vidjeti, ovdje je na jednom mjestu prisutan veći broj istraživačkih izazova.

HR: Praksa je pokazala kako u ovom projektu svoje mjesto nalazi i kulturološka tradicija na ovim prostorima. Na koji način?

Možda nam ponekada riječ multikulturalnost izgleda poput izlizane fraze, ali ona ovdje živi stoljećima unazad i doista je realnost. Smisao naših istraživanja počiva upravo na toj činjenici. Ovaj prostor ima veću i bolju mogućnost razvoja kulturnog turizma, od bilo kojega drugoga. U kulturnu sliku zapadne Bačke utkani su Srbi, Hrvati, Mađari i brojni drugi narodi. Ukoliko im dodamo i Nijemce, koji danas ovdje žive u manjem broju, a koji su ostavili vidnog traga u stvaranju konačnog kulturnog krajolika, onda stvarno pred sobom imamo jednu jako zanimljivu regiju. Interesantno je kako možete putovati od jednoga do drugoga sela, a da se narodi, običaji i kulture tako smjenjuju. Primjerice, u projektu smo predložili stvaranje turističkog proizvoda »Barokni put uz Dunav«, koji bi u prvom redu predstavio barokne crkve duž Dunava, a potom i narode koji su ih podizali, njihov život, običaje i gastronomiju.

HR: S jednom skupinom turističkih djelatnika iz nekoliko država regije nakratko ste boravili i u Sonti, predstavivši im dio rada KPZH »Šokadija«. Kakve ste perspektive vidjeli u ovom selu?

To su zapravo bili stručnjaci iz pobrojanih šest zemalja s kojima radimo na projektu Sinergija kulture i turizma. Osim Sonte, toga smo im dana predstavili i kulturne potencijale Apatina, Kupusine, Sombora i Dida Hornjakovog salaša u okoli-

ci Sombora. Naš je zadatak bio predstaviti im kulturnu raznolikost regije, koja je uvjetovana etničkom šarolikošću. Mi smatramo da bi to mogao biti zaštitni znak turizma ne samo ove regije, već i cijele Vojvodine. U Sonti smo nazočili predstavljanju tradicionalnih pučkih pjesama i plesova u izvedbi folklorne i tamburaške sekcije KPZH »Šokadija« i obišli njihovu etno-kuću. Taj objekt od velikog značaja još uvijek je u nastajanju, ali ima vrlo značajan potencijal u očuvanju materijalne i nematerijalne baštine sončanskih Šokaca.

HR: Može li, po vašem mišljenju, KPZH »Šokadija« u budućnosti postati nekakav stožer razvoja ovog segmenta turizma u Sonti?

Verujem kako čak i svaka fotografija, zaboravljena a potom opet pronađena u nekakvoj škrinji, može imati značaja za turističku prezentaciju jednog sela. Čak je i ona svjedočenje o životu i kulturnom razvoju jedne zajednice. Zamislite kakav tek značaj ima jedna institucija koja od zaborava čuva materijalno i nematerijalno naslijeđe sela i jednoga naroda. U tome je sadržan značaj KPZH »Šokadija«. Ipak, to nije i dovoljno, jer turizam nije isto što i njegovanje folklornih tradicija, već pokraj toga podrazumijeva znanje i vještine iz marketinga, menadžmenta i brojnih drugih područja. Važno je povezivati se s turističkim organizacijama, istraživačima i profesorima koji se bave turizmom i sudjelovati u programima edukacije. KPZH »Šokadija« može biti stožer, ali je neophodno da cijela zajednica slijedi ideju razvoja turizma.

SVE VIŠE ILEGALNIH MIGRANATA NA GRANICI S HRVATSKOM I MAĐARSKOM

Preko zelene linije u potrazi za boljim životom

Oko 90 posto ilegalnih prelazaka ili pokušaja prelaska državne granice je u graničnom pojasu prema Mađarskoj, a samo deset posto prema Hrvatskoj Ilegalnih prelazaka prema Hrvatskoj je manje, jer je granicu na Dunavu mnogo teže preći od one suhozemne s Mađarskom. Međutim, kako Hrvatska postaje članica EU očekuje se više migranata i prema Hrvatskoj.*

Broj ilegalnih migranata iz azijskih i afričkih zemalja koji se preko naše granice pokušavaju domoći zapada, posljednjih nekoliko godina višestruko je uvećan. Takva je situacija i u pograničnom području s Hrvatskom i Mađarskom koje obuhvaća Policijska uprava Sombor. U 2009. godini podnesene su 44 prekršajne prijave zbog nedozvoljenog (ilegalnog) prelaska državne granice, a prošle čak 309. Najveći broj migranata dolazi iz Avganistana, Pakistana i Turske.

»Tijekom prošle godine Odsjek pogranične policije Policijske uprave Sombor podnio je 309 prekršajnih prijava protiv isto toliko stranih državljana koji su ilegalno prešli ili pokušali preći državnu granicu. U prvih pet mjeseci ove godine takvih je prijava bilo 40. Broj ilegalnih migranata se povećava iz godine u godinu, a očekuje se da će se taj broj i dalje povećavati. Na to utječe opće stanje države iz kojih ilegalni migranti dolaze. Prije svega, to se odnosi na ratove u nekim zemljama, pogoršanje gospodarstvenih

prilika i uskraćivanje vjerskih i nacionalnih prava. Najviše ilegalnih migranata dolazi iz Avganistana, Pakistana i Turske. Pogoršanjem sigurnosnog stanja u zemljama koje je zahvatilo takozvano 'Arapsko proljeće', počeli su se pojavljivati i migranti iz Maroka, Tunisa i Alžira. Registrirani su i pojedinačni ilegalni migranti iz Somalije, Malija i Konga«, kaže za »Hrvatsku riječ« Dejan Nićetin, šef Odsjeka pogranične policije za strance, suzbijanje migracija i trgovine ljudima u PU Sombor.

DO ZAPADA PO SVAKU CIJENU

Žene s bebama u naručju, roditelji s malom djecom, pojedinci čije su obitelji sve prodale kako bi im omogućilo da se domognu obećanog zapada, nevoljnici su koji pokušavaju ilegalno prijeći granicu Srbije s Mađarskom ili Hrvatskom. No, naš sugovornik ipak ističe kako se najčešće radi o skupinama mladih osoba muškog spola, starosti od 18 do 30 godina, nižeg ili srednjeg socijalnog i ekonomskog statusa.

tegljača. U okolici Sombora najčešće granicu pokušavaju prijeći u blizini naseljenih mjesta koja su najbliža graničnoj liniji, do kojih vode asfaltni putovi. To su Rastina, Bereg i Ridica. Znatno manje je pokušaja prelaska granice preko Dunava s Hrvatskom, ali bilo je i slučajeva da su Dunav prelazili ukradenim čamcima. Tako je zanimljiv slučaj trojice Sirijaca koji su Dunav prešli na dušek.

POMOĆ DOMAĆEG STANOVNIŠTA

Kada su počele intenzivnije migracije, migranti su se uglavnom oslanjali na pomoć lokalnog stanovništva. Nisu poznavali teren i pomoć im je bila neophodna. Na vrhu te piramide bile su organizirane skupine sa sjedištem u Turskoj, Makedoniji, Kosovu ili Srbiji, koje su organizirale kompletnu maršrutu, ali u blizini granice bila im je potrebna pomoć lokalnog stanovništva koje zna gdje se granica može najsigurnije prijeći.

»Godinama se situacija mijenjala, jer ilegalnim migrantima više nije potrebna tolika pomoć domaćeg stanovništva i u sve više slučajeva sami ili uz pomoć svojih sunarodnika, koji su ranije ilegalno prešli granicu, prelaze granicu. Dodu recimo iz

BEREG ATRAKTIVAN ZA MIGRANTE

Jedno od atraktivnih mjesta za ilegalne prelaskе granice je Bereg. Do tog sela vode asfaltirane ceste, postoji redovita autobusna linija, a Bajski kanal i Bereška šuma pogodni su za ilegalne prelaskе.

Pakistana i točno znaju gdje je Bereška šuma, Ridica, što putem interneta, karata ili informacija koje dobiju«, kaže Nićetin. U prošloj i prvih pet mjeseci ove godine podneseno je devet krivičnih prijava protiv 15 državljana Srbije koji su sudjelovali u pomaganju, organiziranju, transportu ili skrivanju prilikom ilegalnih prelazaka državne granice. Ta je pomoć uglavnom u skrivanju u napuštenim kućama, salašima, ili iznajmljenim kućama, te u organiziranju prijevoza do zelene granice.

MAĐARSKA ZANIMLJIVJA OD HRVATSKE

To što se najveći dio ilegalnih migracija odvija na granici s Mađarskom, u somborskoj policiji objašnjavaju tim što je granica s Mađarskom suhozemna. Do nje vode magistralne ili lokalne ceste, ali i veliki broj atarskih putova.

»S druge strane Mađarska je članica Europske Unije, potpisnica Schengenskog sporazuma, koji podrazumijeva olakšan i neometen

protok ljudi i robe na teritoriju zemalja-potpisnica ovog sporazuma. Granicu s Hrvatskom čini rijeka Dunav, koja je prirodna prepreka za prelazak. Također, Hrvatska još uvijek nije članica EU, što je čini manje atraktivnom zemljom za ilegalne migracije. Ulaskom Hrvatske u Europsku Uniju može doći do promjene situacije na terenu, jer će vremenom i Hrvatska ući u Schengen, pa će samim tim biti znatno atraktivnija za migrante. Sreća je da je na području PU Sombor cijela granica s Hrvatskom na Dunavu, tako da postoji prirodna prepreka za ilegalne prelaskе«, zaključuje Nićetin.

Policija poduzima razne mjere kako bi spriječila ilegalne migrante. Tako se redovito kontroliraju ugostiteljski objekti, hoteli, taksi stajališta, autobusne i željezničke postaje. Pograničnoj policiji je važna i pomoć prometne policije koja kontrolom osobnih automobila ili autobusa može uočiti ilegalne migrante.

Zlata Vasiljević

SURADNJA POLICIJE HRVATSKE I SRBIJE

Direktori policija Srbije i Hrvatske Milorad Veljović i Vlado Dominić potpisali su u Moroviću, polovicom prošlog mjeseca, Protokol o provođenju zajedničkih patrola uz zajedničku državnu granicu. Protokolom je predviđena zaštita državne granice, kao i niz aktivnosti dviju policija. Najvažnija zadaća je borba protiv organiziranog kriminala i suzbijanje ilegalnih migracija. Također, od izuzetnog značaja za obje strane, potpisnice Protokola je stalna suradnja kroz razmjenu informacija i saznanja o stanju sigurnosti na ovom području, kao i stalne zajedničke analize i planovi.

BACANJE SREBRA U NEBO

Raketirati ili ne?

*Srbija, Hrvatska i Mađarska se na različite načine odnose prema tuči i obrani od
ledonosnih oblaka. Rezultat se možda i ne razlikuje mnogo*

Protekloga tjedna je led veličine lješnjaka zasuo Novi Sad. Prije tri tjedna je slična nepogoda zadesila Novi Beograd. Ti su događaji malo zainteresirali javnost. Tuča veličine kokošjih jaja protutnjala je Bačkom prije gotovo mjeseca dana na nekim mjestima nanijevši štetu koja se graniči s katastrofom.

S obzirom da je šteta bila veoma značajna u okolici Čantavira, otkriveno je da dvojica djelatnika po uzgorku, koji tijekom svog angažmana dobijaju honorar od 15 tisuća dinara, tog dana nisu bili dostupni. Stoga se dogodilo da rakete nisu ispalili, a zbog tuče i štete seljanima nisu smjeli izlaziti na oči. Njihov identitet nije otkriven, kao niti razlozi za to što nisu reagirali, kao niti na koji su način kažnjeni. Komandni centar za protugradne rakete nalazi se u Bajši, a tamo kažu da se na oblake mora djelovati mnogo ranije, a ne iznad samog mjesta. Dakle, nekada je potrebno reagirati još kod Apatina kako led ne bi pao u okolici Subotice.

CENTAR U BAJŠI

U potragu za uzrokom problema uputio se načelnik Sjevernobačkog okruga *Nikola Repac*, komandant Okružnog stožera za izvanredne situacije, izvršivši izvanrednu inspekciju:

»Oni jednostavno nisu mogli reagirati jer su imali dva oblaka. Oni su reagirali na jedan gradonosni oblak, koji je bilo dolje, ali se njima podvukao još jedan oblak, koji nisu mogli vidjeti, i kada je ovaj prošao, na njega se dejstvovalo, no on je već napravio određenu štetu. Ali, da se nije dejstvovalo, to bi bila strašna katastrofa, jer je taj

oblak bio širok 16 kilometara, on bi napravio veliku štetu po Vojvodini. Taj oblak je prešao u Mađarsku, a Mađarska ima sasvim drugi način da štiti svoje poljoprivrednike. Oni stimuliraju osiguranje, znači to je šteta i za državu, ali su na neki način poljoprivrednici sigurni«, izjavio je Repac.

Na sastanku u Sjevernobačkom okrugu predstavnici lokalnih samouprava su nakon ovog slučaja poduzeli konkretne mjere za nabavu potrebnih sredstava koja će osigurati efikasnu zaštitu od vremenskih nepogoda. Prema neslužbenim informacijama, postoji problem s količinom raketa, jer je prije mjesec dana ispaljeno oko 200 raketa. Nadležni državni organ, prema dostupnim informacijama, ne dostavlja dostatne količine, pa tu obvezu preuzimaju lokalne samouprave, u interesu stanovništva. Istina je da pojedina osiguranja nude varijante koje obuhvaćaju štetu

od tuče, kao i da ih pojedini proizvođači kupuju.

Međutim, mnogi kažu da je bolje spriječiti, te inzistiraju na raketnoj obrani. Rakete su u masovnoj uporabi od 1970-ih godina, nakon što su ih u Gruziji usavršili sovjetski znanstvenici. No, nakon pada socijalizma, sustav je preživio u samo nekoliko država. To su Srbija, Bugarska i Švicarska. Tehnologija se svodi na ispaljivanje srebrnog jodida a atmosferu u oblak, kako bi on spriječio formiranje većih komada leda. Loše strane ovog sustava su opasnosti pri uporabi i mali teritorij koji se njima štiti.

MAĐARSKA ODUSTALA

Kao što je spomenuto, ako oblak donosi led s veće udaljenosti, s teritorijs gdje nema preventive, ni rakete ne mogu pomoći. U Mađarskoj je rakretni sustav devastiran tijekom tranzicije, od 90-ih godina ga više nema. Županija

Bač-Kiškun je upravo stoga pokušala zajedno s partnerima iz Srbije putem IPA fonda aplicirati za europski fond koji bi financirao izgradnju protugradnog sustava. Taj sustav bi štitio 1,4 milijuna hektara s 260 raketnih stanica, a koštao bi oko 7 milijuna eura. Šteta što se to nije ostvarilo.

Postoji i drugo rješenje, bazirano na francuskoj tehnologiji. Ono se primjenjuje u tri mađarske županije od Baranje do Balatona. Postavili su 141 generator koji od svibnja do rujna isparava srebrni jodid u atmosferu kako bi spriječio »lijepljenje ledenih zrna«. Održavanje tog sustava košta oko 400 tisuća eura za 150 tisuća hektara zaštićenog teritorija.

HRVATSKA ODUSTAJE

U Hrvatskoj dulje vrijeme traje debata treba li održavati raketni protugradni sustav, a Državni hidrometeorološki zavod ga smatra neučinkovitim i zastarjelim. Proizvodnja raketa je stala, »Đuro Đaković Alatinica« nema računicu za proizvodnju raketa.

Prije dva politička ciklusa, Vlada Republike Hrvatske je gromoglasno smijenila ravnatelja Državnog hidrometeorološkog zavoda *Branka Gelu* okrivivši ga zbog tadašnje tuče, na što je on odgovorio ne samo da su rakete »Đure Đakovića« neispravne, nego i da je cijeli sustav raketne protugradne obrane, osmišljen 1945. u SSSR-u, znanstveno neutemeljen. On je dodao da nema nijednog dokaza da su rakete djelotvorne, te da je i Rusija napustila taj sustav. Stoga se na zapadu ide na osiguranje usjeva, a preživjeli su samo mali sustavi koje održavaju udruge proizvođača.

Na koncu, kome vjerovati? Nikola Perušić

POČINJU KONTROLE OTKUPNIH MJESTA

Načelnik Sjevernobačkog okruga najavio je nedavno kako će se početi provoditi kontrola mjernih uređaja na otkupnim mjestima, jer je od zemljodjelaca dobio pritužbe da sumnjaju kako ih na pojedinim mjestima varaju prigodom preuzimanja usjeva.

»Mi moramo uvjeriti naše seljake, naše građane da mi vodimo računa o njima, i da ćemo kontrolirati one na koje oni sumnjaju. To ne znači da ta kontrola odmah znači da mi mislimo da tamo postoji nešto, nego jednostavno mi moramo stvoriti uvjete građanima da se oni osjećaju sigurnije, da mi vodimo računa o njima. Neće se tu samo kontrolirati oni koji surađuju s poljoprivrednicima, vršit ćemo kontrolu i ostalih. Neće to biti jednokratna kontrola, u jednom navratu, to će biti permanentne kontrole, gdje neće znati tko će se kontrolirati. Prema tome, oni svi moraju biti uvijek ispravni, jer u će protivnom imati sankcije, bit će kažnjeni, ili će im biti zatvorena otkupna mjesta«, izjavio je Repac.

MOGU LI STRUČNJACI IZBACITI IZ GLAVE POLITIČARA IDEJU O IZMULJIVANJU PALIĆA?

Ukloniti najprije zagađivače

*Ukoliko se uskoro ne
definira što se želi raditi
na jezeru Palić, 60 milijuna
dinara bit će vraćeno u
proračun Vojvodine*

Na okruglom stolu povodom polemike u javnosti treba li ionako mala i nedostatna proračunska sredstva potrošiti na izgradnju betonskih kazeta u jezeru Palić, ili ih preusmjeriti na jeftinije mjere koje su preduvjet za čistiju vodu, ipak nije bilo izrazito suprotstavljenih stavova o konceptu i viziji što treba raditi na tom prostoru, ali jest bilo razmišljanja u odnosu na to što treba biti prioritet i prvi koraci.

NOVAC ZA PALIĆ VRAĆEN U PRORAČUN

Okrugli stol je organizirao Regionalni »Arhus« centar, a prisustvovali su mu predstavnici gradske i pokrajinske vlasti, stručnjaci Instituta »Jaroslav Černi«, Zavoda za javno zdravlje, Savjeta za vodu formiranog pri JP »Park Palić«, te nekolicina građana.

Pokrajinsko tajništvo za urbanizam, građevinarstvo i okoliš odvojilo je 60 milijuna dinara, Grad Subotica još 15 milijuna, no pitanje je

kako će biti utrošena ta sredstva. Do nedavno se činilo kako oko toga nema dileme, te da će novac biti potrošen na podizanje betonskog zida u trećem sektoru Palića, kako to predviđa projekt remedijacije, odnosno izmuljivanja, po prijedlogu Instituta »Jaroslav Černi«. Međutim, stručnjaci Savjeta za vodu potaknuli su pitanje u javnosti treba li u ovom trenutku ulaziti u taj financijski naskupljivi dio projekta, čija je predviđena vrijednost od oko milijardu dinara, s tek neznatnom količinom osiguranog novca.

Pokrajinski tajnik za okoliš dr. Slobodan Puzović iznio je podatak kako je i prethodnih godina novac osiguravan od strane Pokrajine za sanaciju Palićkog jezera vraćan u proračun, jer nije bila završena projektno-planska dokumentacija, ali i zbog ekonomske krize sredstva nisu pristizala onako kako je to bilo planirano. »Za sanaciju treba više sredstava nego što naše Tajništvo može osigurati i zbog toga naš novac nije bio potrošen«, kazao je Puzović

ističući kako 60 milijuna dinara planiranih ovogodišnjim proračunom Tajništvo ne može dati za studije i istraživanja, već samo za aktivnosti u okviru sanacije i revitalizacije jezera, te ukoliko se uskoro ne definira što se želi i taj će novac ponovno biti vraćen u proračun Vojvodine.

PREDSTOJI LI 20 GODINA IZMULJIVANJA?

Hidrolog i član Savjeta za vodu *Michell Rohmann* zapitao je nije li kroz četiri godine osim vremena i novca izgubljen i cilj projekta koji bi trebao biti da se »turisti kupaju bez rizika, da ribolovci slobodno pecaju, da procvjeta turizam«. »Jezero bez mulja nije dovoljno kako bismo postigli taj cilj. Institut 'Černi' je ispunio projektni zadatak, ali nije rješenje samo izvaditi mulj o kojem se stalno priča. Prema projektu Instituta, vrijednost radova je milijardu dinara, što znači kako je 60 milijuna dinara veoma malo«, kazao je Rohmann ističući da bi cijeli projekt uz takav pro-

račun trajao 20 godina. On je detaljno i argumentirano objasnio zbog čega bi sada taj novac valjalo potrošiti na poboljšanje rada pročistača, jer premda je za više od 90 posto smanjena koncentracija fosfora u jezeru, još uvijek godišnje ispušta oko 15 tona, budući da je projektiran za tekuće vode. Također je, iznoseći podatke o utjecaju poljoprivrednih aktivnosti, naveo kako su još 70-ih godina stručnjaci tražili novac za formiranje zelenog zaštitnog pojasa oko jezera, ali i tada su političari samo planirali novac za izmuljivanje.

Da se političarima izgleda baš sviđa izmuljivanje, te da neće baš lako odustati od te ideje postavljanja betonskih zidova u jezero, potvrdio je na kraju sastanka i sam dr. Puzović. On je naime iznio uvjerenje da bi formiranje zaštitnog pojasa oko jezera bilo dugotrajan i neizvjestan posao zbog imovinsko-pravnih pitanja koja se mogu pojaviti, te stoga »mi kao Tajništvo još uvijek nismo izbacili iz glave tu priču da možda krenemo, s dijelom sredstava koje sada imamo, u projekt pripreme za izmuljivanje, odnosno formiranje kazete«. Kao argument on je naveo stav Zavoda za zaštitu prirode koji se, kako je rekao, »zalaže za dislokaciju mulja iz 4. sektora. Premda su utvrdili kako se time neće popraviti kvaliteta vode, ali hoće razina vode koja guši neke eko sustave na obodu jezera, a osobito nepovoljno utječe na šume u parku Palića«, kazao je dr. Puzović

S. Mamužić

OTVOREN 7. MEĐUNARODNI I REGIONALNI SAJAM GOSPODARSTVA U SUBOTICI

Nove mogućnosti suradnje

Sedmi međunarodni i regionalni sajam gospodarstva u Subotici, od 5. do 8. lipnja, okupio je ove godine rekordan broj inozemnih i domaćih izlagača, više od 200 poduzeća iz devet država: Hrvatske, Mađarske, Njemačke, Slovenije, Italije, Bjelorusije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine i Srbije. Iz Hrvatske na sajmu se prospektima predstavlja više od 20 poduzeća i obrta na štandu Hrvatske gospodarske komore, te središnjica HGK sektor za trgovinu i promociju i HGK Županijske komore Virovitica, koja je koordinator nastupa, kao i proizvođači i članovi rovinjske zadruge »Rubinum« na štandu Subotičkog inkubatora.

EKONOMSKE PERSPEKTIVE

Pozdravljajući izlagače prilikom otvaranja sajma gradonačelnik *Modest Dulić* ocijenio je da je ova manifestacija mogućnost da se uspostavi suradnja i razmjene iskustva u regiji što je doprinos nastojanju da se gospodarstvo ponovno učini jakim, a Subotica jakim industrijskim centrom. Veleposlanik Mađarske u Srbiji *Oszkár Niković* istaknuo je da Mađarska od početka podržava subotički sajam, te iznio da je ova država među deset najvećih investitora u Srbiji prvenstveno u područjima poljoprivrede i zaštite okoliša. On je također podvukao da Mađarska na političkom planu pomaže Srbiji na putu europskih

integracija. Sajam je službeno otvorio pokrajinski tajnik za gospodarstvo *Miroslav Vasin* ističući da je jedan od najvažnijih ciljeva Srbije prilježavanje EU, dobivanje datuma za početak pregovora, a potom i siguran hod k članstvu u EU. On je osobitu zahvalnost za potporu u tim nastojanjima uputio Mađarskoj i Republici Hrvatskoj.

»Mi se u Srbiji radujemo što će kroz mjesec dana i Republika Hrvatska postati službeni član EU, jer to otvara mogućnost da dobijemo još jednog podržavatelja na našem putu, a suradnja koju trenutačno imamo na ekonomskom polju s Hrvatskom je sve bolja«, kazao je Vasin te istaknuo da pojavljivanje na rusko-bjelorusko-kazahstanskom tržištu i dobijanje statusa najpovlaštenije nacije, Srbiji otvara značajne ekonomske perspektive. Ističući da je Vojvodina najprosperitetniji dio Srbije, Vasin je iznio podatke prema kojima Vojvodina u ukupnom izvozu države sudjeluje s 38 posto, ima najpovoljniju strukturu uvoza, a na njenom teritoriju se nalazi 45 stranih investicija u kojima je zaposleno više od 60.000 radnika.

GOSPODARSKE ŠANSE ZA SUBOTICU

U očekivanju novih gospodarskih šansi za Grad i novih poslova za poduzetnike, ovogodišnja sajamska manifestacija u Subotici održava se i u ozračju skorog

ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju za manje od mjesec dana. »Gospodarska situacija nije laka i svaka mogućnost koja udružuje ljude kroz neku vrstu prekogranične regionalne dimenzije, gdje se pronalaze zajednički poslovni interesi, vrlo je važna u ovim trenucima kada praktično svuda te gospodarske aktivnosti zapravo padaju. U tom kontekstu treba doživjeti i ovaj Sajam na kojemu će sudionici, a među njima nisu samo gospodarski subjekti, nego su i lokalne samouprave, uvjeren sam, tražiti mogućnost dobre suradnje koja će im otvoriti europske fondove«, kaže *Dragan Đurić*, generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, te dodaje da velike mogućnosti za prekograničnu suradnju otvara nova makroregija formirana temeljem Dunavske strategije.

Četvrtu godinu za redom na subotičkom sajmu nastupa Hrvatska gospodarska komora Županijska komora Virovitica. Virovitičko podravska županija ostvaruje preko 92 posto u vanjsko-trgovinskoj razmjeni sa zemljama EU, a ostatak pretežito sa zemljama CEFTA-e među kojima je i Srbija. »Mi

nastojimo dati impuls nastavku ove suradnje i nakon ulaska Hrvatske u punopravno članstvo EU. Radimo na tome da se ovaj ulazak Hrvatske u EU doživi pozitivno na način da zajedničkim događanjima i realizacijom projekata koje osiguravaju europski fondovi, damo impuls toj suradnji i zajedničkim projektima, a ono što osobito treba istaći je mogućnost zajedničkog plasmana na područjima trećeg tržišta«, kaže *Milan Vandura*, tajnik županijske komore.

Prvi puta na subotičkom sajmu predstavila se Poljoprivredna zadruga »Rubinum« iz Rovinja koja svoje proizvode, vina i maslinova ulja, izlaže na štandu subotičkog Poslovnog inkubatora. Upravitelj zadruge *Gordan Trojanović* kaže da proizvođači iz Istre već imaju svoje tržište u Srbiji: »Imamo očekivanja od subotičkog sajma, zašto ne? Bilo kroz prezentaciju vina, bilo s upoznavanjem ljudi s vrijednostima maslinovog ulja. U Beogradu i dolje već je jako puno proizvoda iz Istre, već smo prisutni na tom tržištu, zašto ne bismo i na ovome. Valja uvijek otvorit, upitat, pokucati. Tu smo, ne?«

S. Mamužić

Dud I. dio

»Zaboravljeni« i neokresani dudovi nuz put: Perlez - Čenta

Dud (lat. Morus) raste svuda u sridnjem dilu Zemlje. Ima ga desetak feli. Podikoji dud ode u našim krajevima naraso je uvis i dvadesetak meteri. Nije bilo nijednog salaša, a da nije imo makar jedan dud. Sadnja dudova u našem kraju počela je 1772. godine iako su tu i tamo rasli i prija tog vrmena. Izmed 1880. i 1894. u županiji Bač-Bodrog, di je spado i naš atar, posadili su nuz putove oko 330000 dudova. Dudovi su se najpre sadili da se ne širi fićkavac (pisak vijavac) u crnjevini prema varoši. Najprija su sadili tzv. žalosani dud, (lat. Morus alba Pendula), otporan na bole, a raste s lipom okruglom i gustom krunom, daje gust lad. Svako veće misto imalo je rasadnik dudu, a od subatičke dudare sačuvano je ime za misto na kojem je sad dudova šuma.

HASNIRANJE RODA DUDA

Nuz drač, dud je našim starima bio drvo od najveće hasne. Bujnim zelenim listovima su ranili svilene bube.

Zrio rod su mu ili (jeli), a od njeg su pekli u današnje vrime već zdravo ritku, na velikom glasu rakiju dudovaču. Slobodno je bilo zabavljat namlatit roda za rakiju i ilo ko je koliko tio. Danas dudovaču zovemo dičnom rakijom pustara, a kadgod je ona bila sirotinjska rakija. Salašari su liti sa sitnim i zdravo slatkim dudom, koji rodi k'o čičak, u risu (ručnoj žetvi) nađivali (punili) i pekli pogaču ukiselo. Duda bi namlatili, oprali, ocidili, posikli mu repove (peteljke), osušili na suncu i ispekli u pogači, koja je imala šmek k'o da je nađivena sickanim smokvama. Ovaku pogaču smo rado ili, bila je slatka, a jeptina jel je nije tribalo šećerat.

Dica su rado ila zrio dud, pa još iz vrva krune di je najkrupniji i najsladi, a osobito je dobar za ilo krupan murgan bili, rozlinkav ili cmi. Kad su se dica sladila krupnim, slatkim, crnim murganom uprekala bi se od uva do uva, ucnili bi ruke i košulje, koje je bilo teško oprat. Koliko je samo dice utolilo glad s komadom kruva na dudu.

MANA RODA DUDA

Rod dudu ima i manu. Kad sazrije, rod pada sam od sebe. Pošto je dud sladak, rado su ga ili (jeli) pilići i to priko mire, zasitili su se i posli dobili proliv, pa nisu bili željni njeve rane, pilići su kunjali – dudili. Zato su salašari u vrime zrijanja dudu najprija rukom ili motkom otresli zrio rod i posli puštali svinje iz svinjaka da pokupe (poidu) spadanicu, zrio rod. Kad su svinji poili spadanicu, onda su stanarice (žene koje rade napolju) puštale pilež, osobito piliće iz kokošinca. Kadgod su znali kazat i za čeljade koje kunja ili sidi brez posla, da »dudi«.

Najveću manu dud je pokazao kad ga tribalo izvadit. Žile u korenu su mu sitne, guste i izmišane sa zemljom, pa se naizmenice hasniraje ašov i sikira, jel je sikiri smetala zemlja oko žila, a ašovu žile u zemlji. Zato je za vađenje tribalo dvared više vrmena i snage neg za jedan drač isto toliko toliko velik.

HASNIRANJE DUDOVOG DRVETA

Dudovo drvo je dugovično, tvrdo, žilavo i ne puca lako. Hasnirali su ga kadari (bačvari) za vinsku burad i burad za zrijanje rakije. Bilo je ljudi koji nisu volili dudovu burad za rakiju jel je u njemu rakija vrmenom postala blidožuta. Bognari su od dudovine pravili egije (poveznice bočni i dolnji dasaka u ram) za čunjove u rikama, sapišta za poljodilski sersam, karve (lece koje vežu lotra-stranice) na parasničkim kolima i sl. Fabrikanti mašina pravili su klizne ležajeve za osovine, stranice na vilama slamotresa u kaslama (vršalicama), šajbne (remenice) transmisijskog prinosa snage s električnog motora na druge mašine i sl. Okresane grane hasnirali su za ogriv. Od jedne fele dudu poniki narodi pravili su luk za strilu, a od crnog dudu su kadgod pravili sirup kojeg su hasnirali u medicini.

SA ROGLJA

Dudovi čuvari putova

Drumovi, pa i prteni putovi osim u uvratinama, bili su opkopani jendecima s obadvi strane, a s onu stranu jendeka su nuz većinu putova posadili dudove na svaki pet fati (1 f = 1,896 m.) jedan od drugog, a priko puta na deset fati jedan naspram drugog. Spolja su dudovi bili povezani stazama za tabananje. Oni su bili putokazi i čuvari pravca na drumovima i važnijim litnjim (zemljavim) atarskim putovima, gustom krunom punom lišća kočili su u ravni zaukane vitrove, ratari nisu oranjom uvratine njiva širili u put, nit su kočijaši mogli udekat konje u tuđu njivu, da zaobadu blato ili buzalicu na putu. Kad je snig zavijo ravan, pa još u gustoj magli, dudovi su bili putokazi kočijašima da se ne izgube (zalutaje) u biloj pustoši.

Na kraju pedeseti godina XX. vika povađeni su dudovi kad se pojavio dudovac, gusina koja mu je ila listove. I danas podigdi još ima nuz put dudova, koje su »neposlušni« sačuvali. Ne napada ih dudovac. S vađenjem dudova počelo je sakaćenje naše ravni.

U SUBOTICI PROŠLOGA TJEDNA PREDSTAVLJEN SINOPSIS STRATEGIJE POLJOPRIVREDE I RURALNOG RAZVOJA OD 2014. DO 2020.

Temelj čardaka na zemlji

Služeći se podacima s proteklih popisa, Malagurski je naveo stalni pad stanovništva na teritoriju Grada Subotice, pri čemu su najveći gubitak podnela sela. Primjerice, samo u posljednjem desetljeću novoga stoljeća broj seoskog stanovništva smanjen je za skoro 10.000, pri čemu nijedno od 18 prigradskih naselja nije zabilježilo populacijski porast. Kao poseban problem on je naveo odlazak mladih u grad (Suboticu), koja je samo zahvaljujući tome ostala na približno istoj brojci od 100.000 stanovnika, kao i u vrijeme popisa 2002.

TKO I ŠTO?

Navedeni problemi potaknuli su lokalnu samoupravu da povjeri Regionalnom centru za razvoj malih i srednjih poduzeća koordinaciju u izradi Strategije kojom bi se spriječio izuzetno negativan trend smanjenja broja seoskog stanovništva. U tu svrhu, osim Regionalnog centra za razvoj malih i srednjih poduzeća, angažirani su i stručnjaci iz desetak institucija, a Malagurski je pozvao i udruge poljoprivrednika da im se priključe. On je dodao kako očekuje da će nacrt Strategije biti završen do polovice prosinca ove godine, predviđevši nakon toga i (bar) jednomjesečnu javnu raspravu o ponuđenoj verziji teksta. Nakon toga, sljedeće godi-

ne, slijedi razrada Strategije, pisanje operativnog programa i akcijskog plana, a kao kruna tih aktivnosti predviđeno je njezino usvajanje u svibnju 2014. Iz tih razloga, kaže Malagurski, već do sredine lipnja ove godine predviđeno je formiranje koordinacijskog tijela koje će raditi u više grupa. Sinopsisom je predviđeno da se rad odvija u sedam grupa, kao i njihovo povezivanje s institucijama izvan Subotice, odnosno Ministarstvom poljoprivrede (koje također radi na izradi Strategije na državnoj razini), te Pokrajinskim tajništvom za poljoprivredu.

KAKO I ZAŠTO?

Već u nazivu predviđenih grupa kriju se i metode koje će biti korištene tijekom istraživanja i definiranja problema, odnosno primjenjivat će se paralelno i kvantitativne i kvalitativne metode. Prevedeno na konkretan jezik, u seoskim sredinama u okolici Subotice bit će obavljena anketiranja koja

će se provoditi na statistički reprezentativnom uzorku, a slučajno odabrana kućanstva dobit će upitnik iz nekoliko tematskih oblasti, kao što su selekcijska pitanja, podaci o članovima kućanstva, podaci o gospodarstvu, percepcija potencijala, partnerstvo i ocjena državne ili lokalne potpore ruralnim oblastima, investicije i lista prioriteta. Malagurski ističe kako će sve aktivnosti imati temelj u više poljoprivrednih zakona, kao i propisa vezanih za prostorno planiranje.

Ovdje valja istaknuti kako je predsjednik Regionalne gospodarske komore Slobodan Vojinović predložio i formiranje osme grupe, koja bi se prije svega bavila financijskim pitanjima. Kako je naveo, od početka je potrebno znati koliko će što koštati kako bi se - bez štednje, ali i razbacivanja - moglo planirati na što je realno računati, a što je bolje odmah odbaciti kao neostvarivu ideju. On je dodao kako bi izradom Strategije Subotica mogla računati na značajno povećanje

nje sredstava koja bi se povukla iz različitih europskih ili regionalnih fondova.

A da bi se to ostvarilo, kaže Malagurski, potrebno je da i sami mještani sela načine nekoliko koraka. Prvi od njih svakako bi bio oživljavanje svijesti o potrebi udruživanja, bilo u obliku zadruga, klastera ili nekog drugog oblika zajedničkog nastupa. Naravno, tvrdi izlagač sinopsisa Strategije, potrebno je i definirati koje su to konkurentske prednosti s kojima kao poljoprivredna oblast možemo nastupiti na tržištu. Sve kasnije, kao što su revitalizacija industrije ili razvoj infrastrukture, doći će uz potporu lokalnih, regionalnih, državnih i međunarodnih fondova ili investicijskih sredstava. Uz pretpostavku da se, osim udruživanja, zainteresirani obuču i steknu naviku pisanja projekata bez kojih, kako stvari u buduću stoje, skoro da se neće moći planirati niti jedna ozbiljnija aktivnost, napose od općeg interesa.

Z. R.

NA PORTALU HISTORIJSKOG ARHIVA SUBOTICA USKORO MOGUĆNOST DIGITALNE PRETRAGE

Matični podaci bliži istraživačima

*Za digitalnu arhivu fotografirano je 7.800 stranica indeksa crkvenih matičnih knjiga krštenih, vjenčanih i umrlih u osamnaestom i devetnaestom stoljeću, što će omogućiti lakši pristup zainteresiranim istraživačima, mada je to tek prvi dio posla i pionirski korak u stvaranja baze za pretragu starih matičnih podataka posredstvom interneta * Osim što se istraživačima i »na daljinu« omogućuje uvid u arhivsku građu, stari dokumenti se prenose na fotografije iz još jednog važnog razloga - da bi ih zaštitili od eventualnih oštećenja u čestim listanjima*

Fotografirane stranice indeksa starih crkvenih matičnih knjiga uskoro će biti dostupne internetom, na portalu Historijskog arhiva Subotica, gdje se formira »e-arhiva« (e-arhiva.suarhiv.co.rs). Na taj će se način istraživačima i ovdje i u svijetu olakšati pristup podacima o rođenju, vjenčanju i smrti njihovih predaka i drugih ličnosti iz prošlosti Subotice, što je čest razlog obraćanja arhivu. Kako je ovo u Srbiji prvi korak u digitalno pretraživanje starih matičnih knjiga, a čini ga upravo subotička institucija, sada se završavaju tehnički poslovi oko načina registracije korisnika i pristupa bazi, tj. podportalu, te se očekuje da će primjena početi moguće i za mjesec dana, a najkasnije krajem ljeta.

KOJE SU KNJIGE NA UVIDU

U digitalnom pretraživanju u ovoj početnoj fazi moći će se pristupiti indeksima matičnih knjiga, tj. registrima, popisima krštenih, vjenčanih i umrlih u određenoj godini, koji su pravljani paralelno s upisima podataka u matične knjige. Te su, stoga, indeksi pomoćne knjige koje olakšavaju put do određenih matičnih knjiga s detaljima upisa podataka. Aktualnu digitalnu bazu čini 7.800 fotografija stranica takvih indeksa, što je veliki broj podataka, ali tek dio ove vrste povijesne građe. Prema riječima informatičara u Historijskom arhivu *Zsolt Hezsoa*, snimci sadrže popis krštenih, vjenčanih i umrlih u prošlosti u nekoliko župa.

Kada je riječ o župi sv. Terezije Avilske, to je popis krštenih u razdoblju 1687.-1900. godine, vjenčanih od 1718.-1900. i umrlih od 1718.-1900. Podaci iz župe sv. Roka su sljedeći: kršteni u razdoblju od 1841.-1895., vjenčani od 1841. – 1948., umrli od 1841.-1915. godine. Popis u digitalnom obliku bit će dostupan i za župu sv. Jurja, za krštene u razdoblju od 1841.-1904., vjenčane od 1841.-1942. i umrle od 1841.-1910. godine. Tu je i bajmočka župa, tj. popis krštenih od 1820.-1895., vjenčanih od 1845. do 1905. i umrlih od 1835. - 1893. godine, kao i podaci s područja Šupljaka za krštene u razdoblju od 1832.-1901. godine.

Isti snimci mogu se i sada neposredno koristiti u čitaoni

Historijskog arhiva i »listati« i pretraživati na kompjutorskom ekranu. Time se čuvaju stare velike crkvene knjige od eventualnih oštećenja i habanja.

OPSEŽNA ARHIVSKA GRAĐA

Matični podaci iz prošlosti potječu iz dva izvora: iz starih crkvenih knjiga i državnih (gradskih) matičnih službi koje su podatke o rođenju, sklapanju braka i umrlima počele voditi krajem devetnaestog stoljeća. Tako su za one starije podatke na raspolaganju crkvene knjige ili njihovi prijepisi. Knjige iz matične službe (preko 14 dužnih metara) u arhiv su preuzete 2006. godine, što je znatno proširilo arhivsku građu iz

GE STARIH MATIČNIH KNJIGA

ovog područja, a omogućilo i istraživačima dostupnost ovih važnih osobnih i povijesnih podataka. »Nakon što su matične knjige preuzete u arhiv zapazili smo kako je velika zainteresiranost istraživača upravo za tom vrstom građe. To je jedan od motiva zašto smo krenuli u pripremu i realizaciju mogućnosti za digitalno pretraživanje«, kaže ravnatelj Historijskog arhiva Subotice *Stevan Mačković*.

Arhiv Kaločke nadbiskupije je još ranije započeo s digitalizacijom građe koju imaju, pa su se u sklopu prikupljanja građe iz davnih vremena 2011. godine obraćali i subotičkom arhivu za dokumente. Način tehničke reali-

zacije digitalne pretrage koji je u završnici u subotičkom arhivu, proistekao je iz ove suradnje. Osim fotografija registara matičnih knjiga, tj. indeksa, na isti način nastavlja se i postupak digitalizacije matičnih knjiga, od najstarijih. Registri koji će istraživačima za pregled uskoro biti dostupni posredstvom portala arhiva tek su pilot-projekt u odnosu na količinu građe iz matičnih knjiga koju bi trebalo u budućnosti digitalizirati, što je i krajnji cilj kojem teže u subotičkom arhivu provodeći zamisao korak po korak, za što je potrebna i financijska potpora.

Katarina Korponaić

PROJEKT UDRUGE »ZAJEDNO«

Kako pronaći posao

U subotičkoj Osnovnoj i srednjoj školi »Žarko Zrenjanin« ove godine srednjoškolsko obrazovanje završava 30 mladih osoba s invaliditetom s teritorija Grada Subotice (Tavankut, Mišićevo, Mala Bosna, Bikovo, Đurđin, Bajmok, Čantavir, Žednik, Bački Vinogradi, Palić, Šupljak). Oni stječu spremu drugog i trećeg stupnja za zanimanja cvjećar-vrtljar, autoperač, konfekcijski šivač i zavarivač, a od 8. lipnja bit će uključeni u petodnevni »Trening za aktivno uključivanje mladih osoba s invaliditetom u svijet rada«, o vještinama neophodnim za aktivno traženje zaposlenja i uključivanje u svijet rada. Trening će se odvijati na salašu »Esperanca«, u organizaciji Udruge za potporu osobama s psihofizičkim smetnjama Grada Subotice »Zajedno« i u suradnji sa školom, a voditelji radionica će biti pedagoginja *Ljiljana Kujundžić*, psihologinja *Sladana Eror* i socijalni radnik *Momčilo Cvijetić*. Na javnom natječaju o dodjeli sredstava za financiranje programa i projekata u omladinskom sektoru za 2013. godinu, raspisanom prvi put od Grada, Udruzi »Zajedno« odobrena su sredstva u iznosu od 85.000 dinara za realizaciju ovog projekta. U Udruzi ocjenjuju kako su mlade osobe s invaliditetom ovim u Lokalnom akcijskom planu za mlade Subotice, prepoznate kao posebno osjetljiva skupina mladih, kojima je potrebna dodatna društvena podrška.

K. K.

Vatromet boja i tekstone

U Županji je 1. i 2. lipnja održana 3. međunarodna likovna kolonija, koja je okupila 25 umjetnika iz Austrije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Mađarske i Srbije, a u organizaciji Likovne udruge Županja LUŽ 08. U živopisnom ambijentu bifea »Štagalj« dva su dana stvarali slikari iz Beča, Beograda, Brčkog, Osijeka, Vinkovaca, Vukovara, Segedina, Subotice i Županje, a rijeka posjetitelja privlačila se između štafelaja, paleta, slikarskih kistova i špahli, dajući ovom događaju tako potrebitu živost. Ugođaj za pamćenje.

A sve je počelo prije tri godine, kao dogovor umjetnika iz Subotice i Županje, rekao je na otvorenju u ime organizatora *Antun Balentović Tunać*, slikar iz Županje, i evo traje. »Počelo je s petnaestak slikara, prošle ih je godine bilo 19, a ove 25, a što je najvažnije, svi ti ljudi za sobom imaju na stotine odrađenih kolonija i isto toliko izložbi, na desetine samostalnih izložbi i humanitarnih priredbi, što svjedoči o umjetničkoj zrelosti. I ove godine će svoje radove darovati domaćinu, dio slika resit će zidove Galerije LUŽ-a, a dio ide gradu i sponzorima i najčešće završe na humanitarnim aukcijama.«

LIJEP TRAG STVARALAŠTVA

Predsjednik Likovne udruge *Zlatko Kokanović* je govorio o nedavno otvorenoj

Josip Horvat i Zlatko Kokanović

galeriji, gdje su već organizirali dvadesetak izložbi, a upravo je postavljena izložba uradaka s dviju prethodnih kolonija i tiskan je katalog. U galeriji je održan i okrugli stol na temu Problemi s kojima se slikari susreću u ovim kriznim vremenima. Zlatko i sam slika, najčešće u tehnici ulje na staklu, pa smo ga uvijek ječili uz njegovu sliku s posljednje kolonije, koja također krase prostor galerije, a poveo nas je i doma u vlastitu galeriju na kojoj bi mu pozavidjeli Generalić, Kovačić, Rabuzin i ini hrvatski naivci.

Na otvorenju je govorio i gost iz Subotice *Josip Horvat*, predsjednik CroArta, krivac za likovna događanja u Županji, jer priznao je da su Balentović i on sve dogovorili prije tri godine na Panon koloniji u Belom Manastiru. Dogovoreno je i učinjeno, pa je otvoreni prekrasni prostor Posavine poslužio umjetnicima s darom od Boga da ga

obogate novim zbivanjima, a ono što se dogodi jednom, pa još jednom i tako redom, utire put jednoj lijepoj tradiciji, na

dobrobit Županje i njenih žitelja, kojima će stvaralaštvo lijepog ostaviti traga.

S. Ž.

STOLNOTENISKI TURNIR U »VLADIMIRU NAZORU« U SOMBORU

Gajić pobjednik memorijala »Stipan Bakić«

SOMBOR – Sportska sekcija HKUD-a »Vladimir Nazor« bila je u subotu, prvog lipnja, domaćin i organizator trećeg po redu Memorijalnog stolnoteniskog turnira »Stipan Bakić«. Pobjednik turnira je *Nebojša Gajić*, koji je u finalu bio uspješniji od *Zvonka Eustakija*. *Kristijan Tomašević* bio je treći, a *Dalibor Radičev* četvrti. Pokalima, diplomama i Monografijom društva nagrađeno je četvero najuspješnijih. *Anđela Mijatović* i *Matija Kolar* dobili su diplome kao najmlađi, odnosno najstariji natjecatelj.

»Sudjelovala su 32 natjecatelja, a na turniru su se okupili najbolji rekreacijski somborski stolnotenisači. Sudjelovali su rekreativci iz Stapara, Bezdana, Berega, Lugova, Kupusine, Gradine i Sombora. Ovo je do sada najmasovniji i najjači stolnoteniski turnir održan u našoj udruzi«, kaže pročelnik sportske sekcije *Pavle Matarić*. Turnir je održan u znak sjećanja na *Stipana Bakića*, istaknutog člana HKUD-a »Vladimir Nazor«.

Z. V.

SEDMA SMOTRA FOLKLORA »LISTAJ, LIPO STARA«

Prva pratilja iz Plavne

U Tordincima je u četvrtak i petak, 30. i 31. svibnja 2013., održana VII. smotra folklora »Listaj, lipo stara« u okviru koje je izabrana 6. po redu »Šokačka kraljica«. Stručnom žiriju nije bilo lako proglasiti pobjednicu, jer su gotovo sve natjecateljice mogle ponijeti lentu najljepše, no u ovom slučaju odlučivale su nijanse. Novom Šokačkom kraljicom postala je *Mirela Mrvelj* iz Bickog Sela, a za prvu pratilju proglašena je *Ana Marija Bartulov* iz Plavne, koja je aktivna članica folklornog

odjela tamošnje hrvatske udruge kulture »Matoš«.

BOGAT KULTURNO-UMJETNIČKI PROGRAM

Tijekom večeri predstavilo se 14 natjecateljica, od kojih su dvije bile iz Vojvodine (Plavna, Sot), a priredbu je uljepšao dobro osmišljen kulturno-umjetnički program. Sve nazočne na početku su pozdravili čelnici općine, predsjednik KUD-a »Zrinski« *Tomislav Vidinović* i vukovarsko-srijemski župan *Božo Galić*, koji je i svečano otvorio

ovogodišnju smotru. U bogatom programu, među ostalim, nastupili su tamburaški sastavi »Srce slavonsko« i »Duša bečarska«, muška pjevačka skupina »Paorija« iz Tordinaca, ženska pjevačka skupina »Petricov sokak« i drugi.

Ana Marija je imala svečanu divojačku šokačku nošnju kakva se nekad nosila u Plavni u svečanim prigodama, sa zlatovezom, staru preko sto godina. Domaćini su bili ugodno iznenađeni ovako lijepom i raskošnom nošnjom koja se razlikuje od njihove,

te su izrazili želju da folklor HKUPD-a »Matoš« iz Plavne gostuje kod njih na nekoj od sljedećih priredbi. Ana Marija i njezina majka *Evica*, koja je rođena u Tordincima, oduševljene su dobro organiziranom smotrom i plasmanom Ane Marije kao prve pratilje nove Šokačke kraljice.

Zvonimir Pelajić

HKD »ŠID« NA MANIFESTACIJI »DECA DECI« U BEOGRADU

Radost različitosti

Najmlađa folklorna skupina Hrvatskog kulturnog društva »Šid« u nedjelju, 2. lipnja, sudjelovala je na proslavi Međunarodnog dana djeteta na manifestaciji »Deca deci« u Beogradu. Ova manifestacija se održava već osam godina za redom u organizaciji Jevrejske općine Beograd s osnovnom idejom da se djeci različitih nacionalnih manjina, kao i djeci ometenoj u razvoju, omogući druženje, te da se uklone barijere koje postoje kod odraslih.

Manifestacija pokraj socijalnog i zabavnog ima i humanitarni karakter, jer djeca različitih nacionalnih manjina imaju priliku posjetiti Beograd i predstaviti svoju kulturu ne samo ostalim sudionicima, nego i građanima

Beograda. Manifestacija je održana na Trgu Republike i ispred Beoizloga, nakon čega se druženje nastavilo u dvorištu beogradske sinagoge, a potom u sali Jevrejske općine. Ovogodišnji sudionici bila su kulturno-umjetnička društva: KUD »Jednota« -

Slovaci iz Šida, KUD »Ivan Kotljarevski« - Rusini iz Bikić Dola, KUD »Đura Kiš« - Rusini iz Šida, HKD »Šid« - Hrvati iz Šida, Humanitarna organizacija »Hleb života« - Romi iz Beograda, Folklorni ansambla »Sandžak« iz Novog Pazara, Mađarski

kulturni centar »Népkör« - Mađari iz Subotice, zatim gosti iz Zrenjanina, Asocijacija Rumunja iz Banatskog Novog Sela i u svojstvu domaćina »Lira folklor« - Srbi iz Beograda. Poslije izvedenog programa mali Šidani su imali prigodu prošetati Kalemegdanom, posjetili su Etnografski muzej, nakon čega su se svi skupa družili.

Manifestaciju su podržali, pokraj Općine Stari grad i svjetske humanitarne jevrejske organizacije, i finalistice Prvog glasa Srbije *Saška Janković* i *Sanja Dimitrijević*, koje su zajedno s djecom otpjevale nekoliko pjesama. Mali Šidani su se vratili prepuni dojmova, s željom da i na godinu sudjeluju na ovoj manifestaciji.

Suzana Darabašić

DUHOVNA OBNOVA KOJU JE PREDVODIO MONS. STANISLAV HOČEVAR

Vjera u našoj svakidašnjici

sve to promijeni u energiju nade, vjere i ljubavi«, rekao je nadbiskup Hočevar.

Na koncu govora upozorio je da su vjernici dužni svima drugima posredovati dar slobode koji su vjerom primili, te da se zato treba jače povezati i biti prisutan svuda: svojom mudrošću, svjedočenjem i djelima ljubavi i kulture. Homiliju je završio porukom da »Danas mora progovarati naš život, ali na takav način kako bi tu našu vjeru mogli shvatiti i drugi«.

SUSRET S ŽIVIM BOGOM

U drugom dijelu duhovne obnove do izražaja je napose došla dinamika razgovora između predavača i sudionika koji su svoja zanimanja o praktičnim vjerskim stvarima pokazivali postavljajući pitanja.

Suštinu problema predavač je na kraju vidio u tome da li se čovjek duboko susreo s Bogom ili ne. Prema njegovom mišljenju, samo je u prvom slučaju moguće otkriti tko je čovjek. Problem je u različitom shvaćanju čovjeka, u tome da je u današnjem vremenu čovjek prestao biti čovjek. Ako se ostvari istinski susret sa živim Bogom, čovjek tek tada otkriva da je u ljudima Božje prisustvo, da je svatko stvoren na Božju sliku i priliku i da u tome ima nečega božanskoga, te da se zbog toga svako ljudsko biće treba poštovati od njegova prirodnog začeca do smrti.

Program drugog dana obnove sličio je prvome danu, s razlikom duhovnog sadržaja čiji je završetak ozvaničen pobožnošću polusatnog euharistijskog klanjanja pred presvetim oltarskim sakramentom.

Iz trećeg čitanja evanđeoske poruke devete nedjelje kroz godinu, nadbiskup Hočevar je istaknuo izvanrednu snagu duha koju je vojnik posjedovao, pitajući se naglas jesu li vjera i ljubav današnjih kršćana toliko jake i da li su spremne staviti se u službu moljenja za druge ljude. U tom kontekstu predvoditelj je skrenuo pozornost da Božje darove ne treba tražiti samo za sebe, već i za druge.

Dajući primjer Izraelaca poručio je da je došlo vrijeme kada se naše crkve trebaju još više otvarati i time svima onima koji traže smisao života i istinu omogućavati da se upravo u našim hramovima mogu susresti s Gospodinom.

Premda je duhovna obnova zvanično bila završena programom u crkvi tekijskog svetišta, obnova je nastavljena i poslije programa, kroz sakrament sv. ispovijedi, ali i u dvorani hodočasničke kuće gdje je bila organizirana okrijepa za sudionike susreta. Sve do zadnjih trenutaka nadbiskupova boravka u svetištu, mnogi su vjernici pokazivali veliko interesovanje za osobni razgovor s njime i otvorenost vjerskom poučavanju.

Petar Pifat

Redovita mjesečna duhovna obnova za građanstvo Petrovaradina i okolice održana je proteklog vikenda u biskupijskom svetištu Gospe Snježne na Tekijama. Bila je to treća ovogodišnja obnova, organizirana pod sloganom »Duhovna obnova za naše dobro«, ali i prva koju je u ovom marijanskom svetištu predvodio jedan nadbiskup. Upravo to je i povod da je smatramo posebno važnom i uspjelom, što potvrđuje i veliki odziv sudionika.

Susret je započeo u subotu u 17 sati slavljenjem sv. mise koju je, nakon više od jednosatnog ispovijedanja okupljenih vjernika, predvodio beogradski nadbiskup mons. Stanislav Hočevar.

U vrlo svečanoj atmosferi liturgijskog slavlja, na kojem su uz oca nadbiskupa bili i suslavitelji iz okolnih župa - preč. Tomislav Kovačić, preč. Marko Loš, vlč. Stjepan Barišić i vlč. Željko Štimac, predvoditelj je u kontekstu Godine vjere održao iznimno sadržajnu propovijed na temu koju je nazvao »Vjera u našoj svakidašnjici«.

Uzimajući za primjer život sv. Justina, mučenika iz prvih

kršćanskih vremena, nadbiskup je naglasio kako je i danas »najvažnije da bude-mo tražitelji, da svoju vjeru preobrazimo molitvom i postojanošću u veliku energiju duhovne jakosti. A ona je plod Božjeg duha koji nas nadahnjuje«.

POTEŠKOĆE KAO PUT SPOZNAJE BOGA

U nastavku izlaganja zaključio je da vjernici danas premalo traže, premalo čitaju, premalo razgovaraju s najvećim umovima koji bi im mogli dati pravo objašnjenje života, te da bi ovakve duhovne obnove trebale davati upute i ohrabrenje za nastavak traženja u kome neće biti mjesta klonulosti, predavanja pesimizmu, neizvjesnosti, žalosti i bolu.

»Svi mi smo u životu toliko poteškoća doživjeli, ali ako smo doživjeli poteškoće, mi smo privilegirani. Koliko više poteškoća smo doživjeli do sada, znači da Bog ima u nas veliko povjerenje, jer poteškoće možemo samo Božjom snagom preokrenuti u veliku energiju. Ko je prošao mnoga iskušenja, taj nalazi u dubinama svoga bića mogućnost da

Plovidba krvotokom ravnice

Veliki bački kanal, koji je dio sustava Dunav-Tisa-Dunav i povezuje Dunav (kod Bezdana) s Tisom (kod Bečeja), dugačak je 118 km. Njegovo korito je široko 17 m, pri vrhu je kanal širok oko 25 m, a prosječna dubina je 3 m.

Prokopavanje ovoga kanala počelo je 6. svibnja prije točno 220 godina. Prokopavan je ručno, a na njegovoj izgradnji bilo je angažirano 3000 radnika. Kanal je završen 1801. godine, a pušten je u uporabu 1802. Kasnije je nosio imena Francov kanal i Kanal kralja Petra. Voda u kanalu u gornjem toku, od prevođenice kod Bezdana do Crvenke, odlična je za kupanje, pećanje i ronjenje, zbog odsustva bilo kakvih izvora zagađenja, što je sasvim suprotno onome što se dalje dešava u dijelu od Crvenke, pa nadalje prema Bečeju.

KATAMARAN U SLUŽBI TURIZMA

Čari ovoga vodotoka u njegovom gornjem dijelu, od Bezdana do Sombora, nemoguće je ne primijetiti. Pravi ugođaj u promatranju okoliša iz nekog drugoga ugla predstavlja vožnja kanalom, koja je od nedavno moguća osposobljavanjem katamarana »Tatjana«, koji prima oko 25 osoba.

Ovo je zaista pohvalna inicijativa, budući da na teritoriju Grada Sombora ne postoji niti jedno plovilo ove vrste koje može svim ljubiteljima prirode omogućiti vožnju (osim naravno čamaca i privatnih brodića).

Katamaran u velikoj mjeri obogaćuje turističku ponudu Sombora i okolice, a osmišljeni programi koji se mogu realizirati interesantni su svima – od djece do onih najstarijih, budući da obu-

hvaćaju različite destinacije našega kraja. Moguće je ploviti od Somborskog štranda do Bačkog Monoštora ili Bezdana, od Monoštora do Bezdana, te obratno, uz zaustavljanja u Monošturu, te je moguće posjetiti etno-kuće s tradicijskim obrtima, voziti se zapregom, kušati domaće gastronomske specijalitete, te posjetiti u Beždanu i tkaonicu damasta, kao i Ekološku učionicu »Baračka«.

Zdenka Mitić

PUTOPIS: POSJET »ZLATNOM GRADU«

Ah, taj čarobni Prag!

Svaki izlazak iz domaćine zemlje na svoj je način uzbudljiv. Ulazak u neki drugi prostor, drugačiju atmosferu, osjetiti se vrlo brzo, dakako ako se putuje prema zapadu ili sjeveru. Nevjerojatno, ali čak je i vozač autobusa iz Kragujevca prebacio radijsku postaju u trenutku kada smo došli do granice. Umjesto vijesti, Kosova i krize krenula je glazba i putovanje je započelo.

Naravno, Prag baš i nije blizu, potrebno je strpljenje da bi se stiglo. Moja motivacijska literatura bila je

knjiga poznatog književnog ovjekovječitelja Praga, autora »Golema«, »Urara«, »Andela sa zapadnog prozora« *Gustava Meyrinka*. Društvo mi je pravilo njegovo djelo »Valpurgijska noć« čija se radnja događa u revolucionarno vrijeme 19. stoljeća Austro-Ugarske Monarhije na potezu Hradčani – Stari grad.

ČETIRI GRADA

Naime, današnji Prag spoj je Starog grada, Novog grada, Male strane (dijela sa suprotne strane Vltave) i Hradčana, sjedišta vlastele na brdu povrh

Male strane. Mnogo mostova povezuje dvije obale, a svakako je najpoznatiji Karlov most, na kojem se nalazi tridesetak kipova svetaca poravnanih u špalir s obiju strana mosta.

U središtu grada, gdje se nalazi čuveni astronomski sat koji pokazuje izlazak i zalazak sunca, godišnje doba, ime sveca čiji je to dan, horoskopske znake, te mjesečeve mijene, nalazimo brojne crkve. Među njima je stara husitska, jer je Prag bio središte reformističkih ideja koje su ugušene krvlju, a samom *Janu Husu* podignut je monument na glavnom trgu. Samo stotinjak metara niže nalazi se staro sjedište Židovske četvrti. Tamo se nalazi i rodna kuća *Franza Kafke*. Dakle, to je pravo lice Praga, ta debela mistika nabijena kabalom, intelektualnošću, promišljanjem čovjekova mjesta u svijetu, zapitanost pred vječnim pitanjima koja pucaju po svakodnevicu. Grad nije

centričan kao brojni gradovi ravnice. Preljep je i prepun arhitektonskih divota, ali totalno drugačiji od Zagreba, Budimpešte, Pečuha, Beča ili Berlina. Ima neku sjenu, čudne tornjeve koji ukazuju da se gore nalazi nešto neobično. Prolazeći parkom u središtu grada vidjeli smo mladića kojem njegova djevojka pomaže iglom ubrizgati drogu u venu. Sljedećeg dana skupina ludo kostimiranih gejeva ili kvirova pravi veselu pometnju na trgu. Nešto je ludo u Pragu. Američka izreka kaže: »Ima nečega u vodi«, ali u Pragu se mora reći: »Ima nečega u tom pivu.« Na Karlovom mostu defiliraju svakakvi felinijevski likovi, ubogi ljudi koji prose, sviraju ili pjevaju zarad nekoliko kruna. Na par metara jedni od drugih izmjenjuju se svirci klasike, folklor, rastafarija, polki, pantomimičari, karikaturisti. Promatraju ih rijeke turista, zaljubljeni parovi, ozbiljni parovi koji

su došli na putovanje i mladi koji izgledom izruguju klasične vrijednosti društva. Od elegancije i bogatstva, mostom s jedne na drugu stranu struje skupine suvremenih punkera ukrašenih pirsinzima, tetovazama, darkerskom ikonografijom...

MOST BEZ PREMCA

Sve se to događa ispod spokojnih kipova svetaca, koji u tuzi i agoniji svjedoče razuzdanoj sili života. Kod korijena mosta je franjevačka crkva, a na trgu sa suprotne strane je crkva sv. Nikole. Nadalje se turisti penju na Hradčane. Tamo je najupečatljivija katedrala sv. Vida. Naravno, grandiozna građevina izuzetne ljepote bila bi odlična poveznica s našim podnebljem da nije

zastrašujućih ukrasa u vidu oluka. Kiša koja je padala slijevala se u mlazove koji su, kao i na pariškoj katedrali Notre Dame izbijali kroz usta čudovišnih likova. Odvratni prikazi životinjskih, ljudskih i demonskih gnusoba bljuvali su na sve strane oko prijestolne crkve. Oko crkve nalazi se tvrđava pretvorena u rezidencijalno zdanje gdje boravi predsjednik Češke.

REALNOST I FIKCIJA

Naš vodič *Zlatko Antić*, Zagrepčanin koji se nastanio u Pragu, otkriva tajne i ilustrira slojevitost povijesti ovog mjesta. Pokazuje nam Zlatnu ulicu. Tamo su se po predaji nalazili alkemičari koji su bili pod kraljevom zaštitom. Nadalje se nalazi Daliborka,

mučilište iz Merinkovog romana. Fikcija je neraskidivo povezana sa stvarnošću.

Prag ima puno naziva, ali je najpoznatiji »zlatni grad«. Vodič kaže kako je to radi zlatnih kupola. Međutim, meni se čini da je to ipak zbog alkemičara. Je li njihov utjecaj od prije 500 godina stvorio ovu neviđenu mješavinu kulture, vjere i okultizma, raspojasane simbolike na rubu sakralnosti i praznovjerja? To je istraživanje bez kraja. Oni koji su ga više puta posjetili kažu kako se uvijek doživljava na različit, nov način. Stoga mu se vraćaju. Kao što kaže Meyrink, nema grada iz kojeg tako brzo želiš otići i tako brzo zažališ za time, te mu se opet nadaš.

Nikola Perušić

Glavni grad Češke je zagonetno mjesto za koje se vežu visoki uzleti europske kulture, ali i zastrašujuća proročanstva

POPLAVE OTJERALE TURISTE

Turistička znamenitost Praga je i mjesto na kojem je prije 11 godina nabujala Vltava vodom popunila trg preko dva metra visine. Tada je naučena lekcija, te je sada evakuirano 2700 osoba te su postavljene čelične barijere. Proteklih dana se umjesto turista okorijeke kretala češka vojska koja je spriječila probijanje nasipa i nastanak ozbiljnijih šteta. Zbog poplava je protekli vikend bio obustavljen dio javnog prometa uključujući metro, te nastava u ponekim školama. Nakon smanjenja vodenog vala, Karlov most bi ubrzo trebao biti opet otvoren.

Kraljevska drama

Piše: dr. Zsombor Szabó

Favorit pojedinih hrvatskih velikaša *Ladislav Drački*, sad već hrvatsko-ugarski kralj *Karlo II. (Karlo Mali)*, uselio se u budimsku palatu Anžuvinaca i za tjelohranitelje je doveo Talijane. Mada je u Napulju bez razmišljanja dao udaviti svoju rođenu sestru *Johanu*, u Ugarskoj se nije pripremao na sličnu akciju protiv rođaka (ili nije stigao išta poduzeti), zato su se dvije kraljice – *Elizabeta* i *Marija* – slobodno kretale u budimskoj palači, kao i njihov najveći saveznik *Nikola Gorjanski*, koji je umjesto prijašnje najviše titule palatin, bio samo hrvatsko-dalmatinski ban.

U Hrvatsko-Ugarskoj Kraljevini nije bilo uobičajeno da se sukobi oko trona rješavaju ubijanjem aktera sukoba (za 300 godina *Arpadovića* ubijena je jedna kraljica i jedan kralj). Kraljica *Elizabeta* i malodobna *Marija* (imala je tek 15 godina) nisu mogli spriječiti izbor *Karla II.* na prijestolje, ali su zato zajedno s *Gorjanskim* pripremali njegovu bezočnu likvidaciju.

UBOJSTVO KRALJA KARLA II.

Karlo II. vladao je tek nešto više od mjesec dana, kada se *Gorjanski* na čelu svojih oružnika pojavio u Budimu s razlogom, da se oprostio od kraljice. Tog dana, 7. veljače 1386. godine, kraljica *Elizabeta* je »s dobrim razlogom«, zbog pisma *Sigismunda Luksemburškog* (svog zeta, koji je i dalje bio pretendent na ugarsko prijestolje), pozvala kod sebe *Karla Malog*. Počeo je sastanak i kralj je, ništa ne sluteći, otpustio svoje talijanske tjelohranitelje. To je bio moment za *Balázsa Forgácha*, desnu ruku *Gorjanskog*, da dok je kralj čitao pismo, izvuče sakriveni bodež i njime udari kralja u oko. Na zapomaganje pritrčali su Talijani, ali se *Forgách* s krvavim nožem probio i pobjegao. Kraljica *Elizabeta* se od prizora onesvijestila, a u međuvremenu su brojniji oružnici *Gorjanskog*

potisnuli tjelohranitelje, a ranjenog kralja odnijeli u Višegrad (ugarski, 30 km od Budima) gdje je nakon dva tjedna i umro (navodno su ga otrovali) i tu je i pokopan u benediktinskom samostanu. Ubojstvom kralja *Karla Malog* kriza vlasti nije okončana, nego se još više rasplamsavala. *Ivaniš Horvat*, tada ban

Kralj Sigismund na čelu svojih vojnika

Mačvanski, otišao je na jug zemlje i stupio u savez s *Ivanom Paližanom*, vranjskim perjelom, njima se pridružio i bosanski kralj *Tvrto*, i skupa su zavlada li jugom Hrvatsko-Ugarske Kraljevine. Vjerojatno su urotnici postupili slično kao kraljica *Elizabeta* i pozvali su je na dogovor, ona je skupa s kćerkom i u pratnji *Gorjanskog*, *Forgácha* i malo vojnika, krenula na jug popraviti situaciju, ali u lipnju 1386. godine u blizini *Gorjana* pada u zasjedu *Ivaniša Horvata*, dvije kraljice su zarobljene, a *Gorjanski* i *Forgách* su naočigled kraljice ubijeni, a glave su im odmah na licu mjesta nabijene na koplja (kako je to bilo uobičajeno u to vrijeme).

Kraljice su prvo zatvorili u tvrđavu *Gomnec* (danas *Ivanićgrad*), a kasnije u *Novigradsku*, usput su malodobnog sina *Karla II. Ladislava Napuljskog* izabrali za novog kralja, kojem majka (poučena muževljevom sudbinom) nije dala da dođe u svoju novu »zemlju«.

OPET DVA KRALJA, I PONOVRNO UBOJSTVO, SADA KRALJICE MAJKE ELIZABET

Drugi pretendent na hrvatsko-ugarsko prijestolje i dalje je bio *Sigismund* uz kojeg pristaju velikaši *Kurjakovići* i knez *Ivan Frankopan*. *Sigismund* je sebi nametnuo titulu »kapetan Ugarske« i krenu oružjem osloboditi svoju zatočenu ženu. Na vijest da je krenuo u rat, *Ivan Paližan* je kraljicu majku *Elizabet* za »svaki slučaj« dao zadaviti pred očima njene kćerke (za godinu dan ubijene su dvije okrunjene glave, koliko prije za 300 godina, samo u *Shakespeareovu* »Hamletu« ima više ubijenih kraljevskih ličnosti). *Ivaniš Horvat* je u *Srijemu* pobijeden i morao se povući iza *Save*. *Sigismund* se 31. ožujka 1387. godine okrunio za hrvatsko-ugarskog kralja u *Stolnom Beogradu* (*Székesfehérvár*). Pohod za oslobađanje njegove žene *Marije*, koju je vodio *Ivan Frankopan* je na kraju bio uspješan, uz pomoć venecijanskih brodova u lipnju 1397. godine oslobađaju kraljicu iz skoro jednogodišnjeg zatočeništva i ona se mogla pridružiti svom mužu (izvjesno vrijeme) kao suvladarka, pošto je i ona službeno okrunjena za hrvatsko-ugarsku kraljicu. Njena sestra *Hedviga* je postala kraljica *Poljske* i *Litve* i tako se osnivala nova dinastija, *Jagelovići* (o njima ćemo još čuti) i napokon su se i *Litavci* krstili i pridružili se kršćanskim zemljama *Europe* i tako se »kraljevska drama« tko će naslijediti *Ludviga Velikog* na hrvatsko-ugarsko-poljsko prijestolje završila.

»Od zrna do slike« nagrađen na festivalu u Trsatu

TRSAT – Filmu »Od zrna do slike« redatelja *Branka Ištvančića* dodijeljen je Grand prix za najbolji film i nagrada za najbolju režiju na ovogodišnjem festivalu vjerskog filma na Trsatu u Rijeci. Prema obrazloženju žirija, Grand prix za najbolji film ovom je ostvarenju dodijeljen »za poetičnu priču o slamarkama na sjeveru Vojvodine, koja povezuje autonomne vrijednosti naivne umjetnosti s tradicionalnim vrijednostima života čije se osnovno uporište nalazi u vjeri«. Branko Ištvančić dobio je nagradu i za najboljeg redatelja uz obrazloženje kako u njegovu redateljskom postupku dolazi do izražaja »savršeno poznavanje filmskog jezika i objedinjavanje svih autorskih doprinosa u jednu koherentnu cjelinu«.

Treća sjednica Nakladničkog vijeća NIU »Hrvatska riječ«

SUBOTICA – Prošloga četvrtka održana je treća sjednica novog saziva Nakladničkog vijeća NIU »Hrvatska riječ«. Izvješće o natjecajima na koje je ta ustanova konkurirala podnio je ravnatelj *Ivan Karan*, naglašavajući pri tom kako rezultati natječaja Ministarstva kulture i informiranja Republike Srbije radi prikupljanja prijedloga za financiranje ili sufinanciranje projekata u kulturi, kao i projekata umjetničkih, odnosno stručnih i znanstvenih istraživanja u kulturi za 2013. godinu, a na koji je konkurirano s jednim naslovom, još uvijek nisu objavljeni. Sredstva za tiskanje četiri naslova odobrena su jedino na natjecaju za objavljivanje prvih izdanja knjiga od značaja za kulturu i umjetnost u AP Vojvodini za 2013. godinu. Bilo je riječi i o aktivnostima na planu priprema za izdavanje novih naslova NIU »Hrvatska riječ«, te bi se do kraja godine knjige za koje su sredstva odobrena, a po dobivanju istih, trebale tiskati. Također, bilo je riječi o formi, odnosno vizualnom identitetu i procesu oblikovanja već postojećih edicija u okviru nakladničke djelatnosti.

Ž. Z.

Aktivnosti HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Berega

BEREG – HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Berega gostovao je proteklog vikenda na manifestaciji »Baranjski bećarac«, koju organiziraju sela Draž, Gajić i Topolje u Baranji. Berežani su se predstavili u desetominutnome nastupu. »Kranjčević« će i sutra, 8. lipnja, gostovati u Hrvatskoj, i to u Erdutu na smotri folklor »Dani trešnje«. Dan kasnije, u nedjelju 9. lipnja, Berežani će biti domaćini tradicionalne likovne kolonije. Sudjelovat će sedmero slikara iz Subotice, dva slikara iz Mađarske i jedan umjetnik iz Austrije.

Z. V.

»Srijemu od srca« u Šidu

ŠID – Proslava godišnjice Hrvatskog kulturnog društva »Šid« i crkvenog goda, pod nazivom »Srijemu od srca«, bit će održana večeras (petak, 7. lipnja) u dvorištu župne kuće u Ulici Vuka Karadžića 3 u Šidu. Program počinje misom koju predvodi mons. *Đuro Gašparović*, srijemski biskup, u župnoj crkvi Srca Isusova, u 18 i 30, a zatim se nastavlja revijom folklor te na kraju igrankom i druženjem sudionika.

Beograd i Zagreb razmjenjuju izložbe fotografija

BEOGRAD/ZAGREB – Izložbe najboljih fotografija s ovogodišnjih, jubilarnih desetih natječaja Novinske agencije Beta i Zbora fotoreportera Hrvatske gostuju od jučer istodobno u Zagrebu i Beogradu. Nagrađene i najuspješnije fotografije s Betinog natječaja za najbolju fotografiju u jugoistočnoj Europi bit će izložene do 21. lipnja u zagrebačkom tržnom centru »Cvjetni«, dok će najuspjeliji radovi na 10. natjecaju za najbolju medijsku fotografiju u Hrvatskoj biti postavljene do 16. lipnja u beogradskoj galeriji »New Moment«.

KPZH »Šokadija« na 49. brodskom kolu

SONTA – Folklorna sekcija i tamburaški sastav KPZH »Šokadija« sudjelovat će u nedjelju, 9. lipnja, na državnoj smotri folklor »Brodsko kolo 2013« u Slavonskom Brodu. Folklorci »Šokadije« su svrstani u službeni program manifestacije, u poslijepodnevnoj Reviji za izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji u kategoriji mlađih djevojaka sudjelovat će *Maja Andrašić*, a u kategoriji starijih djevojaka i mladih snaša *Matea Vidaković*.

Teatar Rugantino gostuje u Beogradu

BEOGRAD – Teatar Rugantino iz Zagreba gostovat će u srijedu, 12. lipnja, u Bitef teatru u Beogradu s predstavom »Terapija« mladog beogradskog dramskog pisca *Jordana Cvetanovića*, u režiji *Maje Šimić*. Predstava govori o ljudima koji očajnički traže pažnju i izlaz pronalaze u pričanju bez prestanka.

»Mikini dani« u Beregu

BEREG – U organizaciji mjesnog HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević« u Beregu će u iduću nedjelju, 16. lipnja, biti održana 16. po redu smotra tamburaša »Mikini dani«. Tamburaški i folklorni sastavi nastupit će na ljetnoj pozornici, s početkom u 18 sati. Nakon toga slijedi natjecanje u kuhanju ribljeg paprikaša, a manifestacija se nastavlja u 20 sati večerom i zabavom uz tamburaše.

U MONOŠTORU ODRŽAN RADNI SUSRET PREDSTAVNIKA HRVATSKIH UDRUGA KULTURE

U susret Kulturnoj strategiji Hrvata u Srbiji

U odnosu na neke druge manjinske zajednice,

kulturni prostor Hrvata u Vojvodini

je nerazvijen i atomiziran, zajednički je zaključak

sudionika ovoga susreta

Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem organizirao je u subotu, 1. lipnja, u Monoštoru radni susret s predstavnicima hrvatskih kulturnih udruga. Tema sastanka bila je Kulturna strategija Hrvata u Srbiji za razdoblje od 2013. do 2020. godine, dok je cilj skupa bio da se zajednički definiraju sadržaji ovoga dokumenta.

»Strategija u području kulture između ostaloga treba dati odgovor na ključno pitanje – što mi zapravo želimo od hrvatskog kulturnog prostora u Srbiji, kako bi onda spram tih naših želja i djelovali u budućnosti«, kazao je predsjednik IO HNV-a *Darko Sarić Lukendić*. »Je li to povećanje broja udruga, osnaživanje manifestacija u smislu njihove kvalitete i brojnosti, želimo li poticati osnutak udruga i tamo gdje je mali broj Hrvata? To su sve pitanja s kojima ćemo se suočiti i mislim da je oko tih pitanja važno da postignemo konsenzus«, kazao je Sarić Lukendić te kao dobar primjer povećanja prepoznat-

ljivosti manifestacija istaknuo nedavno po prvi puta održanu manifestaciju srijemskih udruga »Srijemci Srijemu«, i slične ideje koje postoje na prostoru gdje djeluju šokačke udruge.

MI SMO RANJENA ZAJEDNICA

Ravnatelj ZKVH-a *Tomislav Žigmanov* je u svome uvodnome izlaganju pojasnio kako Kulturna strategija Hrvata u Srbiji treba biti

GODINA VELIKANA

Na sastanku je bilo riječi i o projektu »Godina hrvatskih velikana u Vojvodini« u okviru kojeg će ove godine biti obilježena stota obljetnica od rođenja *Ivana Tikvickog Pudara*, *Alekse Kokića*, *Josipa (Joze) Pašića*, 75. obljetnica rođenja *Marka Vukova*, 125. obljetnica smrti *Ivana Antunovića*, 75. obljetnica smrti dr. *Živorada Bertića*, te 25. obljetnica smrti *Gaje Alage* i *Ivana Prčića Gospodara*, kao i 100. obljetnica rođenja *Antuna Karagića*. Menadžerica kulturnih aktivnosti u ZKVH-u *Katarina Čeliković*, pozvala je udruge da se uključe u realiziranje ovoga programa.

temeljni dokument HNV-a. Ona mora sadržavati dva bitna elementa: glavne značajke kulturne scene hrvatske zajednice, te dati smjernice njezina razvoja. »Naše stajalište je da kulturu promatramo ne u njenom najopćijem značenju, već ćemo je razumijevati u jednom užem značenju, kao individualno duhovno stvaralaštvo koje za posljedicu ima neku vrstu materijalnih tragova, prije svega u području znanosti, umjetnosti i tvoračkih umijeća. U ta tri područja vidjet ćemo što je važno za identitetski prostor. Kada su u pitanju ciljevi Kulturne strategije mislim da se oni moraju okupljati oko dvije najvažnije cjeline – razvoja kulturnog stvaralaštva i razvoja aktivnosti na očuvanju kulturne baštine«, kazao je Žigmanov.

Osvrćući se na demografski i društveni položaj ovdašnjih Hrvata, naglasio je heterogenost i »ranjenost« zajednice. Naime, Hrvati iz Srijema, Bačke i Banata tijekom povijesti imali su različite procese društvenoga razvoja, različite vrste i dosege u integraciji u suvremenu hrvatsku naciju, bili su objekti različitih politika.

»Mi smo ranjena zajednica, jer su mladi, školovani i sposobni ljudi otišli. Mi smo zajednica koja je do 1990. godine bila konstitutivni narod, a status nacionalne manjine dobili smo tek 2002. godine. Tek tada nam je priznat status nacionalne manjine, pa institucionalna neizgrađenost svoje posljedice ima i u kulturi«, istaknuo je ravnatelj ZKVH-a i kao primjer naveo slovačku nacionalnu zajednicu koja ima sedam pokrajinskih smotri, dok Hrvati imaju samo dvije slične smotre – recitatora i pučkih pjesnika.

NERAZVIJEN KULTURNI PROSTOR

U drugom dijelu radnog sastanka sudjelovali su i predstavnici udruga koji su zajednički pokušali definirati temeljne značajke strategije kulture u hrvatskoj zajednici te elemente i sastavnice strategije po područjima kulture. Svi sudionici suglasili su se da kulturna politika u hrvatskoj zajednici ne postoji. Vlastiti kulturni prostor je nerazvijen i za razliku od ostalih manjinskih zajednica hrvatska zajednica nema asocijaciju kulturnih udruga. Kako

je istaknuto, u kulturnim programima dominiraju folklorni sadržaji, izostaju smotre i prikazi godišnjeg stvaralaštva, djelovanje je atomizirano i uglavnom unutar društava, godišnje se organizira mali broj manifestacija od općeg značaja, postoji samo jedna profesionalna ustanova, institucije osnovane nakon 2000. nemaju vlastite prostorije i uglavnom rade u privatnim domovima ili pri Katoličkoj crkvi. »Vjerovali ili ne, u prostoru hrvatske kulture u Vojvodini profesionalno rade četiri osobe. Tri u Zavodu i jedna osoba u Gradskoj knjižnici. Jedan od ciljeva strategije zato će biti projekcija da se pojača profesionalni udio u kulturnim institucijama«, kazao je Žigmanov.

U Vojvodini djeluje oko 40 hrvatskih udruga kulture koje se razlikuju po misiji, vrstama programa, institucionalnim kapacitetima i lokaciji. Te udruge organiziraju najviše programa, a imaju najmanje novca. S druge strane, institucije koje se financiraju od strane države imaju mali broj sadržaja koji se odnose na hrvatsko kulturno naslijeđe. U diskusijama je istaknut i problem financiranja, odnosno dinamike raspisivanja natječaja koji su uglavnom u dru-

goj polovici godine, promjenjivi iznos sredstava planiran po natječajima, te povremena diskriminacija kada je riječ o sredstvima koje na natječajima dobivaju hrvatske udruge.

UDRUGE VAŽNE U PROVOĐENJU STRATEGIJE

Udruge, Zavod za kulturu vojvodanskih hrvata, HNV, Katolička crkva, državne institucije, hrvatske institucije, politički predstavnici, mediji, obrazovne institucije i pojedinci definirani su kao nositelji Strategije. Stanje, ciljevi, aktivnosti i nositelji definirani su u području tradicijske kulture, književnosti i nakladništva, likovne umjetnosti, glazbene umjetnosti, kazališta i filma, znanstvenog života i kulture sjećanja, arhivu hrvatske zajednice i pisanih baština od značaja za hrvatsku zajednicu, materijalne i nematerijalne kulturne baštine te međusektorske suradnje. S obzirom na značajnu ulogu udruga kao jednog od nositelja buduće strategije, pitali smo predstavnike udruga na kraju ovog skupa za mišljenje.

»Sve što je rečeno i sva aktivnost hrvatske zajednice na očuvanju kulturne baštine se do sada najčešće svodila

DOBRA INICIJATIVA

»Hrvatska tradicija i kultura na ovim prostorima postoji stoljećima i ja sam uvjeren da će ona opstati. Imamo iskustva s nekim drugim hrvatskim zajednicama, koje su bile još i manje, pa su ipak opstale i čak doživljavaju kulturnu i demografsku renesansu. Ovo je dobra inicijativa, jer moramo imati zajednički plan, bilo da je to Strategija ili nešto drugo. Zato je ovaj susret bitan, tim prije što je identitet u prvom redu kultura«, kaže za HR ravnatelj Hrvatske matice iseljenika Marin Knezović.

na angažiranost pojedinaca. Nadam se da je ovo jedan početak uključivanja institucija koje su osnovane ispred Hrvata u Vojvodini, kako bi pomogli tim pojedincima i nadam se da ćemo na jednu višu razinu dići kvalitetu našeg rada. Čeka nas mukotrpan i težak rad, moramo nadvladati neke svoje osobne interese i moramo početi raditi u interesu svih Hrvata i svih hrvatskih udruga i zajednica. Daj Bože da se vidimo za dvije-tri godine i da vidimo jesmo li se pomaknuli s početne točke», kaže *Andrija Bašić Palković*, umjetnički voditelj foklorne sekcije HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice. Predsjednica udruge »Tragovi Šokaca« iz Bača *Stanka Čoban* smatra da je prije osnivanja hrvatskih udruga trebalo poraditi na osvješćivanju nacionalnog identiteta Hrvata. »Kako bi se netko angažirao u udruzi mora imati osjećaj pripadnosti narodu čiju kulturu njeguje i promovira, a toga kod nas manjka. Mislim da bi se sve hrvat-

ske institucije morale više posvetiti tom problemu«, kaže Čobanova.

DOBRO POLAZIŠTE

Predsjednica Hrvatske čitaonice iz Subotice *Bernadica Ivanković* polaže velike nade u Strategiju, jer taj dokument, kaže, može biti dobro polazište za sve što će se kasnije događati. »Što ćemo od toga napraviti ovisi o nama. U Strategiju možemo uvrstiti sve ono što nas tišti i nadam se da ćemo u njoj izradi doći do jednog zajedništva, što nam ipak na nekim razinama nedostaje. Većina udruga

funkcionira na bazi nekoliko pojedinaca te očekujem da će iz ove Strategije proistjeći i profesionalno uposlenje ljudi na hrvatskom jeziku u određenim državnim institucijama, gdje bi oni mogli lobirati, povezivati i pomagati udrugama«, ističe ona.

Radni susret predstavnika hrvatskih udruga u Vojvodini koji je održan u Monoštoru neće biti jedini susret na kome se raspravlja o Kulturnoj strategiji Hrvata u Srbiji. Sve što je definirano na ovom susretu pribilježeno je i bit će dio radne verzije Strategije. Novi sličan susret s predstavnicima udruga najavljen je za kraj godine.

Domaćin radnom susretu u Monoštoru bio je KUDH »Bodrog«. Nazočili su predstavnici udruga iz: Bezdana, Stanišića, Subotice, Bača, Plavne, Vajske, Monoštora, Berega, Ljutova, Rume, Sombora, Sonte, Lemeša, Srijemske Mitrovice, Tavankuta, Bođana i Golubinaca, kao i zamjenik predstojnika Državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske *Petar Barišić*, ravnatelj Hrvatske matice iseljenika *Marin Knezović* te generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici *Dragan Đurić*.

Zlata Vasiljević

IZLOŽBA STIPANA KOVAČA

Domaćini su za goste priredili i izložbu slika *Stipana Kovača*. Izloženo je tridesetak slika s prepoznatljivim motivima Monoštora. Izložbu je otvorio Tomislav Žigmanov.

HRVATSKA ČITAONICA IZ SUBOTICE I ZKVH U GARI

Zajednički obilježili 100. obljetnicu rođenja Antuna Karagića

Postavljeni vijenci na rodnu kuću poznatog književnika, te njemu u čast odigrana predstava »Tamburaški oproštaj«

Na dan rođenja najvećeg hrvatskog pisca u mađarskom dijelu Bačke u prvoj polovici XX. stoljeća, slikara i prevoditelja *Antuna Karagića*, 2. lipnja, Hrvatska manjinska samouprava u Gari priredila je svečanost kojom se dostojno odužila svom velikanu. U okviru programa Hrvatska čitaonica iz Subotice odigrala je njemu u čast predstavu »Tamburaški oproštaj«, autora teksta i redatelja *Marjana Kiša*, a predstavnici diplomacije i vodstva hrvatske manjinske zajednice u Mađarskoj postavili su vijence na njegovu rodnu kuću. Ovom događaju nazočila je i djelatnica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Katarina Čeliković*.

O Karagiću je na početku susreta u mjesnom Domu kulture govorio predsjednik Hrvatske samouprave u Gari *Martin Kubatov* i predstavio publici književnika koji je imao tragičan život, poput mnogih iz toga vremena. Osim što je bio često zatvaran, što je sav svoj imetak trošio na tiskanje knjiga i pomaganje dobrovoljnoj glumačkoj družini u Gari, umro je relativno mlad, u 53. godini i tako zasigurno nije pokazao sve što je mogao još stvarati. *Katarina Čeliković* iz ZKVH-a je pozdravivši publiku rekla nekoliko riječi projektu Zavoda »Godina hrvatskih velikana u Vojvodini« kojim se gradi kultura sjećanja

Ljiljana Pancirov, Angela Šokac Marković, Mišo Hepp, Béla Faa, Katarina Čeliković i Martin Kubato

i kojim se na dostojan način odužujemo našim velikanima. Ona je ukratko prikazala i Karagićevu prisutnost u bačkim mjestima nakon Drugoga svjetskog rata u kojima su se igrale njegove predstave, od Sombora, Čonoplje, Subotice i Tavankuta sve do novijih vremena i razmjene predstava kako je to bio slučaj s Karagićevom predstavom Hrvatskog pečuskog kazališta »Pošteni varalica« 2007. godine na manifestaciji »Dani Balinta Vujkova« u Subotici. Na kraju je čestitala domaćinu što je priredio obilježavanje

100. obljetnice rođenja Antuna Karagića u što se uključila i Hrvatska čitaonica iz Subotice, čija je predsjednica *Bernadica Ivanković* domaćinima darovala zbornik dramskih tekstova »Teška vremena« u kojem su i dva Karagićeva dramska teksta. Predstavivši Hrvatsku čitaonicu koja već jedanaest godina priređuje smotru recitatora, susrete pučkih pjesnika, stručne skupove i druge manifestacije, napose vodeći brigu o djeci i mladima, ona je najavila predstavu u kojoj je publika uživala kako zbog komičnosti

teksta tako i zbog bunjevačke ikavice koju u Gari i okolici mnogi više ne govore.

Nakon odlično primljene predstave, koju je pljeskom nagradila domaća publika uz goste iz Baje, Kačmara i drugih okolnih mjesta, gosti i domaćini su se uputili prema rodnoj kući Antuna Karagića gdje je *Angela Šokac Marković* govorila o Karagićevu životu i djelu. Uz zvuke poznatih bunjevačkih pjesama »Kolo igra« i »Podvikuje bunjevačka vila«, vijence su na rodnu kuću Antuna Karagića, u znak sjećanja na ovoga kulturnog velikana, položili u ime Hrvatske državne manjinske samouprave u Mađarskoj predsjednik *Mišo Hepp* i potpredsjednica *Angela Šokac Marković*, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu *Ljiljana Pancirov*, a u ime domaćina *Martin Kubatov*.

(Hrvatski glasnik)

Predstava »Tamburaški oproštaj«

MEDITACIJA

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Svetkovina Presvetog Srca Isusovog slavi se prema liturgijskom kalendaru u petak poslije druge nedjelje po Duhovima. Osim liturgijskim slavljem, Presvetom Srcu Isusovu čast se iskazuje i različitim vrstama pobožnosti. Stoga nema sumnje da je pobožnost Spasiteljevom Srcu jedna od najraširenijih i najomiljenijih u Crkvi.

NASTANAK SVETKOVINE

Svetkovina Presvetog Srca Isusovog uvedena je 1755. godine, a na cijelu Crkvu je protegnuta 1856. Međutim, pobožnost Srcu Isusovu stara je koliko i pobožnost Muci Kristovoj, te iz nje izvire. Ona ima svoje početke u srednjovjekovnoj mistici, od kada datira pobožnost prema Kristovim ranama, osobito rani njegova boka. Poseban poticaj za slavlje blagdana posvećenog Srcu Isusovom došao je ukazanjima sv. Margareti Mariji Alacoque. Papa Pio IX. ustanovljuje blagdan za cijelu Crkvu u dan na koji ga i danas slavimo. Papa Leon XIII. je 1899. posvetio sav ljudski rod Isusovom Srcu, a Pio X. je propisao da se ta posveta obnavlja svake godine na blagdan Srca Isusovog. Pio

XI. je ovaj blagdan uzdigao na najviši rang.

Pobožnost prema Spasiteljevom Srcu je veliki povijesni izražaj pobožnosti Crkve prema Isusu Kristu, svom Gospodinu. Ona zahtijeva temeljni stav izražen kroz obraćenje, ljubav, zahvalnost i duboko štovanje Krista i njegovog spasiteljskog djela. Zato su

u prošlosti biskupi i pape preporučivali tu pobožnost i isticali primat ljubavi prema Bogu i bližnjemu kao njezin bitan sadržaj. Mnogi su sveci bili promicatelji čašćenja Srca Isusovog poput sv. Franje Saleškog ili sv. Ivana Boska. Razvili su se i mnogi oblici pobožnosti: osobno posvećenje, posveta obitelji, litanije Presvetog Srca Isusova, čin zadovoljštine i devet prvih petaka u mjesecu.

SRCE NAŠEGA BOGA

Srce je jedan od najvažnijih čovjekovih organa o kojem umnogome ovisi zdravlje cijeloga organizma. Ono se također nalazi u središtu čovjekovog tijela. I upravo zbog svog središnjeg položaja u tijelu ono je od najstarijih vremena i u svim religijama bilo simbol za ono što je u čovjeku najdublje, najintimnije, najbitnije. Srce označava čovjekovu bit, ono što on uistinu jest. Ono stoga u sebi obuhvaća čovjekove osjećaje, razum, duh. Otkriti nekom svoje srce znači otkriti mu cijeloga sebe. Tako i u Bibliji ono nije oznaka za jedan tjelesni organ, nego ima preneseno značenje.

Stoga se Bog objavljuje kao Bog srca. Želi nam poručiti da on nije bezosjećajan na ono što se događa u njemu samom i među njegovim stvorenjima. Zato Biblija govori o Božjoj radosti, žalosti, ljubavi i boli. U Isusu iz Nazareta Bog je postao čovjek te je postao supatnik s ljudima. On ljudima upućuje poziv: »Dodite k meni svi koji ste izmoredni i opterećeni i ja ću vas odmoriti. Uzmite jaram moj na sebe, učite se od mene jer sam krotka i ponizna srca i naći ćete spokoj dušama svojim« (Mt 11, 28-29). Krotko i ponizno srce Spasitelja utočište je ljudskoj duši. Samo u njegovom okrilju čovjekova duša može naći svoj mir.

Slaviti Srce Isusovo znači slaviti Boga koji je lju-

bav. Njegova ljubav prema čovjeku toliko je jaka da ide na križ, na kojem je srce Sina probodeno. Iz Sinovljevog probodenog srca potekli su krv i voda, simboli našeg otkupljenja i posvećenja. Drama križa svjedoči nam silnu Božju ljubav za čovjeka i čovjekovo mjesto u Božjem srcu. Bog pokazuje koliko mu je čovjek važan kada ni svog Sina nije poštedio patnje i smrti. Svojim srcem Bog bdije nad svakim čovjekom i trpi zajedno s njim. Trpi s razorenim obiteljima, s teško bolesnima, trpi zbog ravnodušnosti i nepravde nanesene nevinima, zbog gladi i ratova, zbog pohlepe koja uništava čovjeka i ono dobro u njemu. Isusovo srce želi postati jedno s našim srcem i daje nam svog Duha da se to uistinu i ostvari: »Ta ljubav Božja je razlivena u srcima našim po Duhu Svetom koji nam je dan« (Rim 5, 5). »No, to Kristovo srce može prepoznati samo onaj tko se 'vratio svojem srcu', tko je 'načulio uši' svojega srca. Kristovo srce zahtijeva naše srce jer 'ako srcem vjeruješ da ga je Bog uskrisio od mrtvih, bit ćeš spašen' (Rim 10, 9). To znači da u Krista možemo vjerovati, razumjeti ga i ljubiti samo ako ga štujuemo svim svojim bićem, i razumom i osjećajima, i duhom i tijelom«.¹

¹ Ivica RAGUŽ, Pregledaj svoje srce. O teološkoj kardiologiji, u: *Živo vrelo*, 27 (2010.) 6, 21.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 7. do 13. lipnja 2013.

7. LIPNJA 1788.

U slobodnom kraljevskom gradu Maria Theresiopolis (Subotica) živi 20.708 stanovnika: 15.459 Ilira ili Dalmata – kako su se izvorno zvali bunjevački Hrvati, odnosno (katolički) Raci; 3024 Mađara; 2063 Srba; 82 Židova i 80 Nijemaca. Po materinjem jeziku struktura je sljedeća: 17.043 Ilira/Dalmata, 3024 Mađara i 80 Nijemaca.

7. LIPNJA 1921.

Rođena je *Ružica Vidaković*, časna sestra *Fides*, spisateljica i prevoditeljica s francuskog. Pisala je pjesme i eseje, te surađivala u tisku i drugim medijima. Nakon školovanja u rodnom gradu, odlazi u Zagreb kod Sestara milosrdnica, gdje završava Učiteljsku školu. U novicijat stupa 1942., a doživotne zavjete polaže 1949. Učiteljica je u pučkoj školi u Taborskom od 1943. do 1947., kada također radi na odgoju novakinja. Nakon toga studira teologiju, a 1953. odlazi u Belgiju, gdje sedam godina radi u Hrvatskoj katoličkoj misiji. Po povratku bila je kućnom poglavaricom, a vrhovna je glavarica Družbe u razdoblju od 1969. do 1981. (dva puta birana na Generalnom kapitolu). Pri Biskupskoj konferenciji Jugoslavije članica je Ekumenskog vijeća. Objavljene su joj zbirke pjesama »Pjesmom te slavim Gospodine« i »Hvalospjevi nade«. Umrula je u Subotici 31. ožujka 2003.

7. LIPNJA 1991.

Nakladom novosadske Matice srpske i NIP-a »Subotičke

novine« objavljen je »Rečnik bačkih Bunjevaca«, kojim je obuhvaćeno preko 15 i pol tisuća riječi, što su ih sakupili *Marko Peić* i *Grgo Bačlija*.

8. LIPNJA 1759.

Gradsko vijeće Svete Marije (Subotica) zatražilo je od franjevačkog provincijala da poveća broj duhovnika koji svoju misiju obavljaju po ilirskom, to jest, kako se tada govorilo i pisalo – dalmatinskom jeziku.

9. LIPNJA 1868.

Ministarstvo unutarnjih poslova Ugarske potvrdilo je pravila, te tako i djelatnost Subotičke ženske udruge, utemeljene s proljeća iste godine. Za predsjednicu je izabrana *Eulalija Zomborčević*.

9. LIPNJA 1945.

Subotičani su priredili svečani doček grupi visokih časnika Treće ukrajinske fronte pod zapovjedništvom maršala *Tolbuhina*. U čast najuglednijih gostiju u Gradskom kazalištu je priređen bogat kulturni program.

9. LIPNJA 1965.

Počeli si Peti internistički dani. Osim brojnih liječnika iz cijele zemlje, na ovim višednevnim susretima gastroenterologa sudjelovali su poznati i priznati medicinski stručnjaci iz Budimpešte, Praga, Segedina, Sofije, Torina i drugih značajnih svjetskih medicinskih središta. Utemeljitelj i animator Internističkih dana bio je renomirani liječnik, istraživač i znanstvenik, primarijus dr. *Vinko Perčić*.

10. LIPNJA 1864.

Rođen je *Nikola Matković*, istaknuti sportaš, rekorder u više disciplina, sportski trener i profesor gimnastike u subotičkoj gimnaziji. Njegov učenik bio je *Đuro Stantić*, svjetski rekorder u brzom hodanju 1905. u Berlinu, te pobjednik na Međulimpijskim igrama u Ateni 1906. *Nikola Matković* je umro 31. listopada 1946.

10. LIPNJA 1945.

Održana je skupština obnovljene Hrvatske kulturne zajednice bačkih i baranjskih Hrvata. Nakon plodne rasprave izabrana je nova uprava na čelu s dr. *Matijom Evetovićem*. Potpredsjednici su *Jelko Zlatarić*, *Antun Matarić*, *Blaško Stražarković*; tajnici *Ljudevit Vujković*, *Lamić Ivan Bošnjak*, rizničar *Ento Ostrogonac*, upravnik doma *Ivo Stantić*, a knjižničar *Grgo Prčić*.

11. LIPNJA 1993.

Odbornici Skupštine općine Subotica usvojili su prijedlog o izmjeni Statuta općine, po kojem su u službenoj uporabi u subotičkoj općini: srpski, hrvatski i mađarski jezik, sa svojim pismima. Naziv općine i pečat su, također – trojezični.

12. LIPNJA 1862.

Rođen je *Ante Evetović Mirosljub*, svećenik, profesor filozofije, kateheta, pjesnik, publicist, javni djelatnik. Prvi književnik bačkih Hrvata koji je stvarao na hrvatskom jeziku. Suradnik Matice hrvatske, »Vijenca«, »Nevena« i

dr. Za života objavio zbirku pjesama »Sretni i nujni časi«. Posthumno su mu objavljene još tri knjige. Umro je 24. veljače 1921.

12. LIPNJA 1947.

Izenada je preminuo *Ivan Malagurski Tanar*, prozni i dramski spisatelj, prosvjetni i javni djelatnik. Školovao se u Subotici i Zagrebu. Bio je jedan od utemeljitelja i prvi urednik časopisa »Klasja naših ravni«, pokrenutog 1935.

12. LIPNJA 2004.

Hrvatsko nacionalno vijeće hrvatske zajednice u Saveznoj Republici Srbiji i Crnoj Gori usvojilo je nacionalne simbole – grb i zastavu.

13. LIPNJA 1823.

Inženjer *Josip Wüsstinger* izradio je detaljnu kartu Rogine bare s okolicom. To je danas prostor na kojem se nalazi Željeznički kolodvor. Mapa sadrži prikaz lokacije mlinova, svih javnih zgrada i privatnih domova s imenima vlasnika.

13. LIPNJA 1960.

U prepunoj dvorani subotičkog Narodnog kazališta obilježena je 50. obljetnica umjetničkog i skladateljskog djelovanja *Pere Tumbasa Haje*, velikana narodne glazbe ovoga kraja, osobito bunjevačkih Hrvata. Na svečanom koncertu nastupio je veliki broj solista, orkestar s 40 tamburaša iz Subotice, te Veliki tamburaški orkestar Radio Novog Sada i drugi sastavi.

ŠTO VOLITE KUhati, PODIJELITE S NAMA!

Herminini stari recepti

Hermina Uram

U današnjoj rubrici posjetili smo umirovnicu i predsjednicu aktiva žena »Šokice«, koji djeluje pri Hrvatskom kulturnom društvu »Šid«, *Herminu Uram*. Ova svestrana žena pokraj svih kućanskih obveza najviše od svega voli izrađivati ručne radove i kuhati. Prvenstveno voli spremati jela i kolače po starim receptima. Iako već godinama živi u Šidu, Hermina je podrijetlom iz Gibarca i sve ove godine nastojala je očuvati običaje, ali i recepte svoje majke, prema kojima priprema jela baš onako kako se to nekada radilo u njenom rodnom selu. Iako živi sama, svakodnevno kuha sebi ručak, a najljepše joj je kako kaže vikendom, kada obvezno kuha za svoju djecu i unučad.

Teta Hermina ima dvije kćeri, *Žaklinu* i *Helenu*, i petero unučadi – *Davida*, *Dušana*, *Đuru*, *Aleksandru* i *Anamariju*. »Kada oni dođu, obvezno subotom kuha čorbu od rajčica s noklicama i krumpir na tepsiji, baš onako kako je to naučila u Gibarcu. A nedjeljom, zna se, sve po

redu: juha s domaćim rezancima, crveni sos s kuhanim mesom, pečeno ili pohano meso sa salatama i naravno kolač«, kaže teta Hermina.

Često ova vredna žena pripremi i jela koja su se nekada često spremala u Gibarcu, kao što su: gra, papula, bob, tašci s makom ili oradima, a djeca najviše od tih starih jela vole sarmice u vinovoj lozi. S obzirom da se žetva polako približava, prisjeća se teta Hermina jela koja su se nekada u vrijeme žetve pripremala u Gibarcu: »Za vrijeme žetve, kućanice u Gibarcu pripravljale su paprikaš od guščića. Paprikaš se za vršioce žita i ljude koji su pomagali u poslu pripremao od malih guščića s krumpirom, i to malo rjeđe kako bi bilo dovoljno za sve koji su sudjelovali u vršidbi. Poslije paprikaša domaćice su pripremile kolače, a to su uglavnom bile krafne, listići ili kiflice bez jaja s pekmezom, sve ovisno o tome kako se koja domaćica mogla pokazati«, prisjeća se Hermina. I danas Hermina zajedno sa svojim prijateljicama iz aktiva žena priprema

ova stara jela i kolače i izlaže ih na štandovima, kada se po selima šidske općine održavaju etno dani. Uvijek se trude da njihovi štandovi budu među najboljima, i u tome i uspijevaju. Pokraj razno-

optimizam i vedrina, a svoje umijeće i iskustvo uspijela je prenijeti i na svoje kćeri. Jedna od njih je također članica HKD-a »Šid« i umjetnička voditeljica najmlađe folklorne skupine. Teta Hermini se naj-

vrsnih đakonija, uglavnom budu izloženi i njihovi ručni radovi od zlatoveza, hekleraji, vezovi i šlinege, koji uvijek privuku pažnju mnogih posjetitelja. Ovu vrijednu i svestranu ženu pokraj svega krasi

veća životna želja ispunila, a to je da prenese dio običaja na svoju djecu, a za naše čitatelje otkrila nam je dva stara recepta karakteristična za podneblje ovog dijela Srijema.

Suzana Darabašić

Privatna stomatološka ordinacija

Opće stomatološke i specijalističke ortodontske usluge

dr. Róbert Horvát

www.poslovnabaza.com/drhorvatrobert

24000 SUBOTICA Dure Đakovića 7/a Tel.: 024/554-136

GUŽVARICA

1 margarin
1 kg brašna
5-6 žlica šećera
2,5 dcl mlijeka
1 kvasac
2 jaja
malo soli

Priprema:

Pripremiti mlijeko, margarin, šećer i sol. Sve rastopiti, staviti kvasac da se digne, pa zamijesiti kao i običnu gužvaru postepeno dodajući jaja, a potom dobro

umijesiti. Podijeliti na četiri jufke i napraviti nadjev: orahe, cimet, mak ili nešto drugo po želji. Razviti i svaku jufku namazati nadjevom. Urolati i ostaviti da stoji oko pola sata, pa potom peći. Od gore namazati uljem ili mašću i prije i poslije pečenja.

KIFLICE BEZ JAJA

500 gr brašna
250 gr masti

Priprema:

U 2 dcl mlijeka dodati malo kvasca, malo šećera. Ostaviti da kisne oko 20 minuta a zatim sjeći na kvadratiće i staviti pekmez. Peći u pećnici, a nakon pečenja uvaljati u prah šećer.

Autobus Subotica – Novi Sad – Zagreb

Međunarodna linija Subotica – Novi Sad – Zagreb, koju održava JP »Suboticatrans« u suradnji s Presečki grupom, od 10. travnja do 31. svibnja prometovat će u skraćenom režimu održavanja, odnosno, autobus će prometovati petkom, subotom, nedjeljom i ponedjeljkom. Od 1. lipnja do 31. kolovoza autobus će prometovati svakodnevno, priopćila je Prometna služba JP »Suboticatrans«.

Cijena karte Subotica – Zagreb iznosi 2.850 dinara, a cijena povratne 4.845 dinara. Studenti imaju popust od 20% te je za njih cijena karte u jednom smjeru 2.280, dok je povratna 3.990 dinara.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

od 1991. sa vama

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

Temeljem Odluke o proračunu Grada Subotice za 2013. godinu («Službeni list Grada Subotice» br. 55/12) i Financijskog plana funkcije 560 – Fond za zaštitu životnog okoliša za 2013. godinu – pozicija 21 (Programi – projekt udruženja građana na osnovi javnog natječaja), Grad Subotica raspisuje:

NATJEČAJ

za (su)financiranje projektnih aktivnosti udruga građana na teritoriju Grada Subotice iz oblasti zaštite i unapređenja životnog okoliša u 2013. godini

Natječajem se udrugama građana, čija je djelatnost u svezi sa zaštitom i unapređenjem životnog okoliša, dodjeljuju sredstva u ukupnom iznosu od 3.000.000,00 dinara.

Sredstva će biti korištena za (su)financiranje projektnih aktivnosti iz sljedećih tematskih cjelina:

A – Jednokratne promotivno-edukativne aktivnosti i radne akcije iz oblasti zaštite životnog okoliša (organiziranje jednodневnih akcija, radionica, obuka, skupova, seminara, izdavanje publikacija i drugo)

B – Jačanje uloge civilnog sektora u zaštiti i unapređenju stanja životnog okoliša i podizanju svijesti šire javnosti (provođenje multidisciplinarnih aktivnosti u koje je uključeno više partnera i/ili ciljnih skupina, provođenje aktivnosti na zaštiti i unapređenju biodiverziteta, organiziranje višedневnih kampova, ekoloških škola i višekratnih obuka, i drugo)

Pravo i uslovi za sudjelovanje na natječaju:

Pravo sudjelovanja na natječaju imaju registrirane udruge građanja sa sjedištem na teritoriju Grada Subotice, koje se u okviru svojih aktivnosti prvenstveno bave pitanjima zaštite životnog okoliša.

Jedna organizacija može konkurirati s jednim projektom.

Maksimalni predviđiznos za projekt iz tematske cjeline A je 50.000,00 din, a za projekte iz tematske cjeline B je 200.000,00 din.

Potrebna dokumentacija:

Prijava za natječaj (pravilno popunjen obrazac UG-2013, koji se može preuzeti s internet adrese www.subotica.rs/sr/4903/oglas)

Preslik uvjerenja (potvrde, izvoda) o upisu udruge u registar nadležnog organa

Preslik izvoda iz statuta u kome je utvrđeno da ciljevi udruge ostvaruju u oblasti zaštite i unapređivanja životnog okoliša

Ukoliko je za izvođenje projekta potrebno sudjelovanje ili sufinanciranje iz drugih izvora, uz prijavu na natječaj prilaže se i potvrda (izjava) tih subjekata da prihvaćaju sudjelovanje u realizaciji projekta, ili izjava koordinatora projekta s kojom se garantira financiranje od strane drugog donatora, uz preslik ugovora ili nekog drugog validnog dokumenta

Ukoliko su za izvođenje projekta potrebne suglasnosti ili dozvole (u skladu s važećim propisima), iste je potrebno unaprijed pribaviti i priložiti uz natječajnu dokumentaciju.

Razmatranje prispjelih prijavi vršit će komisija koju imenuje gradonačelnik, a koja će prilikom odabira projekata koji će biti (su) financirani i predlaganja visine dotacije vrednovati sljedeće kriterije:

originalnost, inovativnost i kreativnost u pristupu širenja znanja i rješavanja problema iz oblasti zaštite životnog okoliša;

značaj projekta za širu zajednicu;

dugoročni utjecaj i održivost nakon završetka financijske podrške;

broj sudionika u projektu;

medijski publicitet (društvene mreže, televizijski i radio-prenosi ili snimke, izvještavanje tiska i drugi načini prezentacije).

Konačnu odluku o dodjeli sredstava donosi gradonačelnik.

Neblagovremene i nekompletne prijave neće biti razmatrane. Rok za predaju konkursne dokumentacije je 20. lipnja 2013. godine.

Rok za objavljivanje rezultata Natječaja je 27. lipnja 2013. godine.

Prava i obveze između Grada Subotice i korisnika sredstava regulirat će se ugovorom. Rok za završetak projektnih aktivnosti je 1. srpnja 2014. godine. Nakon realizacije projekta, potrebno je priložiti detaljno narativno izvješće o realizaciji aktivnosti i financijsko izvješće o namjenskom korištenju sredstava, uz priložene dokaze u obliku validne računovodstvene dokumentacije.

Prijave za Natječaj se podnose u zatvorenoj kuverti s naznakom: »Prijava na natječaj udruženja građana – NE OTVARATI«; Grad Subotica; Gradska uprava; Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj; Subotica, Trg slobode 1. Mogu se dostaviti poštom, ili osobno – na šalteru 5 Uslužnog centra Gradske uprave Subotica, Trg slobode 1. Dodatne informacije mogu se dobiti na telefon 024/626-789. Natječajna dokumentacija se ne vraća.

Prvopričesnice

Kod nas, katoličkih vjernika, dani ispred Spasova, na sam dan Spasova i poslije, su dani prvih pričesti. Ova fotografija nas podsjeća na davnu prvu pričest u Sonti 1943. godine. Na njoj su djevojčice iz Sonte, sestrične po majci, nama s lijeva na desno *Kata Pejić, Opacina*, rođena u Sonti 7. veljače 1935., i *Eva Miloš, Mežina*, također rođena u Sonti dana 16. svibnja 1934. godine. Prvopričesnice su stanovale u istoj ulici i kako su im majke bile sestre svaki dan su se posjećivale još od vremena kad su ih majke držale na rukama. Zajedno su se igrale, išle u školu i sjedile u istoj klupi, jer se u to vrijeme razred sastojao od nekoliko generacija. Bile su dobre učenice i učitelj ih je poticao na učenje. Tada je u Sonti učiteljevaio *Mato Šibalin*. Važio je za strogog učitelja, ali tko je kod njega učio školu, a još i danas ga se sjećaju bivši učenici, naučio je pravilno čitati, pisati i dobio je solidne upute za budući život.

»Uči, Kato!«, »Uči, Eva!«, često bi učitelj lupio šibom po klupi kad bi se djevojčice ne prateći nastavu zaigrale ili sanjarile i tako ih »probudio iz drijemeža«.

»Molim, učitelju, mi neće-mo it dugo u školu! Samo do trećega razreda! Mi ćemo it kopat kukuruze, čim se škola svrši!«, često bi u glas znale reći učitelju.

Ako je učitelj bio raspoložen odgovorio bi: »E, dok ste pod mojim prutom morate učiti iz sve snage!«. Kad nije bio raspoložen, samo bi kratko rekao: »Ispružite ruke«.

Tada bi pao udarac prutom po dlanovima, ne jako snažan ali bi se dlanovi zacrvenili i zasvrbjeli.

Kad su završile treći razred, roditelji su ih povelili na njivu u okopavanje kukuruza. Svaka je dobila motiku i stale

Radilo se i već se i zaboravilo na Katu i Evu da su nazad u redu kukuruza. Otac jedne od njih se prisjetio i vratio se da im pomogne. Kad je stigao imao je što vidjeti. Svi kukuruzi su bili posječeni. Zaprepašten ih je upitao: »Pa,

nošnji PULANKI, koje su se nosile na prvim pričestima, te su djevojčice obučene u nešto jeftinije kašmirsko ruho, KAŠMARIN, koje se sastoji iz suknje i bluze. Pregača, PREGAČ, dio je svečane nošnje PULANKE. Obje su očešljane u PLETENICE. Kosa im je upletena u dvije kike, ukrštene na potiljku i podignute na tjeme pomoću PLETNJAKA (uzice opletene od šarene vune). Kata je ISPRENOVANA (brenovane kose), na PRENAJZLI (brenajzl), a Eva nosi frizuru ravne kose. Kata na vratu ima CVANCIKE koje je naslijedila od dobrostojeće MAJKE (bake po ocu). Eva ima oko vrata bisere. U ušima imaju srebrne minduše (BOČIĆE), koje su dobile za prvu pričest. U rukama drže krunicu. Na noge su obule vunenu obuću, rukom rađenu koja nosi naziv LJOPE. Iza njih, iznad ramena i glava vidimo mali oltarić koji je fotograf osmislio samo za tu priliku. Stoje na malom ćilimu, koji se zove ĆILIMAC. On je izrađen od domaće vune, ručno ispređene, farbane i istkane.

Kata i Eva danas su starice. Rijetko mogu doći do crkve ili groblja, a jedna do druge još rjeđe. Najviše se druže sa svojim ukućanima i susjedima. Kod Eve u pročelju sobe, na počasnom mjestu iznad stola, stoji ustakljena i uramljena »Uspomena prve svete pričesti«, koju su djeca obvezno dobivala u crkvi. Na njoj piše: Miloš Eva je primila prvu svetu pričest u crkvi Szond, dne 3. lipnja 1943. U potpisu stoji: *Josip Gjurić*, župnik i *Rang Filip*, kapelan.

su u red kukuruza. Na pitanje da li znaju kako se okopavaju kukuruzi, odgovorile su da znaju. Bile su jake vrućine, djevojčice su se zajapurile, napadali su ih komarci iz korova, brzo su se umorile i sve više su zaostajale od ostale čeljadi na njivi. Stariji su međusobno komentirali: »Vidićemo do večeri, jel bolje it u školu, jel bolje kopat. Cigurno će jim to bit dobar nauk!«

što ste to uradile, amen vam vaš dičji?! Sve ste kukuruze posikle?! Jel se tako kopa?!«

»Pa, vi ste rekli da idemo kopat kukuruze«, odgovorile su u glas naše prvopričesnice.

Poslije ovog ni malo ugodnog iskustva, do sljedeće jeseni su zaključile da je ipak bolje ići u školu.

Ova fotografija je snimljena za vrijeme mađarske okupacije. U to ratno vrijeme nije se moglo puno praviti svečanih

U srijedu kraj škole...

Odbrojavanje je počelo

Odbrojavanje je počelo... ako ne računamo današnji dan preostala su još svega TRI dana do kraja ove školske godine. Tri obična dana koji su za mnoge već prava formalnost, jer tko nije učio i radio tijekom godine ne mora ni sada. Srednjoškolci će se ipak morati još tjedan dana »mučiti«.

Uh... u rujnu sam mislila da nikada neće doći ovaj tjedan, dan, ali eto... preživjesmo ipak, s manje ili više posljedica, ali sasvim podnošljivih. Nakon srijede počinje potpuna sloboda i odmor do rujna.

Najprije se dobro odmorite, a potom ćemo skupa potražiti neke zanimacije kojima se možete baviti tijekom ferija. Ne zaboravite da Hrckove strane u tjedniku Hrvatska riječ izlaze i tijekom ferija, pa

potražite svakog petka na kiosku vaš/naš časopis i čitajte, jer tko zna što vam tijekom ljeta priprema-
mo.

Nadamo se da će ljetovanje ipak biti ljetovanje u pravom smislu riječi i da ćete moći uživati u njegovim blagodatima. Do sljedećeg broja koji će već biti u vrijeme feraja želimo vam da uživate preostala tri školska dana u vašoj školi.

Prvi susret

Prvopričesnici na okupu

U subotu 1. lipnja u župi svetog Roka u Keru okupili su se svi prvopričesnici subotičkog dekanata koji su bili u mogućnosti, kako bi zajedno proslavili jedan od najvažnijih događaja u njihovom životu – susret s Isusom u hostiji.

Susret je bio i radni i paradni. Više od 110 prvopričesnika najprije je sudjelovalo na svetoj misi koju je predvodio vlč. **Dragan Muharem** uz koncelebraciju vlč. **Željka Šipeka**. Potom su djeca podijeljena u skupine sudjelovala u radionicama posebice pripremljenim za njih koje su vodile vjeroučiteljice i vjeroučitelji subotičkih

župa u suradnji s animatorima. Radionice su bile veoma interesantne, sudionici su pitali tko je Isus, govorili o molitvi i 10 Božjih zapovijedi i naravno pjevali i plesali. Skupine su bile mješovite, pa je to bila zgodna prilika da se djeca međusobno i upoznaju. Potom je uslijedilo pravo slavlje, druženje, igra i naravno zajednički objed – grah koji su im s velikom ljubavlju pripremili **Jadranka Ljubojević** i članovi pastoralnog vijeća župe Svetog Roka.

Organiziranje ovog prvog susreta prvopričesnika subotičkog dekanata bio je pun pogodak i nadamo se da će ovo prerasti u tradiciju.

7. lipnja 2013.

Održana oproštajna priredba predškolaca u vrtiću »Marija Petković«

Lijepo nam je u vrtiću bilo.

Dirljivo i svečano je bilo u srijedu 29. svibnja u velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo« kada se još jedna generacija predškolaca na hrvatskom jeziku iz vrtića »Marija Petković« oprostila od prijatelja i odgojiteljica. Četrnaestero mališana iz skupina »Balončići« i »Cvjetčići« za školu su pripremala odgojiteljice Dajana Šimić, Emina Kujundžić i Biljana Kujundžić-Mrđanov. Iz buduće prvašice u priredbi su sudjelovala sva djeca ovoga vrtića, a roditeljima, braći, sestrama, bakama, djedovima i drugoj publici predstavili su se pjesmom, plesom, glumom i drugim lijepim točkama.

Kako to uvijek biva na kraju priredbe podijeljeni su darovi djeci, ali i tetama koje su se skrbile o njima. Bilo je veselo i lijepo, a pala je i po neka suza, naravno radosnica.

Predškolci vrtića »Marija Petković« iz Subotice će skupa sa svojim roditeljima i odgojiteljicama ovog vikenda sudjelovati na X. susretima vrtića koji nose ime Marija Petković u Blatu. Bit će to i njihova oproštajna ekskurzija na kojoj će zahvaliti Bogu i blaženoj Mariji Petković na svim primljenim milostima u vrtiću, te zazvati blagoslov Duha Svetoga za početak njihova školovanja.

Sutra susret ministranata u Tavankutu

Tradicionalni susret ministranata Subotičke biskupije bit će održan sutra u Tavankutu, od 10 sati. Toga će dana biti kao i svake godine održana misa, a zatim druženje i natjecanja.

**PETAK
7.6.2013.**

06:10 Trenutak spoznaje
06:40 Najava programa
06:45 TV Kalendar
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
08:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:55 ZABA EU,
10:00 Vijesti
10:05 Vijesti iz kulture
10:15 Daleki europski sjever:
Južna Finska i Ålandski otoci
11:05 U svijetu nekretnina,
dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:35 Nasljednica s
Vendavala, telenovela
13:30 Dr. Oz 3, talk-show
14:10 manjinski MOZAIK
14:30 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:39 Vrijeme sutra
14:45 Drugo mišljenje
15:15 Znanstvena petica
15:45 Amerika: pogled
odozgo - Maine
16:31 Kuharski duet
17:00 Vijesti
17:15 Hrvatska uživo
18:00 HAK - promet info
18:05 Putem europskih
fondova
18:25 Iza ekrana
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:03 ZABA EU
20:05 EUigrama, kviz
20:40 Male žene,
američki film
22:45 Dnevnik 3
23:18 HAK - promet info
23:25 Rikoše, američki film
01:05 Ovo je moja zemlja,
film
02:50 Dr. Oz 3, talk-show
03:30 Reprizni program
05:25 U svijetu nekretnina,
dokumentarna serija

05:30 Zapadna Norveška -
zemlja fjordova
06:15 Nasljednica s
Vendavala
07:00 Mala TV
07:30 Hotel Zombi,
crtana serija
07:55 Teletubbies,
animirana serija
08:20 Vatrene kugla 3
08:45 H2O Uz malo vode! 1

09:10 Školski sat: Mala škola
dizajna - zadnji sat!
10:00 Dolina sunca
10:45 Strani igrani film
12:35 Reprizni program
13:05 Ovo je moja
zemlja, film
14:45 Degraasi 4, serija za
mlade
15:10 Školski sat:
Mala škola dizajna -
zadnji sat!
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Dolina sunca, serija
17:20 Novi klinci s Beverly
Hillsa 4, serija za mlade
18:05 Briljanteen
18:45 Mala TV
19:15 Jednostavna jela s
Nigelom Slaterom
19:45 Nogomet - kvalifikacije
za SP: Hrvatska -
Škotska, emisija
22:25 Sjećanje na Dražena
Petrovića 1993.-2013.
23:45 Nijemi svjedok 15,
serija
01:35 Capri 3
02:20 Mučke 7B,
03:20 Noćni glazbeni
program

06:15 Larin izbor,
serija
07:50 Monsuno, crtana
serija
08:15 Lego Ninjago,
crtana serija
08:40 TV izlog
08:55 Kako vrijeme
prolazi, serija
09:55 TV izlog
10:10 Da sam oblak
11:20 In magazin
12:00 Zauvijek susjed
13:05 Ninja ratnici, serija
13:35 Nikita, serija
15:20 Ninja ratnici, serija
15:50 Zauvijek susjedi,
serija
16:20 Zauvijek susjedi,
serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme
prolazi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Da sam oblak,
serija
21:05 LIDL - Minuta do
Europe
21:10 Da sam oblak,
serija
22:00 Unakrsna vatra,
igrani film
23:50 Stephen King:
Tajne Salema 1,
igrani film
02:20 Unakrsna vatra,
igrani film
03:50 Ezo TV,

05:20 Nikita
06:05 Dnevnik Nove TV
06:55 Kraj programa

05.35 RTL Danas,
informativna emisija
06.20 Ekkluziv Tabloid,
magazin
06.40 Ben 10: Ultimate Alien,
animirana serija
07.05 Moji džepni ljubimci,
crtana serija
07.25 Yu-Gi-Oh!,
animirana serija
07.50 Virus attack,
animirana serija
08.20 Cobra 11, akcijska
serija
09.35 Tog se nitko nije
sjetio!, game show
10.30 Divlja ruža, telenovela
11.25 Obitelj Rey, telenovela
12.40 Nebo i zemlja
13.50 Avenida Brasil
14.50 Cobra 11
15.55 Cobra 11
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 RTL Vrijeme
19.10 Tog se nitko nije
sjetio!, game show
20.00 U dobru, zlu i kiču,
dokumentarna serija
21.10 Tesna koža, igrani film,
komedija
22.55 Mašina, igrani film,
kriminalistički
23.05 Eurojackpot
23.15 Mašina, igrani film
00.50 Točka pucanja,
igrani film, triler
02.25 RTL Danas

**SUBOTA
8.6.2013.**

06:25 Drugo mišljenje
06:55 Najava programa
07:00 TV Kalendar
07:15 Iza ekrana
07:50 Hrvatska kronika BiH
08:10 U 3:10 za Yumu, film
09:40 Skica za portret
10:00 Vijesti
10:05 Vijesti iz kulture
10:15 HAK - promet info
10:20 Kućni ljubimci
11:00 Normalan život
12:00 Dnevnik 1
12:35 Veterani mira,
emisija za branitelje
13:20 Duhovni izazovi
13:50 Prizma,
multinacionalni
magazin
14:35 Globalno sijelo

15:05 "Završena misija?
Tajne Helmanda"
i "Tajni rat
bespilotnim letjelicama"
16:00 Ne krivite psa,
dokumentarna serija
17:00 Vijesti
17:10 HAK - promet info
17:15 Znanstvene vijesti
17:20 Kulturna baština
17:35 Medimurska zlatarija,
emisija pučke i
predajne kulture
18:05 Lijepom našom:
Tomislavgrad
19:10 Crtani film
19:30 Dnevnik
20:10 Telefonska govornica,
film
21:35 Dnevnik 3
21:55 Vijesti iz kulture
22:03 Sport
22:06 Vrijeme sutra
22:08 HAK - promet info
22:20 Scott i Bailey, serija
23:20 Iskupljenje, britanski
film
01:20 U 3:10 za Yumu, film
02:50 Ne krivite psa,
dokumentarna serija
06:00 Lijepom našom:
Tomislavgrad

04:20 Spektar,
unutrašnjopolitički
magazin
05:05 Daleki europski sjever:
Južna Finska i
Ålandski otoci
05:50 Tom i Jerry,
crtana serija
06:15 Moj mali planet,
crtana serija
06:20 Wot wot's, crtana serija
06:30 Matkova čudovišta,
crtana serija
06:45 Merlin 4, serija za
djecu i mlade
07:30 Novi klinci s Beverly
Hillsa 4, serija za mlade
08:15 Babybonus
08:45 Mala TV
09:20 Zbrkana Alice, film
10:55 Ljepota, film
12:25 Podravka - Okusi za
sve jezike
13:10 Obrtnik i partner
13:45 Olimp: Sjećanje na
Dražena Petrovića
1993.-2013.
18:20 Belcanto - M. Tomčić i
S. Bagarić, snimka
19:35 Jednostavna jela s
Nigelom Slaterom
20:05 Odbojka - Kvalifikacije
za EP Slovenija -
Hrvatska
22:10 Agora, američko-
španjolski film
00:10 Fiskal 1
00:20 Lovci na natprirodno

01:05 Capri 3, serija
01:50 Mučke 7B,
humoristična serija
02:50 Noćni glazbeni
program

07:00 Zauvijek
susjedi
08:05 Hank, seri
08:35 TV Izlog
08:55 Lego Chima,
crtana serija
09:20 Ninja kornjače,
crtana serija
09:45 Beyblade Metal
Master
10:15 Winx Club,
crtana serija
10:40 Štrumpfovi,
crtana serija
11:10 Power Rangers
Samurai
11:35 Ninja ratnici, serija
12:05 Ninja ratnici
12:25 Zauvijek susjedi
13:35 Duboko more,
dokumentarni film
14:20 Maverick,
igrani film
16:45 Provjereno
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Provjereno,
informativni magazin
18:00 Lud, zbunjen,
normalan, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Urota, igrani film
21:55 Tijelo od laži,
igrani film
00:20 Stephen King:
Tajne Salema 2
02:40 Zamka za snove,
igrani film
04:50 Ezo TV, tarot show
06:20 Dnevnik Nove TV

05.20 RTL Danas
06.00 Ekkluziv Tabloid
06.20 Virus attack
06.40 Uvrnuti čupavci
07.10 Aladdin
07.35 Timon i Pumbaa
08.20 Učilica, kviz za djecu
09.10 Galileo
10.20 RTL Hotspot
10.55 Legenda, film
12.50 Kljent, film
15.10 Krv nije voda, serija
17.05 Smrtonosnih 60
18.30 RTL Danas
19.07 RTL Vrijeme
19.10 Galileo
20.00 Mentori za nevolje -
igrani film
22.00 Crni vitez, film
00.00 Mašina, igrani film
01.45 Astro show
02.45 RTL Danas

**NEDJELJA
9.6.2013.**

07:05 TV Kalendar
07:20 Duhovni izazovi
07:55 Pandora i ukleti
Holandez, film
09:55 HAK - promet info
10:00 Vijesti
10:05 Vijesti iz kulture
10:15 ni DA ni NE: Besplatno
visoko obrazovanje
11:10 Ubojstvo, napisala je
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Divlji u srcu 6, serija
16:30 Vrtlarica
17:00 Vijesti
17:10 HAK - promet info
17:15 Cranford 2, mini-serija
19:10 Crtani film
19:30 Dnevnik
20:10 Sve u 7!, kviz
21:10 Odmori se,
zaslužio si V
21:50 Damin gambit,
talk show
22:40 Dnevnik 3
23:00 Vijesti iz kulture
23:13 HAK - promet info
23:35 Scott i Bailey (2), serija
00:25 Strani igrani film
01:40 Podigni glas,
američki film
03:25 Ubojstvo, napisala je
(9) - serija
04:10 Divlji u srcu 6, serija
05:00 Sve u 7!, kviz

06:25 Veterani mira,
emisija za branitelje
07:10 Pipi Duga Čarapa,
crtana serija
07:35 Corto Malteze,
crtana serija
08:00 Hrvatska glazba
na Riva dei Schiavoni
u šibenskoj katedrali
09:00 Dokumentarni film
09:50 Biblija
10:00 Zagreb: Međimursko
prošćenje, prijenos
11:15 Podigni glas,
američki film
13:05 Babybonus, emisija
pod pokroviteljstvom
13:40 Nogometni oskar,
reportaža
18:25 Rukomet,
kvalifikacije za SP
20:00 Udaljena truba,
američki film
22:00 Ciklus kulturnih filmova:
Goli ručak, film

23:50 INmusic Festival Jarun:
Mando Diao,
snimka koncerta
01:00 Retrovizor: Lovci na
natprirodno, serija
01:45 Retrovizor: Capri 3,
serija
02:30 Retrovizor:
Mučke 7B,
humoristična serija
03:40 Noćni glazbeni
program - spotovi

07:05 Zauvijek susjedi,
serija
08:05 Hank, serij
08:35 TV Izlog
08:50 Lego Chima,
crtana serija
09:15 Ninja kornjace,
crtana serija
09:40 Beyblade Metal
Master, crtana serija
10:10 Winx Club,
crtana serija
10:30 Štrumpfovi,
crtana serija
11:25 Power Rangers
Samurai, serija
11:50 Od zida do zida
12:20 Zauvijek susjedi,
serija
13:30 Sestra Hawthorne
Rođena za
15:30 divljinu, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Rođena za
divljinu, igrani
film
17:40 In magazin vikend
18:30 Ah, taj Ivo
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Lud, zbunjen,
normalan, serija
21:05 Hancock, film
22:55 Ja, špijun, film
00:40 Urota, igrani film
02:20 Ja, špijun, film
03:50 Sestra Hawthorne
05:20 Hank

05:05 RTL Danas
05:45 Krv nije voda
06:35 Aladdin
07:00 Timon i Pumbaa
07:25 Virus attack
07:45 Uvrnuti čupavci
08:25 RTL Hotspot,
informativni magazin
09:00 Galileo
10:10 Smrtonosnih 60
10:50 Smrtonosnih 60
11:40 Crni vitez, igrani film
13:35 Broadchurch,
kriminalistička serija
15:40 Krv nije voda, serija
16:35 U dobru, zlu i kiču
17:40 RTL Extra Magazin

**HTV1 03.06.2013. 10:13
Putovanja željeznicom 4:
Vlakom kroz Wales,
dokumentarna serija**

Nigdje u Europi nema na tako malom području toliko prirodnih ljepota i toliko povijesnih željezničkih ruta kao u Walesu, na zapadnoj obali Velike Britanije. Mjesto zbivanja je sjever Walesa. Gotovo polovina njegova teritorija proglašena je nacionalnim parkom. Već gotovo stotinu godina kroz brdovit kraj nacionalnog parka Snowdonia vozi turistički vlak Snowdon Mountain Railway. Kao i u svojim ranim godinama, ovaj se vlak na pami pogon polako probija kroz najvišu planinu Walesa, Mount Snowdon - nezaboravan doživljaj koji oduzima dah. Na zapadu ove pokrajine nalazi se ljupka dolina rijeke Dee.

18.30 RTL Danas
19.10 RTL Vrijeme
19.15 Galileo
20.00 Arthur u zemlji
Minimoya, igrani film
22.00 CSI: Miami
00.50 Komikaze,
humorni panel
01.35 Astro show,
emisija uživo
02.35 RTL Danas,
informativna emisija
03.10 Mašina, igrani film,
kriminalistički

**PONEDJELJAK
10.6.2013.**

06:10 Mir i dobro
06:45 TV Kalendar
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
08:35 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:55 ZABA EU
10:00 Vijesti
10:05 Vijesti iz kulture
10:15 Stockholmski
arhipelag i Gotland
11:05 U svijetu nekretnina,
dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:35 Nasljednica s
Vendavala
13:30 Dr. Oz 3, talk-show
14:15 Skica za portret
14:30 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:39 Vrijeme sutra
14:45 Treća dob, emisija za
mirovljenike
15:15 Glas domovine
15:45 Amerika: pogled
odozgo - Maryland i
Delaware
16:31 Kuharski duet,
dokumentarna serija

17:00 Vijesti
17:10 100% poduzetnik
17:15 Hrvatska uživo
18:00 HAK - promet info
18:05 Puna kuća Raftera
18:55 Podravka - Okusi za
sve jezike
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:03 ZABA EU
20:05 TV Bingo
20:30 Potrošački kod
21:05 Nulta točka
22:15 Dnevnik 3
22:35 Vijesti iz kulture
22:43 Sport
22:46 Vrijeme sutra
22:48 HAK - promet info
22:55 Na rubu znanosti
23:50 Ludnica u Clevelandu 3
00:10 Priča o Jonathanu
Wambacku, film
04:10 Dr. Oz 3, talk-show
04:50 Skica za portret
05:00 Jelovnici
izgubljenog vremena
05:20 U svijetu nekretnina,
dokumentarna serija

06:15 Nasljednica s
Vendavala
07:00 Mala TV
07:55 Teletubbies,
animirana serija
08:20 Vatrene kugla 3,
serija za djecu
08:45 H2O Uz malo vode! 1,
serija za djecu
09:10 Školski sat
10:00 Dolina sunca, serija
10:45 Udaljena truba,
američki film
12:45 Glazba, glazba
13:15 Priča o Jonathanu
Wambacku, kanadski film
14:45 Degraasi 4, serija za
mlade
15:10 Školski sat

16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Dolina sunca, serija
17:25 Lijepom našom:
Tomislavgrad
18:25 Mala TV
19:00 Nogomet - prijateljska
utakmica: Hrvatska -
Portugal
21:45 Turistička klasa
22:20 Zakon i red: Odjel za
žrtve 12, serija
23:05 Dva i pol muškarca 9,
humoristična serija
23:30 Eureka 5, serija
00:15 Retrovizor: Lovci na
natprirodno
01:00 Retrovizor: Capri 3,
serija
01:45 Retrovizor: Mučke 7B,
humoristična serija
03:00 Noćni glazbeni
program - spotovi
06:00 Noćni program

06:15 Dnevnik Nove TV
07:05 Monsuno
07:30 Lego Ninjago
07:55 TV izlog
08:10 Kako vrijeme
prolazi, serija
09:10 TV izlog
9:25 Da sam oblak
11:20 In magazin
12:00 Zauvijek susjedi
13:05 Ninja ratnici, serija
13:35 Nikita
15:20 Ninja ratnici, serija
15:50 Zauvijek susjedi
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme
prolazi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Da sam oblak
21:05 LIDL
21:10 Da sam oblak,
Larin izbor, serija
22:20 Hancock, film

01:55 Nikita, serija
03:25 Djevojke na zadatku, serija
00:15 Otmica, igrani film
01:55 Muškarci u krizi
02:40 Djevojke na zadatku, serija
03:25 Ezo TV
04:25 Muškarci u krizi
05:10 Dnevnik Nove TV
06:00 IN magazin

05.20 RTL Danas
05.55 RTL Extra Magazin, showbiz emisija
06.45 Ben 10: Ultimate Alien
07.10 Moji džepni ljubimci
07.30 Yu-Gi-Oh!
07.50 Virus attack, animirana serija
08.20 Arthur u zemlji Minimoya, film
10.35 Tog se nitko nije sjetio!
11.35 Divlja ruža, telenovela
12.45 Obitelj Rey, telenovela
13.40 Nebo i zemlja
14.50 Cobra 11
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 RTL Vrijeme
19.10 Krv nije voda, serija
20.00 Avenida Brasil
21.10 Pregovarač, igrani film, triler
23.45 RTL Vijesti, informativna emisija
00.05 Vratit će se rode, humorna drama
01.10 CSI: Miami
02.55 Astro show
03.55 RTL Danas

UTORAK 11.6.2013.

06:10 Znanstvena petica
06:40 Najava programa
06:45 TV Kalendar
06:57 100% poduzetnik
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
08:35 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:55 ZABA EU
10:15 Daleki europski sjever: Jylland i Skagen
11:05 U svijetu nekretnina
12:00 Dnevnik 1
12:35 Nasljednica s Vendavala
13:30 Dr. Oz 3, talk-show
14:15 Skica za portret
14:39 Vrijeme sutra
14:45 Među nama

15:15 Kulturna baština
15:30 Fotografija u Hrvatskoj: Sandra Vitaljić
15:45 Amerika: pogled odozgo - Massachusetts
16:31 Kuharski duet
17:00 Vijesti
17:10 100% poduzetnik
17:15 Hrvatska uživo
18:00 HAK - promet info
18:05 Puna kuća Raftera
18:55 Podravka
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:03 ZABA EU
20:05 Paravan
21:00 Ciklus hrvatskog filma: Kontesa Dora
22:40 Dnevnik 3
23:00 Vijesti iz kulture
23:20 Cesta, američki film
01:05 Priča o Roxanne Pulitzer, američki film
02:40 Fringe - Na rubu
04:10 Dr. Oz 3, talk-show
04:50 Skica za portret

05:30 Daleki europski sjever: Stockholmski arhipelag i Gotland
06:15 Nasljednica s Vendavala, telenovela
07:00 Mala TV
07:30 Hotel Zombi
07:55 Teletubbies
08:20 Vatrene kugla 3
08:45 H2O Uz malo vode!
09:10 Školski sat
10:00 Dolina sunca, serija
10:45 Strani igrani film - hit
12:35 Obrtnik i partner
13:10 Priča o Roxanne Pulitzer, američki film
14:45 Degrassi 4, serija za mlade
15:10 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Dolina sunca, serija
17:20 Damin gambit, talk show
18:00 ni DA ni NE
18:50 Crtani film
19:00 Mala TV
19:30 Jednostavna jela s Nigelom Slaterom
19:55 Večeras
20:00 Tvrta, film
22:35 Zakon i red: Odjel za žrtve 12, serija
23:20 Dva i pol muškarca 9, humoristična serija
23:45 Fringe - Na rubu
00:30 Retrovizor: Lovci na natprirodno serija
01:15 Retrovizor: Capri 3
02:00 Retrovizor: Mučke 7B, humoristična serija

06:20 Larin izbor, serija
07:05 Monsuno
07:30 Lego Ninjago
07:55 TV izlog
08:10 Kako vrijeme prolazi
09:10 TV izlog
09:25 Da sam oblak
11:20 Inspektor Rex
12:15 Ninja ratnici, serija
12:45 Zauvijek susjedi
13:50 In magazin
14:30 Inspektor Rex
15:20 Ninja ratnici, serija
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Da sam oblak, serija
21:05 LIDL - Minuta do Europe
21:10 Da sam oblak, serija
22:20 Larin izbor, serija
23:15 Djevojke na zadatku, serija
00:15 Novi svijet, igrani film
02:45 Muškarci u krizi, serija
03:30 Djevojke na zadatku, serija
04:15 Ezo TV, tarot show
05:15 Dnevnik Nove TV
06:05 In magazin

05.35 RTL Danas
06.20 Ekkluziv Tabloid, magazin
06.40 Ben 10: Ultimate Alien
07.05 Moji džepni ljubimci
07.25 Yu-Gi-Oh!, animirana serija
07.50 Virus attack, animirana serija
08.20 Cobra 11
09.35 Krv nije voda, serija
10.30 Divlja ruža, telenovela
11.25 Obitelj Rey, telenovela
12.40 Nebo i zemlja, dramska serija
13.50 Avenida Brasil, dramska serija
14.50 Cobra 11, akcijska serija
16.55 RTL 5 do 5, Informativna emisija
17.10 Galileo
18.05 Ekkluziv Tabloid, magazin
18.30 RTL Danas, informativna emisija
19.05 RTL Vrijeme, informativna emisija
19.10 Krv nije voda, serija
20.00 Avenida Brasil,

21.10 Uvod u anatomiju
23.00 RTL Vijesti, informativna emisija
23.20 Vratit će se rode, humorna drama
00.20 Pregovarač, igrani film, triler
02.55 Astro show
03.55 RTL Danas

SRIJEDA 12.6.2013.

06:10 Među nama
06:45 TV Kalendar
06:57 100% poduzetnik
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:55 ZABA EU
10:00 Vijesti
10:05 Vijesti iz kulture
10:15 Daleki europski sjever: Island - carstvo vulkana
11:05 U svijetu nekretnina, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:20 TV Kalendar
12:35 Nasljednica s Vendavala, telenovela
13:30 Dr. Oz 3, talk-show
14:15 Skica za portret
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:39 Vrijeme sutra
14:45 Riječ i život
15:15 Alpe Dunav Jadran
15:45 Amerika: pogled odozgo - New Hampshire
16:31 Kuharski duet
17:00 Vijesti
17:10 100% poduzetnik
17:15 Hrvatska uživo
18:00 HAK - promet info
18:05 Puna kuća Raftera
18:55 Podravka
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:03 ZABA EU
20:10 Povratak prirodi
22:15 Dnevnik 3
22:35 Vijesti iz kulture
22:48 HAK - promet info
22:55 Drugi format
23:40 Ludnica u Clevelandu
00:00 Čovjek koji je spasio Božić, američki film
01:30 Fringe - Na rubu
05:20 U svijetu nekretnina

05:30 Daleki europski sjever: Jylland i Skagen
06:15 Nasljednica s Vendavala, telenovela
07:00 Mala TV
07:30 Hotel Zombi
07:55 Teletubbies

08:20 Vatrene kugla 3
08:45 H2O Uz malo vode! 1
09:10 Školski sat
10:00 Dolina sunca,
10:45 Ciklus hrvatskog filma: Kontesa Dora
12:20 Reprizni program
13:10 Čovjek koji je spasio Božić, američki film
14:45 Degrassi 4, serija za mlade
15:10 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Dolina sunca, serija
17:25 Dance Star Festival - Poreč, snimka
19:00 Mala TV
19:30 Jednostavna jela s Nigelom Slaterom
20:00 Top Gear 16, dokumentarna serija
20:50 Glazba, glazba
21:00 Državni neprijatelj br. 1, francuski film
23:10 Zakon i red: Odjel za žrtve 12, serija
23:55 Ubi me dosada 3, humoristična serija
00:20 Fringe - Na rubu, serija
01:05 Lovci na natprirodno, serija
01:50 Capri 3, serija
02:35 U uredu, humoristična serija
03:00 Noćni glazbeni program - spotovi
05:00 Noćni glazbeni program - Glazbene emisije iz arhiva HTV-a Rukomet, kvalifikacije za Slovačka - Hrvatska

06:20 Larin izbor, serija
07:05 Monsuno
07:30 Lego Ninjago
07:55 TV izlog
08:10 Kako vrijeme prolazi
09:10 TV izlog
09:25 Da sam oblak
11:20 Inspektor Rex
12:15 Ninja ratnici, serija
12:45 Zauvijek susjedi
13:50 In magazin
14:30 Inspektor Rex
15:20 Ninja ratnici, serija
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Da sam oblak, serija
21:05 LIDL - Minuta do Europe
21:10 Da sam oblak, serija
22:20 Larin izbor, serija
00:15 Novi svijet, film

02:45 Muškarci u krizi
03:30 Djevojke na zadatku, serija
04:15 Ezo TV, tarot show
05:15 Dnevnik Nove TV
06:05 In magazin

05.35 RTL Danas
06.20 Ekkluziv Tabloid
06.40 Ben 10: Ultimate Alien
07.05 Moji džepni ljubimci
07.25 Yu-Gi-Oh!
07.50 Virus attack
08.20 Cobra 11
09.35 Krv nije voda, serija
10.30 Divlja ruža
11.25 Obitelj Rey
12.25 TV prodaja
12.40 Nebo i zemlja
13.50 Avenida Brasil
14.50 Cobra 11
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 RTL Vrijeme
19.10 Krv nije voda, serija
20.00 Avenida Brasil
21.10 Kost
23.00 RTL Vijesti
23.20 Hawaii Five-0
01.15 Astro show
02.15 Vratit će se rode
04.00 RTL Danas, informativna emisija

**ČETVRTAK
13.6.2013.**

06:10 Riječ i život
06:40 Najava programa
06:45 TV Kalendar
06:57 100% poduzetnik
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
08:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:55 ZABA EU
10:00 Vijesti
10:05 Vijesti iz kulture
10:15 Središnja Švedska - zemlja losova
12:00 Dnevnik 1
12:20 TV Kalendar
12:35 Nasljednica s Vendavala
13:30 Dr. Oz 3, talk-show
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:39 Vrijeme sutra
14:45 Trenutak spoznaje
15:15 Pozitivno
15:45 Amerika: pogled odozgo - New York
16:31 Slatki svijet Charlyjevih anđela 1
17:00 Vijesti
17:15 Hrvatska uživo
18:00 HAK - promet info
18:05 Puna kuća Raftera
18:55 Podravka - Okusi za sve jezike
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:03 ZABA EU
20:05 Moć boja: Zelena
20:40 Spektar
21:30 Izrael, država na tri mora
22:40 Dnevnik 3
23:20 Strastveni život Ayn Rand, američki film

01:00 Suddenly, švedski film
02:40 Fringe - Na rubu
03:25 Reprizni program
04:10 Dr. Oz 3, talk-show
04:50 Skica za portret
05:05 Jelovnici izgubljenog vremena

05:30 Daleki europski sjever: Island - carstvo vulkana
06:15 Nasljednica s Vendavala, telenovela
07:30 Hotel Zombi, crtana serija
07:55 Teletubbies, animirana serija
08:20 Vatrene kugla 3, serija za djecu
08:45 H2O Uz malo vode! 1, serija za djecu
09:10 Školski sat
10:00 Dolina sunca, serija
10:45 Strani igrani film - hit
12:35 Reprizni program
13:05 Izenada, švedski film
14:45 Degraasi 4, serija za mlade
15:10 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Dolina sunca, serija
17:20 Domaći dokumentarni film/serija
18:05 Tri generacije prekvilifikacije
18:30 Turistička klasa
19:00 Mala TV:
19:30 Jednostavna jela s Nigelom Slaterom
20:00 Oslo: Atletika - Dijamantna liga,

22:05 Simpsoni 21
22:30 Zakon i red: Odjel za žrtve 12, serija
23:15 Ubi me dosada 3
23:40 Fringe - Na rubu
00:25 Lovci na natprirodno
01:10 Capri 3, serija
01:55 U uredu
02:20 Noćni glazbeni program - spotovi

06:20 Larin izbor
07:05 Monsuno
07:30 Lego Ninjago
07:55 TV izlog
08:10 Kako vrijeme prolazi
09:10 TV izlog
09:25 Da sam oblak
11:20 Inspektor Rex
12:15 Ninja ratnici, serija
12:45 Zauvijek susjedi
13:50 In magazin
14:30 Inspektor Rex
15:20 Ninja ratnici, serija
15:50 Zauvijek susjedi
17:00 Vijesti Nove
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi, serija
19:15 Dnevnik Nove
20:05 Da sam oblak, serija
21:10 LIDL
21:15 Provjereno
22:40 Larin izbor
00:20 Ubojica s autoputa, film
01:55 Muškarci u krizi
02:40 Trojanski rat, igrani film

04:05 Ezo TV
05:05 Dnevnik Nove TV

05.35 RTL Danas, informativna emisija
06.20 Ekkluziv Tabloid
06.40 Ben 10: Ultimate Alien
07.05 Moji džepni ljubimci
07.25 Yu-Gi-Oh!
07.50 Virus attack
08.20 Cobra 11, kriminalistička serija
09.35 Krv nije voda, serija
10.30 Divlja ruža
11.25 Obitelj Rey
12.40 Nebo i zemlja
13.50 Avenida Brasil
14.50 Cobra 11, kriminalistička serija
16.55 RTL 5 do 5, Informativna emisija
17.10 Galileo
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 RTL Vrijeme
19.10 Krv nije voda
20.00 Avenida Brasil
21.10 CSI, kriminalistička serija
23.00 RTL Vijesti, informativna emisija
23.20 CSI, kriminalistička serija
00.20 Hawaii Five-0, kriminalistička serija
02.10 Astro show, emisija uživo
03.10 RTL Danas, informativna emisija
03.50 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Nišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 14,40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija • Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populane melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

ATLETIKA

Pobjeda Dijane Šefčić

SUBOTICA – Atletičarka »Spartaka« iz Subotice Dijana Šefčić pobjednica je finala kupa Srbije u bacanju kugle. Ovo natjecanje održano je 1. i 2. lipnja u Kragujevcu. Šefčić će za dva tjedna sudjelovati na pojedinačnom prvenstvu Srbije gdje, također očekuje pobjedu.

NOGOMET

Poslije 0 – 2 bili nadomak pobjede

SOMBOR – Sončanski Dinamo je u 24. kolu Međuopćinske lige Sombor – Apatin – Odžaci – Kula, s ispreturanom postavom i osamnaestogodišnjim debitantom na vratima, gostovao u Somboru, kod susjeda na tablici OFK Metalca. Lijepa i borbena utakmica za plave je počela katastrofalno, već u 15. minuti bilo je 2 – 0 za domaćine, a 4 minute kasnije jedan od domaćih napadača pogodio je sam desni rogalj Dinamovih vrata. Plavi se tada otvaraju i polako preuzimaju igru u svoje ruke. Nakon munjevitog napada u 34. minuti dobro ubačenu loptu Krpijana u mrežu je ubacio Duraković. Deset minuta kasnije kapiten.

Andrašić je utrčao u prazan prostor i pokraj nemoćnog vratara zatresao mrežu za poravnanje. Nastavak je protekao u ofenzivnoj igri obiju ekipa, nažalost, bez novih zgoditaka. Tragičar utakmice bio je strijelac prvog zgoditka za plave Duraković. U pretposljednjoj minuti bio je oči u oči s domaćim vatarom, mogao je birati što će uraditi, međutim, odabrao je najgore rješenje. Umjesto da plasira loptu pokraj domaćeg vratara ili asistira slobodnom Kmeziću, jakim udarcem je samo zatresao lijevu vratnicu. Tako je utakmica za užitek ne tako brojnih gledatelja završila rezultatom 2 – 2 (2 – 2). Ekipa Dunava iz Bačkog Monoštora, poslije ubjedljivog trijumfa u Sonti, na svojem travnjaku je tek zgoditkom iz penala uspjela osvojiti bodove protiv Jedinstva iz Ribareva.

I. A.

Omladinci Spartaka pobjednici turnira Ambrozije Sivić

TAVANKUT – Tavankut je bio domaćin Prvog memorijalnog turnira Ambrozije Sivić na kojem je sudjelovalo četiri nogometne ekipe: omladinci Spartaka Zlatibor vode, FK Bačka 1901, FK Radnički (Bajmok) i FK Tavankut. Na turniru koji nosi ime bivšeg istaknutog sportskog radnika, rezultat i plasman je bio u drugom planu. U prvom polufinalu sastali su se

omladinci Spartaka Zlatibor vode i Tavankut, dok su nakon njih snage odmjerili nogometaši Bačke i Radničkog (Bajmok). Nakon 2x25 minuta u finale su se plasirali omladinci Spartaka Zlatibor vode i Radnički iz Bajmoka, koji je svladao ekipu Bačke. U finalnom okršaju omladinci Spartaka su s 1:0 pobijedili Radnički i ponijeli pehar.

Gol za Guinnessa

SUBOTICA – Kuriozitet prošlotjedne utakmice u kojoj su nogometašice subotičkog Spartaka na domaćem terenu sa 7:0 porazile solidnu ekipu ŽFK Požarevca, polufinalista nacionalnog kupa, ostat će zabilježena u analima ženskog nogometa po najbrže postignutom pogotku, piše portal www.gradsubotica.co.rs. Naime, Spartakova šestica Gaelle Enganamouit Deborah postigla je gol s polovice terena na samom početku utakmice, nakon nekoliko sekundi od zvižduka suca.

ŠAH

»Zrinski« izgubio od »Bačke« iz Pačira

SUBOTICA – Šahovski klub HAŠK »Zrinski« iz Subotice odigrao je za vikend prvenstveni meč protiv »Bačke« iz Pačira. Meč je odigran u prostorijama Šah kluba Spartak u Subotici, a domaćini su poraženi rezultatom 1,5 : 6,5. Za »Zrinski« su nastupili: Ferencz Seleš, Mirko Mlinkov i Zlatko Pinter – koji su remizirali – te Ivan Mandić, Aleksandar Trajer, Zlatko Ifković, Ognjen Vukmanov i Tomislav Bukvić – koji su mečeve izgubili.

HAŠK »Zrinski« idućeg kola, u nedjelju 9. lipnja, gostuje kod »Radničkog« u Tornjošu.

MARIO MAJOR, NOGOMETAŠ

Za ono što voliš vrijedi se žrtvovati

Pokraj klupskih susreta nastupa i za sportsku sekciju HKC-a »Srijem«

Mario Major, učenik trećeg razreda Ekonomske škole »9. maj« iz Srijemske Mitrovice, veliki je zaljubljenik u sport, osobito u nogomet, kojim se i sam bavi. Pokraj mnogobrojnih obveza u školi, te dolazanja u crkvu na vjeronauk i hrvatski jezik, Mario uvijek nađe vremena i za trening, jer i sam kaže: »Za ono što voliš vrijedi se žrtvovati, i odreći se nekih manje važnih stvari.«

RADNIČKI I HKC »SRIJEM«

Naime, Mario je počeo trenirati nogomet kada je imao svega 6 godina. U početku ga nije toliko zanimao nogomet jer mu je draže bilo igranje s prijateljima nego odlazanje na treninge, ali po nagovoru svoga oca ipak se odlučio krenuti na nogomet. Iz te nezainteresiranosti za sport vremenom se rodila velika ljubav prema nogometu, koja svakim danom postaje sve veća. Danas je veoma zahvalan svom ocu što ga je nagovorio da krene trenirati nogomet, koji trenira sad već dvanaest godina. U klubu u kojem je počeo trenirati igra i dan-danas, a to je nogometni klub »Radnički«, koji je utemeljen davne 1922. godine i koji se natječe u Srpskoj ligi Vojvodina, tj. trećoj natjecateljskoj razini srpskog nogometa. Pokraj treniranja u svom klubu, Mario je jedan od igrača i članova sportske sekcije HKC-a »Srijem - Hrvatski dom«, koja s ostalim hrvatskim udrugama iz Srijema organizira razne turnire u malom i velikom nogometu. Upravo te prijateljske utakmice između hrvatskih udruga su mu opuštenije i draže, jer, za razliku od utakmica za svoj klub, nije važan rezultat već zabava i prijateljstvo. Zajedno sa svojim klubom osvajao je mnoge medalje na raznim turnirima po cijeloj državi, i upravo tako je naučio da je nogomet kolektivna igra i da se ne trebaju isticati pojedinci nego treba igrati kao tim. Uz druge obveze koje ima kaže da nije nimalo lako uskladiti svoje vrijeme za

treninge, ali dobrom organiziranošću i dogovorom unutar kluba sve se može postići. Kao i većina svojih vršnjaka i Mario ima svoje klubove koje prati i za koje navija, kao i igrače koji su mu idoli, a to su nogometaš *Francesco Totti* i klub A.C. Roma.

NOGOMETNA SREĆA

»Nogomet je moja najveća ljubav. Puno toga sam žrtvovao zbog njega, ali nije mi žao jer mi je on također i puno toga dao«, kaže nam Mario. »To nije samo igra, nego i način života, kad obučem dres i kopačke više mi ništa nije važno osim pobjede. Za mene nema veće sreće nego kad istrčim na stadion, a moji prijatelji krenu uzvikivati moje ime kada postignem zgoditak. To je sreća koja se riječima ne može opisati, i tad sebe zamišljam kao neku veliku nogometnu zvijezdu. Ne znam što će budućnost napraviti od mene, ali znam da ću se uvijek baviti nogometom, makar i rekreativno. A ako me, pak, sreća i dobra tehnika igranja posluže, možda se moj san i ostvari i ja zaigram na nekom od poznatih stadiona. To su za sada moji neostvareni snovi, ali snovi i jesu nešto što će te voditi kroz

život i davati snagu da ih ostvari«, rekao je na koncu ove kratke nogometne storije Mario Major, nogometaš Radničkog iz Srijemske Mitrovice.

A. D.

Temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životnu okoliš (»Službeni glasnik RS« br. 135/04, 36/09), Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj

OBAVJEŠTAVA

Da je Ustanova Studentsko odmaralište »Beograd«, Pinosava, Generala Ždanova br. 201, podnijela Zahtjev za davanje suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: Rekonstrukcija i dogradnja objekta – restoran s kuhinjom, na adresi Kanjiški put br. 27, na katastarskoj čestici 1349 ko Palić.

Javni uvid po podnesenom zahtjevu osiguran je od 31. svibnja 2013. do 20. lipnja 2013. godine u prostorijama Gradske uprave - Gradska kuća, II. kat soba 226, svakog radnog dana u trajanju javnog uvida od 10-12 sati.

Javna prezentacija i rasprava po podnesenom zahtjevu nositelja projekta bit će održana **21. lipnja 2013. godine** u prostorijama Gradske kuće, soba **226, II. kat, s početkom u 12 sati**.

Podaci od investitora su PIB 101743613

Ustanova Studentsko odmaralište »Beograd«

POGLED S TRIBINA

Liga prvaka

Iako je ova kolumna pretežito orijentirana na nogometna događanja ovoga puta pogled nikako ne može zaobići veliki uspjeh tri hrvatska rukometaša koji su u majici HSV-a iz Hamburga, prošloga vikenda osvojili naslov pobjednika Lige prvaka. I to kako...

Kada je prije nekoliko godina Buindesligaš iz velike njemačke luke odlučio svoju budućnost graditi na hrvatskom trojcu: Lacković – Duvnjak – Vori, mnogi su bili skeptični govoreći kako su ovo igrači koji svoj maksimum daju samo kada igraju skupa s ostalim hrvatskim reprezentativcima. A oni su svoj maksimum, u najljepšem svjetlu klupskog rukometa pokazali kada je to bilo najpotrebnije. Na završnom turniru četiri najbolje europske momčadi. Prvo su u polufinalu izbacili branitelja naslova Kiel (Duvnjak je zabio 11 golova), a potom su poslije velike bitke i produžetaka, na koljena bacili i osmerostrukog prvaka staroga kontinenta, Barcelonu. Kada je to bilo najpotrebnije, Duvnjak je zabio dva pogotka, upravo u produžetcima, a Vori se lavovski u obrani nosio s protivničkim crveno-plavim divovima. A kada je istekao i posljednji sekund ovog dramatičnog susreta koji je donio prvu europsku krunu u povijesti HSV-a (mnogo poznatiji po nogometnim uspjesima, za koji je uspješno igrao još jedan Hrvat – Ivica Buljan), započelo je veliko slavlje i najljepša potvrda kako je vizija budućnosti bazirana na hrvatskom trojcu itekako imala smisla.

A još jedna vizija budućnosti, bazirana na nekoliko hrvatskih trojaca, točnije jedanaestorici najboljih i njihovim pričuvama, ovoga petka se mora nastaviti novom kvalifikacijskom pobjedom na putu prema SP-u u Brazilu. U Zagreb stižu Škoti, ali oni bi trebali doći samo u turistički pohod, jer na Maksimiru nemaju što tražiti. Hrvatska nogometna reprezentacija računa na nova tri boda i još jedan korak bliže Rio de Janeiru.

Ekipa koju će u napadu predvoditi Mario Mandžukić, strijelac u finalu nogometne Lige prvaka, ima veliki potencijal i lijepu budućnost.

D.P.

NOGOMET

Hrvatska – Škotska

Izabranici Igora Štimca igraju danas (7. lipnja) u Zagrebu protiv Škotske susret 7. kola kvalifikacijske skupine A za plasman na SP u Brazilu 2014. godine. Belgija u Bruxellesu dočekuje Srbiju koja bi pobjedom mogla ostati u utrci za plasmanna jedno od prva dva mjesta.

KOŠARKA

Cibona na korak do naslova

Gostujućom pobjedom protiv Zadra (92-76) u drugom susretu finalnog doigravanja košarkaši Cibone su na korak do osvajanja novog šampionskog naslova. Za novi šampionski naslov nedostaje im još samo jedna pobjeda.

VATERPOLO

C.zvezda – Jug 8:7

Četverostruki prvak Europe Dubrovački Jug nije uspio svojoj bogatoj riznici dodati još jedan trofej, jer je u finalnom susretu Final foura izgubio od Crvene zvezde (8-7). istim rezultatom Gospari su u polufinalu bili bolji od Partizana.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem sate: engleskog jezika, AutoCAD-a, ArchiCAD-a, 3Ds Max Desing-a. Tel.: 064/640-63-99.

Prodajem Nintendo Wii za 100 eura + 2 igrice. Tel.: 064/640-63-99.

Prodajem dva kauča i dvije fotelje, može i pojedinačno, usisavač Vox 1400W, žensku bundu od nerca boj 44. Tel.: 024/557-531 i 061/231-19-14.

U najljepšem dijelu Kertvarosa prodajem dio obiteljske kuće, poseban ulaz, cca 64m². Potrebna adaptacija. Cijena 14.000 eura. Postoji struja, voda, kanalizacija, mogućnost priključka na plin. Tel.: 024-572-875, 063/8838747.

Prodajem umjetničku sliku »Sofa« – ulje na platnu akademskog slikara Tilića. Cijena 1.500 eura. Tel.: 065 429 4097.

Povoljno izdajem veliko dvorište pogodno za parkiranje kamiona, većih vozila pa čak i za auto-plac, kod autobusnog kolodvora u Subotici, čuvano 0-24 h. Tel.: 064/9640745.

Prodajem stambeno poslovni prostor u strogom centru Subotice – Petra Drapšina 2, u površini od cca 48 m². Tel.: 063/75-44-440.

Prodajem Kirbi nov, neraspakovan, sentria mikron magic, hepa filtration with mikroalergen technology. Cijena 950 eura. Tel.: 0652190496.

Prodaju se tvornički univerzalni skoro nov cirkular, nov el. šporet s ravnom pločom HANSA, ZOB, spavaća starinska bunjevačka soba i oprema, nošnje, trpezarijski stol, stolice, tepih i sl. i moderna venčanica. Tel.: 060053570 ili 024-532570.

Prodajem bilijar stol – karambol iz 1875. godine, antikvit, veoma očuvan s 3 x 3 kugle od original slonovače. Rezervna čoja iz Amerike. Od 1983. godine uopće nekoršten, za 3500 eura. Tel.: 024-572-875 ili 063-8838747.

Izdaje se dvosobni namješten stan na Proizivci. Tel.: 069 - 2887213.

Prodajem priručnike za pripremu državne mature u RH i to: matematika, hrvatski, engleski, te biologija, fizika, kemija. Zvati 063 - 8820654.

Izdajem jednosobni namješten stan, blizu Ekonomskog fakulteta, telefon, CATV, interfon, TA peč, priključak na ADSL. Tel.: 064 - 3285657.

Prodajem veću termoizolovanu kompletno završenu tehnički primljenu katnicu (13 x 11) sa suterenom, CG i svim infrastrukturnim priključcima (voda, kanalizacija, telefon, internet, gas) u centru Sombora. Tel.: 025-449-220; 064-280-84-32.

Prodajem traktor Torpedo tip TD 4506 izdanje 1979 god. Registriran, izvršena generalna popravka i u odličnom je stanju. Tel.: 061-1621820.

Prodajem sajle raznih dužina i debljina u Novom Sadu. Tel.: 063 8291-264.

Subotica - Centar, izdaje se poslovni prostor 96 m² – 4 prostorije pogodan za urede, predstavništva, agencije. Tel.: 024 529-745; 063 518-218.

Izrađujem hrastove čamce, 3 do 6 metara dužine i jasenova vesla. Prijevoz po dogovoru. Petar Okrugić, Morović Tel.: 064-3467056 www.okrugic-camci.co.rs

Prodajem Singer šivaći stroj star preko 100 godina. Malo korišten, sačuvan s original papirima, za 100 eura. Tel.: 572-875; 0638838747; 0690094246;

Primila bih na dvorbu, spremanje ili druge kućne poslove. Tel.: 065/531-99-28.

Iznajmljivanje čokoladne fontane za rođendane, vjenčanja i razne druge prigode. Tel.: 069/524-7860.

Izrađujem ručno šivene tradicionalne ženske bunjevačke, šokačke i mađarske papuče. Tel.: 064/054-3720.

Crikvenica – izdajem apartmane blizu mora. Tel.: +385 51 241-053.

Prodajem Renault CLIO 1,2 crvene boje, 3 vrata, decembar 2011, prešao 4500 km. Tel.: 063/516-300.

Prodaje se ulični dio kuće u Kertvarosu, u ulici Kizur Ištvan, površine 120 m² sa svom infrastrukturom. Objekt je legaliziran. Cijena 38.000,00 eura. Tel.: 063 8838747; 069 0094246.

Prodajem kozje mlijeko i sireve u Subotici. Tel.: 064 2380088.

Prodajem vijetnamske svinje i švicarske patuljaste koze. Tel.: 064 2380088.

Nudim uslužno kuhanje domaćeg sapuna, sirovina osigurana. 50 posto gotovog sapuna nudim osobi koja poznaje tehnologiju. Tel.: 069 2887213.

Prodajem obiteljsku kuću u »Kertvarosu« oko 180 m². Postoji sva infrastruktura, legalizovana, na mom imenu. Cijena 40.000,00 eura. Tel.: 024-572-875; 063-8838747; 069-0094246.

Prodajem stan u Zagrebu – Gajnice, 52,80m² + ostava u podrumu. Stan ima 2 sobe, kuhinju, kupaonu, wc, predsoblje, terasu. Neposredna blizina vrtića, škole, ambulante, tržnice i ostalih sadržaja. Tel.: 064-3690680.

Hrvatska likovna udruga »CroArt« prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važiti će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na kojoj želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Uz popust od 20%

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

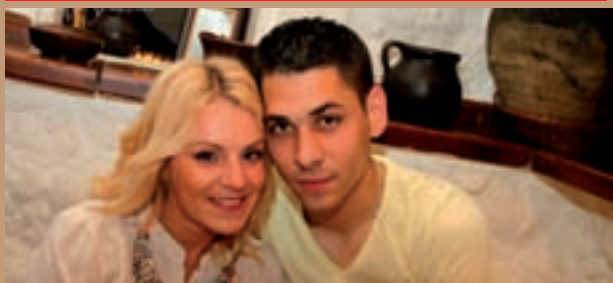
- * **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**
 * **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VUBURS 22
 VOJVODANSKA BANKA
 AD MS FIL. SUBOTICA
 IBAN: RS35355000000200292421
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 355-1023208-69

ČESTITAMO: URBANA LEGENDA JE OŽIVJELA

Facebook i ljubav

Proteklog je utorka *Marijanu Matatić* iznenadio njezin dečko *Saša Zorić*. Izenađenje se sastojalo iz onog sudbonosnog pitanja. Već u subotu održali su zaruke i razmijenili prstenje.

Ali, najzanimljivije je kako je to sve skupa započelo. Naime, prošloga je siječnja Saša, boraveći kod svog prijatelja, na računalu na nalogu kolege uočio mladu i lijepu Marijanu, diplomiranu turizmologinju. Javio joj se preko najpopularnije svjetske društvene mreže sa željom da se upoznaju.

»Upoznali smo se preko facebooka. Inače ne odobravam pozive za status prijatelja osobama koje dobro ne poznajem, no Saša mi se svidio. Odlučila sam odobriti njegov poziv, te mi se javio kako bi izašli. Svidio mi se, to je i bio razlog zašto sam ga odobrila«, kaže uzbuđena Marijana dan nakon što su udvoje obilježili vjeridbu.

Na dan njenog rođendana, kada se vratila kući, zatekla je neobičnu scenu. Kada je otišla u svoju sobu, ona je bila posuta laticama cvijeća, a Saša ju je čekao. U ruci je držao bijelu tortu s nacrtanom crvenom cipelom, a tortu je krasio prsten. Saša ju je zaprosio, a ona od iznenađenja i uzbuđenja nije ni mogla odgovoriti jer se rasplakala. Kada je izgovorila DA, Marijanini roditelji i praroditelji su im se priključili. Izenađenje je uspjelo, a sreća mladih prenijela se na obitelj.

»Imam sreće, imam romantičnog zaručnika. Romantika nije nestala radi suvremene komunikacije. Zapravo smo se mi upoznali preko računala«, dodaje Marijana.

Kao što se vidi na njihovim nasmiješenim i ozarenim licima, ljubav je našla načina da ih spoji, a oni da je uzvise. U subotičkoj Staroj piceriji su nakon proteklog uzbudljivog tjedna stoga sami priredili i malo slavlje u povodu zaruka. Zaruke su obavili također na suvremen način, bez svjedoka i roditelja, obećavši sebe jedno drugom.

Dakle, urbani mit o facebooku postao je stvarnost, čak i u ovom našem malom gradu u kojem se čini da se svi međusobno poznajemo. Ljubav se može naći, samo joj valja dati šansu.

Nikola Perušić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Jutarnja zvona

Faljen Isus čeljadi moja, ja niki jutros usto još u pet sati i izašo malo na ajer dat piležu pa sijo prid ambetuš i sluhtim ovu našu seljačku lipotu, ta šta da vam kažem, ode kod nas je idila što bi ovi moderni kazli, tice pivadu sa svakog drveta, a taka je tišina da se sam sebe poplašiš kad štogod kažeš, no doduše protrče di koja limuzina s drumom ko neslana izijo je taj što je tira, kugod da neće stignit tamo di je naumijo pa mora tako vijat. Al šta da mu radiš to je sad moda, a kadgod je moj dida na koli očo čak u Sombor na hetiju i došo natrag i stigo na vrime, a još podigod i stao prid mijanu. Čeljadi moja al se sad brzo živi, svako štogod vija, a nezna ni šta vija i dok se obazreš već si omatorijo i nisi ni za šta, što su kadgod kazli pitaj starost di si provo mladost zato ja vama lipo kažem da se doselite vamo na salaš da nam didovina ne propada, a mi se švoncamo po bilom svitu, kod bajage tražimo bolje, a boljeg nema neg na svom, no možda sam i ja omatorijo pa ne kontam ovu modu, al ja više od svega volim ode lipo sidit u ambetušu i ujutru slušat tice kaki na svitu već ni nema, slušat zvona s naše crkve što zovu svit na misu, a naš bać Stipan sakristan nikad ne omane vrime, moš nanjeg sat navijat, a kod nas nema lektrike i automatskog zvonjenja kugod u varoši, već bać Stipan lipo ko i ja urani i dovati se štrange pa trza li trza, a zvona sve pivaju kako ji lipo čut, neg niki dan čujem na radiju da čedu ovi odozgor malo više posvitit se selu jel su svatili da brez sela ne mož,ta šta su oni mislili andraka da čedu i na betonima sadit kuruze,e bome tamo bi njim rodilo da naranidu

Piše: Branko Ivković

dvi kredlike, a šta ja se sve niki mislim da su i malkoc zakasnili,ova naša mladež se već dobrim dilom razbižala, a bome je to puno teže sad nagovorit da se lati njive, neg lipo da se mislilo oma glavom a ne...,no vidit ćemo šta će bit od tog

njevog »ruralnog« razmišljanja, samo da se ne izleže opet kaki nov porez, ja sam niki bome ko i poplašen malo da ne bude kugod onda kad su nam isušili njive, a naplaćivali odvodnjavanje, no koga zmija ugrize taj se i guštera boji, a kamol politike. Jeto i jutros u vistima kažedu »napravili smo akcijoni plan i krenili smo žestoko«, e taki divan je i dodijo ovom našem svitu, ne virujemo više nikom jel nije već dvajst koju godinu niko uradijo ništa da zadrži mladež. Sad opet divane o uzimanju zemlje od crkava, umisto da već jedared tu zemlju lipo vrata svakom svoje pa mirna Bačka, kod baja-ge ne zna se čije je koje,ta niki dan gledam »kalendar« ujutru, a tamo znadeu kad je rođen u dan onaj slikar prija petsto godina, a valjda je bože i ode kogod bijo pismen prija sedamdest, pa zapiso od koga je uzeto i šta je uzeto, ta još Marija Terezija je znala koliko je ko fati imo, a ne ektara. Mi se opet uzdamo u nike fondove te ove te one a od onog što je sam stvorijo to malo sirotinje otimamo i kapom i šakom,ta lipo je naš svit još kadgod kazo »uzdaj se use i u svoje kljuse« niko nama neće dat, a da nam ne uzme natrag bar dobru kama-tu, no jesam se sad namudrovo čeljadi moja, kugod da mene kogod sluša, sam nase sam bisan, misto da idem namirivat dalje, ja mlatim praznu slamu, ajd pa zbogom do drug put.Vaš Branko Ivković iz Ivković šora.

7. lipnja 2013.

Bogata je vo država

Evo, još koji dan, pa će i po kalendaru lito, a bać-Iva podložijo pečicu, ne mož unutra durat od ladnoće. Došla i njegova sa posla, a mlađa skuvala ručak, pa su potli oma ošli u pridnju sobu. Udesijo se na krevetac i spuščo šešir na oči, al njegova oma zapalila televiziju, baš nikaki divanu od posla i od nadnica. Sva se nakostrušila, ko kvočka. »Majku njevu je minimalac dvajstdvi iljade! A di su našli i minimalnu satnicu od stopetnajst dinara? Ne znam, samo, ko to i dobije kod nas? Evo, ja prošloga miseca imadem priko dvi stotine sati, pa mi nasapili četnajstiljada. Bože dragi, pa toliko sam imala još pri osam godina. Znađem da smo onda struju plaćali iljadu ipo na misec, a sad osam. Da se ni ne divanimo od vode, telefona, kruva, soli«, divani ko navrnita, a iz očiju je frca žar. Bać-Iva ni zno šta bi je reko, kad i sam vidi kako i koliko su svi rabadžije zabrazdili. Eto, na priliku, vima što se vazdan penju na bandere, dadu više za fruštuk, neg rabadžijama cilu nadnicu. Ne samo oni, neg svi što su na državnima jaslama. A imade ji... neka, ima se, može se. Stali divanit i od nikaki novi lopova. Ope uvatili nikake što su krali likove, pa vatu doktore što su... ne smije bać-Iva ni reč šta su radili, ko zna, možda će mu još i tribat, jel zna da se to divani samo na televizije, a oni na sud neće ni dospit, nego će i dalje radit. Ko i ni veliki učiteljji što uču nove fiškalje, pa su ji pri sedam-osam godina uvatili kako nuz platicu još i privatno uzmu koji dinar od vi što kod nji uču, a oni ji uču i dan danas. Pa uvatu ve, pa uvatu ne, vada ni nema di se nuz platicu ni još štogoda zaradilo. Al je va država bogata, kad su toliki krali, a krađu i danas i nikako da već sve pokradu. Kolike su samo povatali, znađu i šta su sve pokrali, pa ji malo pošalju u rešt, al pokradeno niko nikomu ne oduzimlje, sve ostane njima i njevima čukununučadima. Na televizije stali divanit kako socijalno vo, pa socijalno no, pa škula i vo i no, oma se vidi da nam vada nikad ni bilo bolje neg sad. Samo se triba razbolit i otit na velike škole sve ti je zabadva. »Ej, tugo moja, kako jim, samo, ni sramota baš toliko lagat? Pa gle kad nam se prvač razbolila starija, koliko smo se toga naplaćali, a na kraj još ispalo da su je naopako ličili, pa sad mora it i kod najveći doktora«, veli njegova i stane čošim od maranke trisat oči. »Ta ajde, neka oma drečat. Nisu vada ni oni tili tako. Možda su još mladi, pa ne znu kako triba. A ko zna, možda nisu bili u škole baš kad se učilo vo što je nju snašlo«, pogladi je po kike bać-Iva i proba je malo umirit. »No, ti stvarno nisi kako triba! Pa ako već vaj u našem selu ni zno šta je i kako je š njom, ni je ni tribo davat nekcije, vada je je mogo oma poslat u varoš kod veći neg što je on. A i kad je je poslo, vaj veći, opet, reko je šta i di da kupi i da se tako lipo liči. A još je lipo reko i da ne zaboravi kazat ko je je poslo baš kod nji. E, Bože, svako se volji umilit nima kod koji imade makarkaku sisu«, divani kroz suze njegova. »Tapa, tako danas radi jako puno doktora. Pa vada znadeš da su dade, kad je prvač bijo kod očnoga, lipo rekli i u koje pateke da kupi nikake skupe likove, a bome i di da kupi očale. Ko da kod drugi radu drugače, pa ne valju. Tako oni svi, zašto bi jedni bili gorji od drugi?«, veli bać-Iva i otrne televiziju. Ni grebencijaše nisu dočekali.

7. lipnja 2013.

Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

Phil Bosmans: Cvijet treba sunce da postane cvijet, čovjek ljubav da postane čovjek.

Ivo Andrić: Mladost je sretno doba u kome čovjek počinje vjerovati u sebe, a još nije prestao vjerovati drugima.

Ivana Brlić Mažuranić: Kad si sretan, i sunce za tobom žuri.

FOTO KUTAK

Ako ljeti zazimi

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

KVIZ

Arsen Dedić

Koje je godine i gdje rođen hrvatski glazbenik Arsen Dedić?
Što je prvo studirao prije upisa na Glazbenu akademiju?
Kojim se sve poslovima bavio veznim uz glazbu?
U kojim je glazbenim sastavima pjevao?
Kojeg glazbenog usmjerenja u Zagrebu je utemeljitelj?
Gdje je sve nastupao sa svojim glazbenim opusom?
Kako se zove njegova najpoznatija knjiga pjesama?
Za koje je poznate TV serije radio glazbu?
Kako se zove njegov sin, također poznati hrvatski glazbenik?

Roden je 28. srpnja 1938. godine u Šibeniku.
Do 1959. godine studirao je pravo.
Prepisivač nota, flautist, glazbeni suradnik na TV i dr.
Prima, Zagrebački vokalni kvartet, Melos...
Zagrebačke škole Sansone.
U Europi, Rusiji, Sjevernoj i Južnoj Americi.
Brod u boc.
U registraturi, Prosjaci i sinovi, Vrijeme za bajku...
Matija Dedić.

VICEVI

Što pričaju dvojica pijanaca kada se mimoilaze na ulici?

- Oprosti, mogu li proći između vas dvojice?
- Može, ali samo jedan po jedan.

Pita učiteljica Josipa:

- Što za tebe znači pojam ti i matematika?
- Glupost na kvadrat.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hrcka)
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
u publikaciji Biblioteka
Matiце српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

**365 ODLOŽENO
DANA PLAĆANJE!**

**VIKEND AKCIJA
U KTC-U**

7.6. - 10.6.2013.

**čekovima građana,
u jednakim mjesečnim
ratama, na cijli asortiman**

Margarin Classic 250 g

~~65.90din~~
1kg = 223.60din

55.90din

**-15%
POPUSTA**

Banana svježa 1 kg

~~105.90din~~

89.90din

**-15%
POPUSTA**

Sok Multi Sola 1.5 l

~~125.90din~~
1litr = 63.93din

95.90din

**-23%
POPUSTA**

Brašno T500 1Kg

~~54.90din~~
49.90din

47.90din

Pivo Union Radler red orange 0.5 l

~~95.90din~~
1litr = 139.80din

69.90din

**-27%
POPUSTA**

**Epilator trimmer Colossus
CSS-6200C**

~~3.999.00din~~

2.299.00din

**-42%
POPUSTA**

Pelne Tenera, više veličina

899.90din

**IZDAJAMO
IZ
PONUDA**

SVAKI DAN DO 16.6.

-15 %

**NA BIJELU TEHNIKU,
MALE KUĆANSKE APARATE
I TELEVIZORE**

Kozmetička torba Dielle

~~3.999.00din~~

1.999.00din

**-50%
POPUSTA**

Tijelovo u subotičkoj katedrali

Svetkovina Tijela i Krvi Kristove

Blagdan Presvetog Tijela i Krvi Kristove - Tijelovo, kao i u cijelome svijetu proslavljen je 30. lipnja i u subotičkoj katedrali svete Terezije Avilske. Svečanu svetu misu u koncelebraciji dvadesetak svećenika predvodio je subotički biskup mons. dr. Ivan Penzes.

Za ovu svetkovinu, koja je u narodu poznata i pod imenom Brišančevo, mladi su se obukli u bunjevačke narodne nošnje, dok su ovogodišnji prvopričesnici i djeca u bjelini, trebali laticama ruža posuti put pred Presvetim oltarskim sakramentom. Tijelovska procesija izvan crkve, koja je sastavni dio ove svečanosti, zbog lošeg vremena nije održana, te je biskup skupa sa svećenicima, kroz crkvu pronio Presveto Tijelo Kristovo.

Pored mladih u nošnji svečanosti su nazočili i ovogodišnji predvoditelji žetvenih svečanosti »Dužjanec 2013«, bandašica Vedrana Cvijin i bandaš Marko Peić Tukuljac

Ž V.